

Beantwoording EK Kamervragen

Vragen n.a.v. de invoering van de Omgevingswet

Ontvangen: 30 mei 2022

Kenmerk: 170790.03U

Inhoudsopgave

PvdA.....	3
PvdD	43
D66	53
ChristenUnie.....	57
SP	58
GroenLinks en 50PLUS.....	62

[1] Deze leden nemen het (aanvullend) advies van het Adviescollege ICT-toetsing als uitgangspunt bij het stellen van de, deels technisch en deels procesmatige, vragen. Kern van het advies van het Adviescollege ICT-toetsing is een duidelijke kritieke-pad-planning, met heldere doelen en resultaten per fase. De minister stelt dat “conform het AclCT-advies de Hoofdroute 2022 is opgesteld en de Roadmap Route 2022 hierop bijgesteld met de belangrijkste mijlpalen”. In de antwoorden op de eerder gestelde vragen en het debat in de Tweede Kamer worden verschillende termen gebruikt, zoals: mijlpalen, elementen, functionaliteiten, inwerkingtreedingsniveau, basisniveau, fases, tijdsperiodes en resultaten.

De leden van de PvdA-fractie vragen de minister daarom om onderstaande, door hem gebezigde beschrijvingen, in een eenduidig opeenvolgend kritieke-tijds-pad te zetten, voorzien van een duidelijke omschrijving (wat wordt precies bedoeld?), minimaal noodzakelijke tijdsperiode per fase, de geplande periode in het jaarkalender 2022 (start en einddatum) en uiterlijke afrondingsdatum per fase (om te voorkomen dat de volgende fase in de knel komt uitgaande van invoering 1 januari 2023). Met deze vragen willen deze leden zicht krijgen op de kritieke-pad-planning van de minister tot aan het moment van invoering. Het gaat om:

- De beschrijving van het inwerkingtreedingsniveau DSO-LV.
- Het beschikbaar komen van de functionaliteiten van het DSO.
- Het basisniveau van het DSO.
- De stabiliseringsperiode van het DSO.
- Het indringend ketentesten (doortesten).
- Eerste fase van de versterkte keten-testaanpak.
- De uitkomsten van de planningen van plansoftwareleveranciers in hoeverre en wanneer zij de benodigde functionaliteiten voor inwerkingtreding kunnen leveren.
- Het gereedkomen van de lokale software.
- Het moment waarop bevoegde gezagen moeten kiezen voor het volgen van de hoofdroute of een alternatieve route.
- De gewenste “aanlooptijd” voor het oefenen en het inregelen van werkprocessen. Het uitgangspunt is een half jaar voor inwerkingtreding werken met de gehele keten.
- De oefenperiode.
- De tijdige publicatie van het Koninklijk Besluit tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de Omgevingswet om zo duidelijkheid te bieden voor de uitvoeringspraktijk.

De leden van de PvdA-fractie vragen één eenduidige, volgtijdelijke kritische pad van alle voormelde onderdelen. Onderstaand geef ik u uitgebreid toelichting op deze onderdelen. Daarbij moet ik aantekenen dat het niet altijd gaat om volgtijdelijke processen en bevoegd gezagen verschillende transitiepaden belopen, zodat dat niet in één pad te vangen is. Het is zodoende vrijwel onmogelijk op alle aspecten in één overzichtelijk volgtijdelijk beeld te vangen. Echter, van belang is vast te stellen waar we nu staan en te constateren dat het DSO ver genoeg is, dat er wordt getest en verder wordt verbeterd, en dat betrokkenen een half jaar kunnen oefenen om zich de systemen eigen te maken, zodat de wet en het digitale stelsel 1 januari 2023 in werking kan gaan.

De kritieke pad planning die ik daarom met de bestuurlijke partners Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), Unie van Waterschappen (UvW), Interprovinciaal Overleg (IPO) en Rijk hanteer is gebaseerd op de Gezamenlijke Route 2022, waarover uw Kamer eerder is geïnformeerd.¹

¹ Route 2022 is te vinden op deze site: <https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/implementatie/implementatie-wet/routeplanners/gezamenlijke-route-2022>

Mijlpalen

Het pad bevat voor de door de PvdA-fractie genoemde zaken de volgende mijlpalen:

- Stabiliseringsperiode DSO-LV: gestart op 1 april jl.
- Productieversies DSO-LV op oefenomgeving (PRE): in mei 2022 is de functionaliteit beschikbaar waarvan eerder bestuurlijk besloten is dat deze noodzakelijk is voor inwerkingtreding.
- Indringend ketentesten fase 1: 19 april t/m 1 juli 2022
- Indringend ketentesten fase 2: 8 testweken vanaf 1 juli 2022
- Start interbestuurlijk afgesproken laatste half jaar voor oefenen en inregelen: 1 juli 2022
- Publicatie KB voor inwerkingtreding: 1 juli 2022
- Lokale software gereed op inwerkingtredingsniveau: 1 juli 2022

Als een mijlpaal uit deze planning onverhoopt niet gehaald wordt dan wordt eerst gezocht naar een workaroud of oplossing binnen het hoofdspoor. Als dat niet mogelijk is, wordt voor een bevoegd gezag gezocht naar een tijdelijke alternatieve maatregel. In mijn verdere beantwoording ga ik daar nader op in.

Ik begrijp uw behoefte om in één beeld op alle onderdelen zicht te krijgen overigens goed en ik hoop dat ik met het onderstaande uitgebreide antwoord, u van voldoende informatie heb voorzien.

De leden van de PvdA-fractie vragen onder meer om een eenduidig opeenvolgend kritiek tijdpad en duidelijke omschrijvingen van de ontwikkeling van DSO-LV, het indringend ketentesten, de ontwikkeling van lokale software. De formulering van de vraag doet vermoeden dat er geredeneerd wordt dat alle genoemde zaken aansluitend gebeuren, op één tijdsbalk zijn te plaatsen en dat afronding van het één nodig is voordat het ander gestart kan worden. Dit is maar ten dele waar. DSO-LV wordt stapsgewijs² ontwikkeld, waarbij steeds kleine stukjes werkende software worden opgeleverd waar bevoegde gezagen mee kunnen oefenen en waar softwareleveranciers mee kunnen testen en tegenaan kunnen ontwikkelen. Hun feedback vormt mede de basis voor het vervolgens verder ontwikkelen van DSO-LV.

Per kwartaal wordt door de opdrachtgevers van DSO-LV, zijnde de bestuurlijke partners Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), Unie van Waterschappen (UvW), Interprovinciaal Overleg (IPO) en Rijk, geprioriteerd wat er dat kwartaal ontwikkeld gaat worden. Dit maakt het mogelijk om flexibel in te spelen op veranderingen, zowel bij DSO-LV als in de wensen van de opdrachtgevers. Voor een groot complex project als de ontwikkeling van DSO-LV is dit heden ten dage een gangbare ontwikkelmethodiek. Dit betekent dat er steeds meerdere dingen tegelijk gebeuren: er worden eerste versies van software opgeleverd, daar wordt mee getest en geoefend, opgeleverde software wordt verder doorontwikkeld waarna een volgende versie wordt uitgeleverd waarmee getest en geoefend kan worden, en er komt steeds nieuwe functionaliteit bij. Dit gebeurt dus niet in duidelijk van elkaar te onderscheiden stadia na elkaar, maar tegelijkertijd.

Ik heb met de bestuurlijke partners afgesproken dat we ernaar streven om alle functionaliteit waarmee bevoegd gezagen voorafgaand aan inwerkingtreding zouden moeten oefenen ten minste 6 maanden voor inwerkingtreding beschikbaar te hebben in de landelijke voorziening. Dit is gezien de vorderingen haalbaar. Of een bevoegd gezag daadwerkelijk oefent is een beslissing van dat bevoegd gezag.

² de SAFe-AGILE methode

Basisniveau, inwerkingtreedingsniveau en functionaliteit van DSO-LV

Verder vragen de leden van de PvdA-fractie naar een tijdpad van het basisniveau van DSO-LV, het inwerkingtreedingsniveau, en de functionaliteit van DSO-LV die beschikbaar komt. Het gaat daarbij om zaken die hetzelfde zijn of in hoge mate overlappen. Het basisniveau van DSO-LV is voor het eerst vastgesteld in 2018, in reactie op het eerste AcICT (toen nog: BIT) advies over DSO-LV. Dit is een lijst van functionaliteiten waarvan destijds het beeld was dat die minimaal nodig waren voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. Welke zaken wel en welke niet in het basisniveau zitten, is vastgelegd in het Globaal Programma van Eisen van DSO-LV. Dit is interbestuurlijk vastgesteld door de bestuurlijke partners (VNG, IPO en UvW) en het Rijk. Het basisniveau van DSO-LV zijn kortgezegd die functionaliteiten die in dit Globaal Programma van Eisen zijn vastgelegd als horende bij het basisniveau. Inmiddels is het grootste deel van de functionaliteiten uit het basisniveau opgeleverd. Veel van deze software is via bovenstaande aanpak ook al verder verbeterd aan de hand van bevindingen uit het oefenen en testen. Er zijn ook functionaliteiten uit het basisniveau waarvan bij nader inzien is besloten dat ze niet nodig zijn voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. Op dit moment is de term 'basisniveau' bij de ontwikkeling van DSO-LV vooral relevant voor de financiering: de ontwikkeling van het basisniveau wordt conform het Bestuursakkoord geheel door het Rijk gefinancierd.

Het inwerkingtreedingsniveau van DSO-LV zijn alle functionaliteiten van DSO-LV waarvan interbestuurlijk is afgesproken dat deze er zullen zijn bij inwerkingtreding van de Omgevingswet. Dit zijn de meeste 'features' uit het basisniveau, maar ook een flink aantal zaken die onder de noemer doorontwikkeling of uitbouw vallen. Een voorbeeld van dit laatste is het kunnen tonen van kennisgevingen van omgevingsvergunningen voor buitenplanse omgevingsplanactiviteiten. Deze functionaliteit zat niet in het in 2018 vastgestelde basisniveau van DSO-LV, maar bleek bij nader inzien wel hard nodig voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. Daarom is begin 2019 besloten dat deze functionaliteit er wel voor inwerkingtreding moest komen. Een ander voorbeeld hiervan is de functionaliteit voor gerelateerde verzoeken. Deze stelt bevoegde overheden in staat om te zien wat voor activiteiten een initiatiefnemer nog meer heeft aangevraagd of gemeld op een locatie. Ook deze functionaliteit zat als zodanig niet in het basisniveau zoals dit in 2018 is vastgesteld, maar bleek gaandeweg de rit nodig voor overheden om achter het loket voldoende overzicht te houden – zeker wanneer initiatiefnemers van complexere projecten ervoor kiezen om hun vergunningen gefaseerd aan te vragen, hetgeen de Omgevingswet mogelijk maakt. Daarom is deze functionaliteit aan de lijst voor het inwerkingtreedingsniveau van DSO-LV toegevoegd. Dit maakt inzichtelijk dat voor de besluitvorming over de inwerkingtreding van de Omgevingswet deze lijst relevanter is dan het basisniveau voor DSO-LV zoals dat ooit aan het begin is vastgesteld. Immers, hier staan de zaken op die gaandeweg vanuit de praktijk zijn ingebracht, waarin externe signalen en adviezen (BIT/AcICT) zijn betrokken en waarvan de decentrale overheden en het Rijk nu nog steeds vinden dat ze daadwerkelijk nodig zijn voor inwerkingtreding van de Omgevingswet.

Verder noemen de leden van de PvdA-fractie nog het beschikbaar komen van de functionaliteiten van DSO-LV. Dit gebeurt voortdurend, namelijk elke keer als er een nieuw stukje software wordt opgeleverd. Er komt ongeveer iedere twee weken functionaliteit beschikbaar, wat wil zeggen dat deze op de oefenomgeving en de productieomgeving van DSO-LV wordt gezet. Hierbij kan het gaan om nieuwe functionaliteit, waardoor DSO iets kan wat het eerder nog niet kon. Maar vaak gaat het ook om zaken als 'bug fixes' en andere oplossingen voor vraagstukken die vanuit de uitvoeringspraktijk worden gesignaleerd. Eerder is u gemeld dat het aantal vraagstukken sterk is afgenomen. Bij het aanbrengen van nieuwe software hanteer ik met de bestuurlijke partners, zoals u eerder is gemeld, momenteel het 'nee, tenzij'-principe.

Stabiliseringsperiode

Deze periode is gestart op 1 april en loopt door tot na 1 januari 2023, zoals ook aan uw Kamer gemeld in mijn brief van 24 februari jl. in de gezamenlijke Hoofdroute 2022.³ De stabiliseringsperiode van DSO-LV is ingegaan op 1 april jl. Wat de stabiliseringsperiode precies inhoudt, is interbestuurlijk afgesproken tussen de bestuurlijke partners. Dit komt erop neer dat er een 'nee, tenzij' -aanpak geldt voor nieuwe functionaliteiten: er wordt alleen nog nieuwe of gewijzigde software op de oefenomgeving en de productieomgeving van DSO-LV gezet als uitvloeisel van het testen en oefenen met DSO-LV, of wanneer eveneens interbestuurlijk is afgesproken dat de functionaliteit onder een uitzonderingsprocedure valt. Elk kwartaal wordt interbestuurlijk vastgesteld welke functionaliteit er ontwikkeld wordt, wat de belangrijkste prioriteiten voor dat kwartaal zijn en waarom deze prioriteiten zo zijn als ze zijn. Voor het lopende kwartaal is besloten dat een viertal functionaliteiten onder de uitzonderingsprocedure vallen, waaronder voormelde functionaliteit voor het kunnen vinden van gerelateerde verzoeken. Hiermee geef ik u aan hoe bij het ontwikkelen van DSO-LV wordt omgegaan met het basisniveau, het inwerkingtredingsniveau en de afspraken rond de stabiliseringsperiode.

Indringend ketentesten en eerste fase van de versterkte keten-testaanpak

De leden van de PvdA-fractie vragen ook naar het indringend ketentesten en de eerste fase van de versterkte keten-testaanpak. Inhoudelijk is dit hetzelfde. In reactie op het meest recente AclCT-advies over het DSO is besloten dat de tot dan toe bestaande testaanpak op een aantal onderdelen moest worden versterkt, waarbij meer aandacht dient te worden gegeven aan indringend testen van de hele keten, dus zowel de landelijke voorziening als de lokale software die onder de verantwoordelijkheid van softwareleveranciers tot stand wordt gebracht. Het indringend ketentesten (IKT) is sinds april gestart. Het doel van het IKT is om kort-cyclisch vast te stellen wat er goed werkt in de gehele keten van het DSO en wat nog niet uitgaande van de minimale vereisten voor inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2023. Hierbij dient inzicht te worden verkregen in de problemen en oplossingen en moet worden geborgd dat bevindingen door betreffende ketenpartijen zo snel mogelijk worden opgelost. De planning van het indringend ketentesten kent 2 fasen: fase 1 duurt tot 1 juli, fase 2 vindt plaats na 1 juli en bestaat uit 8 testweken.

Planningen softwareleveranciers

De leden van de PvdA-fractie vragen ook naar de uitkomsten van de planningen van plansoftwareleveranciers, en het gereedkomen van de lokale software. Ook dit zijn twee zaken die elkaar overlappen. Er zijn drie soorten lokale software die een bevoegd gezag nodig kan hebben om met het DSO-LV te werken: plansoftware (om omgevingswetdocumenten te kunnen publiceren), regelbeheerssoftware (om vragenbomen in het loket te kunnen plaatsen) en VTH-software (om aanvragen en meldingen af te kunnen handelen). Niet alle overheden hebben alle drie de systemen nodig, dit hangt af van wat hun wettelijke taken zijn en in hoeverre zij gebruik maken van behandeldiensten (bijvoorbeeld: een omgevingsdienst) of andere vormen van interbestuurlijke samenwerking. De regelbeheer software en de VTH-software zijn beschikbaar. Bij de plansoftware is zoals u eerder is gemeld sprake van een gemengd beeld in wat een leverancier kan bieden en wat een bevoegd gezag bij inwerkingtreding nodig heeft. Ook hier is het door het bevoegd gezag gekozen transitiepad bepalend voor wat er nodig is.

Hoofdroute of alternatieven

Verder vragen de leden van de PvdA-fractie naar het moment waarop bevoegde overheden moeten kiezen voor het volgen van de hoofdroute of een alternatieve route. Deze vraag berust

³ Kamerstukken I 2021/22, 33118, DJ.

mogelijk op een misverstand. Niet alle overheden hoeven dezelfde dingen te kunnen met DSO-LV. Er is vanuit het perspectief van een individueel bevoegd gezag niet één hoofdroute, en ook niet één moment waarop een alternatief moet worden gekozen. Bijvoorbeeld: een gemeente die plansoftware aan het implementeren is, maar mogelijk niet op tijd klaar is om een omgevingsplan te maken met deze plansoftware, kan gebruik maken van de tijdelijke alternatieve maatregel die het mogelijk maakt om een omgevingsplan met de huidige software te maken. Dit is aan de gemeente zelf om te beslissen, en dit besluit kan op ieder moment genomen worden. Als deze zelfde gemeente niet al zijn VTH-taken heeft gemandateerd aan een omgevingsdienst, moet de gemeente op 1 januari gereed zijn om aanvragen en meldingen vanuit DSO-LV te ontvangen. Hiervoor is een werkend VTH-systeem nodig. Veel gemeenten hebben dit allang, dit is de activiteit waar het meeste mee geoefend wordt in DSO-LV. Als de gemeente niet voor 1 januari in staat is om aanvragen uit DSO-LV te ontvangen, kan de gemeente ervoor kiezen alsnog de omgevingsdienst in te schakelen of andere dan wel aanvullende software aan te schaffen. Zo zijn er op de markt zeer betaalbare conversiesystemen beschikbaar, die aanvragen en meldingen vanuit DSO-LV 'vertalen' van de STAM-standaard die DSO-LV hanteert naar de StUF-standaard, waarmee de huidige systemen werken. Het maken en inregelen van deze afspraken en/of aanschaffen en inregelen van software kost uiteraard tijd en budget en maakt duidelijk hoezeer het definitief maken van de datum van inwerkingtreding is verknoopt met de transitiekeuzes van bevoegde gezagen. Met die duidelijkheid kan de gemeente er zelf voor zorgen dat alsnog per 1 januari aanvragen en meldingen kunnen worden ontvangen.

Oefenen

De leden van de PvdA-fractie vragen naar de gewenste aanlooptijd voor het oefenen en inregelen van werkprocessen, en naar de oefenperiode. Dit zijn overlappende begrippen. De oefenperiode met DSO-LV is al eerder begonnen. De oefenperiode zoals hier eerder aan de Eerste Kamer over is geschreven is gestart op 1 januari 2021. Met een beoogde inwerkingtredingsdatum van 1 januari 2023 was het jaar 2021 bedoeld als oefen- en inregeljaar. Dat de inwerkingtreding van de Omgevingswet is uitgesteld, wil niet zeggen dat er niet geoefend is. Dat is wel degelijk veelvuldig gebeurd door het merendeel van de bevoegde gezagen van Nederland, en gebeurt nog steeds in groeiende mate en steeds complexer. Het is juist dat interbestuurlijk is afgesproken dat ernaar gestreefd wordt om alle functionaliteit waarmee geoefend moet worden ten minste 6 maanden voor inwerkingtreding beschikbaar te hebben in de landelijke voorziening. Dat wil echter niet zeggen dat er ook daadwerkelijk mee geoefend wordt. Die afweging maakt ieder bevoegd gezag zelf afhankelijk van zijn behoeften. Tevens is nodig dat ook lokale software de daarvoor benodigde functionaliteit bevat, of dat van oefensoftware gebruik wordt gemaakt. Een voorbeeld van een instrument waarmee in DSO-LV al geruime tijd geoefend kan worden maar waarbij dit weinig gebeurt is het projectbesluit, zoals ik in antwoord op eerdere vragen van de PvdA-fractie al had gemeld. Een voorbeeld van een functionaliteit die nodig is voor inwerkingtreding, maar waar waarschijnlijk geen zes maanden mee geoefend kan worden, is de eerder vermelde functionaliteit voor het kunnen inzien van gerelateerde verzoeken die niet in het basisniveau zat maar waarvan gaandeweg geconstateerd is dat deze wenselijk is. Deze wens is onlangs geuit. Besloten is deze te honoreren en in het lopende kwartaal te realiseren. Vervolgens moet het daarna worden geïmplementeerd in de VTH-systemen van lokale overheden. Logischerwijze zal hiermee dus niet vanaf 1 juli a.s. geoefend kunnen worden. Daarom wordt hiervoor ook in een tijdelijke alternatieve maatregel voorzien, waarmee overheden online in een database kunnen opzoeken welke verzoeken ergens nog meer zijn ingediend. Een eerste versie van deze database is gereed en wordt nu gebruikt voor het oefenen met DSO-LV.

Koninklijk Besluit

Verder vragen de leden van de PvdA-fractie naar wat ik versta onder tijdige publicatie van het Koninklijk Besluit tot vaststelling van de datum voor inwerkingtreding om duidelijkheid te bieden voor de uitvoeringspraktijk. Voor de uitvoeringspraktijk en de gebiedsontwikkeling is het van belang dat er een half jaar voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet helderheid is over de datum. In de brief over het moment van de plenaire behandeling en de stemmingen ga ik hier nader op in. Korthedshalve verwijs ik daarnaar.

[2] De minister spreekt ook over “de eerste fase van de versterkte keten-testaanpak”, die loopt van medio april tot juli 2022. Dit impliceert dat er een ook tweede fase van de versterkte ketentestaanpak is? Klopt onze aannname? Wat is precies het doel van de eerste en de tweede fase? Hoe lang duurt deze tweede fase en hoe verhoudt deze zich tot de noodzakelijke oefenfase van een half jaar?

De aanname klopt. De tweede testfase start op juli en richt zich op het indringend ketentesten van nieuw opgeleverde restfunctionaliteit, het hertesten van opgeloste bevindingen en het testen van workarounds en waar nodig Tijdelijke Alternatieve Maatregelen. De eerste fase van het indringend ketentesten is voor 1 juli afgerond, de resultaten zullen met u worden gedeeld. Indringend ketentesten zal in de tweede helft van 2022 doorgaan om bevoegde gezagen te ondersteunen bij hun lokale tests, met scripts, kennis en aanpak. Verderop in mijn beantwoording ga ik hier nader op in. Korthedshalve verwijs ik daarnaar.

Oefenen gebeurt nu al volop en is niet afhankelijk van Inwerkingtreding. De resultaten van Indringend ketentesten maakt zichtbaar hoe de combinatie van landelijke en lokale software functioneert. Het geeft dus extra informatie aan bevoegde gezagen wat in hun softwarelandschap werkt, en waar eventueel workarounds ingezet moeten worden, ook tijdens het testen.

[3] De minister geeft aan dat voor de verschillende periodes (hij noemt expliciet: het indringend ketentesten en de stabiliseringsperiode van het DSO) “interbestuurlijk is afgesproken wat van het resultaat wordt verwacht”. En “de beslismomenten worden binnen de bestaande interbestuurlijke overleggen nauwlettend gevolgd”. Hierover hebben de leden van de PvdA-fractie de volgende vragen.

- *Welke resultaten zijn voor welke periode/mijlpijl/fase gedefinieerd? Graag ontvangen deze leden het overzicht van de bestuurlijke afspraken over wat er dan “van het resultaat verwacht mag worden”.*

In het Bestuurlijk Overleg WRO van 24 februari jl. heb ik met de bestuurlijke partners de gezamenlijke Hoofdroute 2022 vastgesteld. De hoofdroute geeft de start- en einddata weer van bijvoorbeeld het indringend ketentesten of de stabiliseringsperiode van het DSO. Ten aanzien van deze periodes is interbestuurlijk afgesproken wat van het resultaat wordt verwacht, deze afspraken zijn per mijlpaal verwerkt in de bijbehorende toelichting van de hoofdroute. De Hoofdroute 2022 en toelichting zijn tevens gepubliceerd via de website van Aandeslagmetdeomgevingswet.nl.⁴

In het Bestuurlijk Overleg WRO van 24 februari jl. heb ik met de bestuurlijke partners tevens vastgesteld welke DSO-onderdelen per 1 januari 2023 nodig zijn ten behoeve van het verantwoord in werking kunnen treden van de wet. Ook dit overzicht is gepubliceerd via de website van Aandeslagmetdeomgevingswet.nl.

Zie de minimale functionele set inwerkingtreding. Dit overzicht vormt het testkader voor indringend ketentesten.⁵

⁴ <https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/implementatie/implementatie-wet/routeplanners/gezamenlijke-route-2022/hoofdroute-2022/toelichting-hoofdroute-2022/>

⁵ <https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/implementatie/implementatie-wet/routeplanners/gezamenlijke-route-2022/roadmap-route-2022/>

Ook is in het Bestuurlijk Overleg van 24 februari jongsteden afgesproken wat het resultaat van het indringend ketentesten is: zicht op de geteste functionaliteiten en een duidelijk beeld van eventuele benodigde workarounds en/of benodigde inzet van of tijdelijke alternatieve maatregelen (TAM's). Uiterlijk 1 juli wordt dit beeld opgeleverd.

- *Kan de minister toelichten hoe de besluitvorming om van de ene naar de andere fase/mijlpaal te gaan verloopt? Wie beslist hierover en op basis van welke (gedeelde?) informatie?*

Tussen de bestuurlijke partners Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), Unie van Waterschappen (UvW), Interprovinciaal Overleg (IPO) en Rijk zijn akkoorden en een overeenkomst gesloten waarin is vastgelegd hoe gezamenlijk besloten wordt over de ontwikkeling van het DSO. Hierover bent u geïnformeerd.⁶ Kort samengevat worden vanuit de interbestuurlijke operationele samenwerking (programma) steeds voorgesteld wat gedaan gaat worden en wat gereed is. Tevens volg ik nauwlettend de voortgang van de Hoofdroute 2022, samen met de bestuurlijke partners. Besluitvorming hiertoe vindt plaats binnen de bestaande interbestuurlijke overleggen. Dat gebeurt op basis van voortgangsinformatie die beschikbaar wordt gesteld vanuit het Programma, de bestuurlijke partners en softwareleveranciers.

- *Bij bovenstaande twee vragen graag specifiek inzoomen op het besluitvormend moment, aan het einde van de stabilisatieperiode van het DSO. Hierover specifiek de volgende vragen:*
- *Wat is, ambtelijk en bestuurlijk, afgesproken over het resultaat dat aan het einde van de stabilisatieperiode DSO minimaal bereikt moet zijn? Is de minister bereid deze afspraken te delen?*

De stabiliseringsperiode heb ik bovenstaand bij vraag 1 toegelicht. Deze loopt tot na inwerkingtreding en is gericht op de zorg voor een soepele voorbereiding van inwerkingtreding en ondersteuning hierbij. De stabiliseringsperiode is de periode waarin er nog beperkt wijzigingen plaatsvinden aan de landelijke voorziening. Dit maakt het mogelijk de focus volledig te richten op de ondersteuning aan de bevoegde gezagen en softwareleveranciers. Zoals bovenstaand is vermeld is er wel gelegenheid tot bijvoorbeeld 'bug-fixing'.

Ik heb hiertoe een aantal bestuurlijke afspraken gemaakt. Afgesproken is dat tijdens deze periode alleen nog wijzigingen naar aanleiding van de uitkomsten van testen en oefenen worden gerealiseerd. Daarnaast is er voor bijzondere situaties – voor punten die we nu nog niet voorzien – een 'uitzonderingsprocedure' met de bestuurlijke partners afgesproken.⁷

- *Wie neemt het besluit of het afgesproken resultaat van de stabilisatieperiode bereikt is?*

De bestuurlijke partners hebben gezamenlijk besloten over de stabiliseringsperiode in het interbestuurlijk Opdrachtgevend Beraad IWT. In dat overleg wordt ook gezien of de noodzaak tot het stabiel houden nog nodig is of nieuwe functionaliteit toegevoegd moet worden. Zie verder antwoord hierboven.

- *Op basis van welke informatie wordt dit besluit genomen? En door wie?*

Dit wordt gebaseerd op inbreng vanuit de bestuurlijke partners en een breed assortiment aan programma-activiteiten waarbij bevoegde gezagen maar ook leveranciers en andere gebruikers hun ervaringen delen (voorbeeld: werkplaatsen). Zie verder antwoord hierboven.

⁶ Kamerstuk II 2018/2019, 33118, nr. 116.

⁷ Kamerstuk II 2021/2022, 33118, nr. 220.

- *Hebben de leden van de PvdA goed begrepen dat dit besluitvormend moment uiterlijk eind juni 2022 is om de noodzakelijke oefentijd van een half jaar te kunnen garanderen? Zo nee, dan graag een toelichting op de uiterlijke datum in relatie tot de noodzakelijke oefentijd van zes maanden.*

Nee, er is geen nadere besluitvorming nodig, want tussen de bestuurlijke partners en mijzelf is er overeenstemming om 1 januari in werking te gaan. Dit heb ik u recent gemeld. Wel is afgesproken dat een half jaar oefentijd nodig is. Die hebben we op 1 juli gesteld, maar deze heeft geen directe relatie met de stabiliseringsperiode die loopt van 1 april tot inwerkingtreding. Het oefenen is niet beperkt tot de oefenperiode van een half jaar. Er kan al sinds 2019 geoefend worden met DSO-LV en dit gebeurt ook in ruime mate. De faciliteiten hiervoor zijn al geruime tijd beschikbaar.

Ik benadruk hierbij dat het voor de uitvoeringspraktijk van belang is dat er tijdig duidelijkheid is over de datum van inwerkingtreding. In het bestuurlijk overleg VRO van 2 juni jl. hebben de bestuurders van VNG, IPO en UvW, als vertegenwoordigers van de uitvoerende decentrale partijen gesproken over de invoering van de Omgevingswet. Zij hebben er bij mij op aangedrongen dat deze duidelijkheid voor burgers, bedrijven en bevoegde gezagen er uiterlijk 1 juli moet zijn, en dat de door hun gewenste invoeringsdatum 1 januari 2023 is. Zij hebben mij gevraagd deze boodschap ook aan uw Kamer over te brengen. Zekerheid over de definitieve datum is onder meer van belang voor gebiedsontwikkelingsprocessen, zodat bij de voorbereiding van projecten helder is onder welk rechtsregime deze tot stand zullen worden gebracht (huidig recht of het recht onder de Omgevingswet). De voorbereiding van gebiedsontwikkelingen neemt vaak een periode van minimaal een half jaar in beslag. De kans bestaat dat partijen zullen wachten met het opstarten van nieuwe projecten als er op 1 juli geen duidelijkheid is over welk regime per 1 januari 2023 voor die projecten zal gelden.

- *Hoe beoordeeld de minister de stelling van het ICT-Adviescollege d.d. 24 mei 2022, dat “ook wanneer de aanbevelingen van ons advies zijn opgevolgd, het verder stabiliseren en werkbaar krijgen van DSO-LV en de DSO-keten nog zeker een half jaar kosten”? De door de minister genoemde datum om de stabilisatieperiode te beëindigen (begin juli) wordt dus bij lange na niet gehaald. Graag een reactie van de minister op deze inschatting van de benodigde doortest-tijd.*

In de vraagstelling lopen twee begrippen door elkaar: ‘Stabiliseringsperiode’ en ‘Stabiliseren van de landelijke voorziening’. Dit zijn verschillende zaken.

Zoals ik hierboven heb aangegeven is de stabiliseringsperiode gericht op de zorg voor een soepele voorbereiding van inwerkingtreding en ondersteuning hierbij. Deze periode is gestart op 1 april en loopt door tot 1 januari 2023, zoals ook aan uw Kamer gemeld in mijn brief van 24 februari jl. in de gezamenlijke Hoofdroute 2022.⁸ Stabiliseren van de landelijke voorziening heeft betrekking op het stabiel maken van het systeem. De uitspraken van AC-ICT richten zich op de noodzaak naar een ‘nee, tenzij’ regime te gaan in de ontwikkeling van functionaliteiten. Dit geeft ruimte om bevoegde gezagen en softwareleveranciers ‘achter de voordeur’ te ondersteunen.

- *Is er ook nagedacht over mogelijke scenario’s waarin het afgesproken resultaat niet is bereikt? Zo ja, welke scenario’s zijn voorbereid? Graag een toelichting per scenario. Zo nee, waarom niet?*

⁸ Kamerstukken I 2021/22, 33118, DJ.

Ja, daar is over nagedacht en mogelijke scenario's zijn uitgewerkt in de tijdelijke alternatieve maatregelen (TAM's), waar u eerder over bent geïnformeerd.⁹

[4] *De minister heeft met de bestuurlijke partners vastgesteld welke "functionaliteiten" het DSO-LV zal bieden bij de inwerkingtreding. De bestuurlijke vaststelling van de functionaliteiten van het DSO-LV heeft plaatsgevonden in het Bestuurlijk Overleg Wetgeving Ruimtelijke Ordening van 24 februari 2022. In bijlage 1 (bij de antwoorden van de minister van 6 mei) staan de functionaliteiten DSO-LV en LVBB voor inwerkingtreding genoemd. Het gaat om 7 categorieën:*

1. *Oriënteren – Wat is gereed*
2. *Opstellen, indienen en afhandelen aanvraag / melding – wat is gereed*
3. *Besluiten en beschikbaar stellen Omgevingsdocumenten – wat is gereed*
4. *Beschikbaar stellen toepasbare regels – wat is gereed*
5. *Beschikbaar stellen informatieproducten en begrippen – wat is gereed*
6. *Uitwisselen gegevens (open stelsel) – wat is gereed*
7. *Eén taal*

"Deze functionaliteiten zijn begin april 2022 beschikbaar gekomen" stelt de minister in zijn antwoorden. Kan de minister aangeven hoe deze "functionaliteiten" zich verhouden tot het "inwerkingtredeingsniveau DSO-LV". Wordt hetzelfde bedoeld? Zo nee, kan de minister toelichten wat het verschil is?

De vraagstelling vanuit de leden van de PvdA-fractie vereist enige uitleg hoe bestuurlijke afspraken zich operationeel vertalen in systeemeisen en hoe deze zich verhouden tot de gevolgde aanpak en de uitleg van de gebruikte termen zoals die in antwoord op vraag 1 zijn beschreven. De functionaliteiten zoals omschreven in de bijlage waaraan de PvdA-fractie refereert zijn gedefinieerd op een bestuurlijk zogenaamd 'capability-niveau', oftewel op basis van wat DSO-LV moet kunnen bij inwerkingtreding. Deze lijst met functionaliteiten is ten behoeve van inwerkingtreding vastgesteld. Deze functionaliteiten worden door DSO-LV ondersteund, maar ook door de softwareleveranciers. Als softwareleveranciers enkele capabilities (nog) niet ondersteunen kan een bevoegd gezag beslissen om te kiezen voor een workaround of de inzet van een Tijdelijk Alternatieve Maatregel. Ook kan een bevoegd gezag expliciet kiezen om te wachten tot de leverancier de capability wel beschikbaar heeft.

[5] *De formuleringen van de functionaliteiten in bijlage 1 zijn deels technisch van aard, maar deels ook kwalitatief van aard. Bijvoorbeeld de formulering bij "regels in zicht"; hier staat "Een ieder kan op publieksvriendelijke wijze kennis nemen van gegevens die via het DSO-LV ontsloten worden middels de viewer Regels op de Kaart". Deze kwalitatieve omschrijving (publieksvriendelijke wijze) is overigens zeer terecht, want "eenvoudig en beter" (de belofte van het DSO) gaat over meer dan alleen technische functionaliteiten. Daarom de volgende vragen:*

- *Kan de minister aangeven wat er precies bedoeld wordt met "beschikbaar gekomen"?*
- *Kan de minister aangeven wat er, van de beschrijvingen in bijlage 1, precies beschikbaar is gekomen? Graag hierbij expliciet in gaan op het onderscheid tussen de technische beschikbaarheid en de gebezigde meer kwalitatieve normen?*

Met de formulering 'beschikbaar gekomen' bedoel ik dat de functionaliteit is uitgerold op de oefenomgeving en de productieomgeving van DSO-LV. Hij kan dus gebruikt worden door oefenende bevoegde overheden en andere oefenende gebruikers, zoals het bedrijfsleven. Met de aan u toegezonden bijlage heb ik beoogd inzicht te geven in welke functionaliteiten technisch beschikbaar waren. Het klopt dat deze functionaliteiten in een beperkt aantal gevallen deels kwalitatief omschreven zijn, zoals in het voorbeeld dat de PvdA-fractie aanhaalt. Of DSO-LV in voldoende mate

⁹ Kamerstukken I 2021/22, 33118, DC en DN.

gebruikersvriendelijk is wordt voortdurend onderzocht door middel van gebruikersonderzoeken. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van focusgroepen van burgers, en dus juist niet van frequente en/of professionele gebruikers zoals ambtenaren. Dit geldt ook voor het zoeken door middel van de Viewer Regels op de Kaart. Hierin zijn al vele verbeteringen gerealiseerd die voortvloeiden uit dergelijke gebruikersonderzoeken. Ook in de toekomst zal DSO-LV zo verder doorontwikkeld worden op basis van gebruikersfeedback.

[6] *Hoe heeft de minister getoetst dat aan de kwalitatieve normen in bijlage 1 (zoals onder andere “op een publieksvriendelijke wijze”) is voldaan? Kan de minister in de beantwoording een lijst opnemen van alle kwalitatieve normen uit bijlage 1 en aangeven (per norm):*

- *of op dit moment deze kwalitatieve norm is behaald?*
- *hoe de minister en de bestuurlijke partners geoordeeld hebben dat aan de kwalitatieve norm is voldaan?*

Via hun Business Liaison Managers zijn de interbestuurlijke opdrachtgevers van DSO-LV operationeel direct betrokken bij de kort cyclische definiëring wat ontwikkeld moet worden en de daadwerkelijke ontwikkeling daarvan. Zij stellen aan het eind van elk kwartaal vast of de gedurende dat kwartaal gerealiseerde features voldoen aan de vooraf interbestuurlijk geformuleerde opdracht. Deze manier van werken hoort bij de genoemde SAFE-agile aanpak waarover ik u bij vraag 1 heb geïnformeerd. In de beantwoording van uw voorgaande vragen heb ik u gemeld met welke groepen gebruikers het DSO wordt getoetst.¹⁰ De gebruiksvriendelijkheid is steevast een onderdeel dat daar aan bod komt. Ik antwoordde op vraag 5 dat door middel van gebruikersonderzoeken getest wordt of burgers er bijvoorbeeld in slagen iets op te zoeken in de Viewer Regels op de Kaart. Dit is ook gedaan voor mensen met bijvoorbeeld een visuele beperking waarover ik u eerder in 2019 heb geïnformeerd.¹¹ Ook naar de andere onderdelen van DSO-LV, zoals het Omgevingsloket, wordt voortdurend gebruikersonderzoek gedaan. De bevindingen hieruit worden meegenomen bij de doorontwikkeling van DSO-LV. In antwoord op vraag 4 van de leden van de PvdA zet ik uiteen hoe dit proces werkt.

[7] *Ook de technische functionaliteiten van het DSO hebben een kwalitatieve component. Zo is “beschikbaar gekomen” bijvoorbeeld iets anders dan “betrouwbaar en stabiel beschikbaar gekomen”. De leden van de PvdA-fractie stellen hierover de volgende vragen:*

- *Kan de minister expliciet bevestigen dat alle in bijlage 1 genoemde functionaliteiten “betrouwbaar en stabiel” beschikbaar zijn?*
- *Zo ja, is dit een standpunt van de gezamenlijke bestuurlijke partners samen? Zo nee, waarom niet?*
- *Zo nee, welke niet? Wanneer verwacht de minister dat dit niveau bereikt is? Wie is verantwoordelijk voor het gereed komen?*
- *De functionaliteit van een aantal technische functionaliteiten kent ook andere kwalitatieve componenten. Zo kunnen bevoegd gezagen op dit moment maar 1x per dag een omgevingsplan aanbieden ter publicatie. Dat is weinig. Zeker voor gemeenten met veel ruimtelijke dynamiek. Gezien de wettelijke termijnen is het niet wenselijk om publicaties uit te stellen vanwege dit soort beperkingen van het DSO. Zo gaat kostbare tijd verloren.*
 - o *Wanneer is dit knelpunt verholpen?*
 - o *Zijn er meer van dit soort beperkende technische functionaliteiten, die het voor bevoegd gezagen en/of gebruikers in de praktijk lastig werkbaar maken.*

Ik kan bevestigen dat functionaliteiten zoals in de door de leden van de PvdA-fractie aangehaalde bijlage robuust en stabiel worden opgeleverd aan de opdrachtgevende bestuurlijke partners. Eerdere berichten over de robuustheid en stabiliteit van DSO-LV richten zich niet op de individuele

¹⁰ Kamerstukken I 2021/22, 33118, DN.

¹¹ Kamerstukken I 2019/20, 34986, Q.

functionaliteiten maar op DSO-LV binnen het stelsel als geheel. U is bericht dat juist daarop in de afgelopen perioden veel is geïnvesteerd waarmee het niveau is bereikt.

Ik heb u eerder gemeld dat de ontwikkeling van DSO-LV niet vrij is van bij ICT-systeemontwikkeling horende storingen en foutmeldingen. Bijvoorbeeld storingen bij een server zijn waar DSO-LV op draait of een probleem met certificaten van derden of nog iets heel anders. Dit is gebruikelijk in de ICT-ontwikkeling. Van groter belang is hoe hiermee om wordt gegaan. Issues en problemen waardoor de oefenomgeving van DSO-LV verminderd beschikbaar is krijgen altijd de hoogste prioriteit en worden zo snel mogelijk opgelost. Ook hierin is in de afgelopen periode een flinke verbetering gerealiseerd: in veruit de meeste gevallen worden dit soort problemen nog dezelfde dag opgelost. Hierover zijn interbestuurlijk afspraken gemaakt en dit is getoetst door AC-ICT.

Daarnaast is in de afgelopen maanden een interbestuurlijke werkgroep 'performance' actief geweest, naar aanleiding van de bevindingen rond robuustheid en performance die bij de Interbestuurlijke Acceptatie Testen (IBAT) eind 2021 waren gedaan. Deze heeft recent geconcludeerd dat de performance en stabiliteit van DSO-LV inderdaad verbeterd zijn. Dit blijkt ook uit de beheerrapportages die publiekelijk toegankelijk zijn op de website van de tactische beheerorganisatie.¹² De afgesproken performancelevels worden gehaald. De genoemde werkgroep heeft tevens aanbevelingen gedaan die interbestuurlijk zijn besproken: de performance nog beter te monitoren en intensiever te testen, hiervoor een performance-testexpert aan te trekken en een kortcyclisch overleg tussen de ontwikkelpartijen van DSO-LV en de bestuurlijke partners op het gebied van performancetesten te gaan voeren. Dit alles met doel hiervan om doorlopend te zorgen dat de robuustheid, stabiliteit en performance van DSO-LV verbeteren. Deze aanbevelingen zijn overgenomen en worden ten uitvoer gebracht.¹³

Verder stellen de leden van de PvdA-fractie dat het 1x per dag kunnen muteren van een omgevingsplan te weinig is voor gemeenten waar veel ruimtelijke initiatieven zijn, en willen zij weten wanneer dit knelpunt wordt verholpen. Enige toelichting op dit punt is nodig: de door de leden van de PvdA-fractie gesignaleerde beperking geldt niet voor ontwerpbesluiten. Het is dus *wel* mogelijk om meerdere ontwerpen van wijzigingen van het omgevingsplan per dag te publiceren. Dit wil zeggen dat er *wel* meerdere ontwerpen per dag ter inzage kunnen worden gelegd, hier is geen kwantitatieve grens aan. De beperking van 1 mutatie per dag geldt *alleen* voor het *definitieve* omgevingsplan. Dit is de versie waarin ingediende zienswijzen al zijn verwerkt. Verdere wijzigingen hierin kunnen alleen nog ontstaan als gevolg van rechterlijke uitspraken, de terinzagelegging is dan immers geheel afgerond.

Voor de gemeentelijke uitvoeringspraktijk is het desalniettemin wel wenselijk dat er meerdere mutaties van het definitieve omgevingsplan per dag kunnen worden aangeboden. Om meerdere keren per dag mutaties van hetzelfde omgevingswetdocument te kunnen publiceren is een aanpassing van de STOP-standaard en in de software van DSO-LV vereist (STOP release B). Dat zal niet gebeuren voor inwerkingtreding van de Omgevingswet, omdat dit een grote wijziging is die nog de nodige uitwerking vereist, en bovendien ook aanpassing van de gemeentelijke software met zich meebrengt. Een dergelijke grote wijziging past niet binnen de afgesproken kaders voor de stabiliseringsperiode van DSO-LV. Op dit moment wordt voorzien dat het mogelijk maken van meerdere wijzigingsbesluiten per dag in DSO per medio 2023 ondersteund kan worden.

VNG heeft in een expertwerkgroep gezien of een workaround met de huidige functionaliteit technisch en juridisch mogelijk is. Dit zal worden getest. Deze oplossing komt erop neer dat bij het vaststellen van meerdere definitieve wijzigingen van het omgevingsplan in één raadsvergadering ook een publicatievolgorde (zgn. 'treintje') in DSO-LV wordt bepaald. Deze wijzigingen worden dan in een ritme van 1 per dag aan de LVBB aangeboden, tot ze allemaal bekend zijn gemaakt. Dat betekent dus

¹² <https://tbokadaster.atlassian.net/wiki/spaces/BTR/overview?homepageId=525050>

¹³ Bijlage... Notitie performance landelijke voorzieningen

dat er voor plannen later een periode van enkele dagen zit tussen het moment van vaststellen in de raad en het bekendmaken daarvan. Juridisch geldt dat laatste moment: vanaf dat moment kan er bezwaar worden gemaakt, of gaat de 4-weken termijn voor inwerkingtreding lopen. Zo kunnen alle benodigde besluiten hun eigen procedure lopen in het vervolgtraject, en hoeven ze niet op elkaar te wachten. Voor besluiten waarvoor snelle actie is vereist kan een voorbereidingsbesluit worden genomen, hiervoor geldt geen beperking in het aantal besluiten per dag.

Op dit moment vindt bredere afstemming binnen VNG plaats, waarbij bezien wordt of deze oplossing inderdaad acceptabel en voldoende werkbaar is voor de mensen die ermee moeten gaan werken. Verder zijn VNG en programma ADS voornemens om deze workaround te beproeven door middel van een werkplaats, zodra de plansoftware van gemeenten hier geschikt voor is en meerdere parallelle wijzigingen kan ondersteunen

[8] Op de website van het Informatiepunt Leefomgeving (Iplo) staat per onderdeel het overzicht van bekende problemen (known issues) in het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) en het Omgevingsloket. Het zijn problemen die bekend zijn en waarvoor aan een oplossing wordt gewerkt. Op deze website is te lezen dat (nog) niet voor alle knelpunten een oplossing gevonden is.

- Hoe verhouden deze problemen zich de “beschikbaar gekomen functionaliteiten”, zoals geformuleerd in bijlage 1, van het DSO?*
- Welke gesignaleerde problemen moeten, gelet op de te behalen mijlpalen en het inwerkingtredingsniveau, opgelost zijn alvorens de oefenfase van start gaat en/of voor de inwerkingtreding van de wet? En welke dus niet? Graag een inhoudelijke toelichting op dit onderscheid en op de haalbaarheid van de planning.*

Er is geen één op één relatie tussen de bekende problemen zoals die op de website van Aan de Slag met de Omgevingswet staan, en de beschikbaar gekomen functionaliteit. Dit is een verzameling van alle bekende problemen, ongeacht de reden hiervoor.

Op het genoemde overzicht staan bijvoorbeeld zaken die te maken hebben met functionaliteit die er nog niet zijn. Zo staat het ‘niet kunnen gebruiken van DigiD’ erop, omdat veel gebruikers verwachten dit nu al te kunnen gebruiken. Dit is nog niet mogelijk, omdat DigiD volgens de regels die gelden voor het gebruik van DigiD pas drie maanden voor inwerkingtreding van de Omgevingswet mag worden ‘aangezet’.

Er staan ook zaken op die juist te maken hebben met het feit dat software nu werkt zoals deze dat straks op de productie-omgeving ook zal doen, maar gebruikers dit op de oefenomgeving van DSO-LV nog niet verwachten. Bijvoorbeeld dat men voor het vanuit het buitenland aanvragen van een Omgevingsloket-ID een bijlage moet toevoegen, waaruit blijkt dat je daadwerkelijk in het buitenland woont. Hier is het Omgevingsloket in zowel de oefen als de productie-omgeving op voorbereid maar op dit moment oefenen de meeste gebruikers met een nep Omgevingsloket-ID, en wordt toegestaan dat zij een willekeurig document aanleveren. Dit is aanbevolen als tijdelijke workaround op de genoemde lijst.

Er staan verder zaken op de lijst die te maken hebben met bugs of andere problemen in de software van DSO-LV. Zo geeft de Viewer Regels op de Kaart op dit moment soms een foutmelding als in een gebied met heel veel geometrieën wordt gezocht. Aan de oplossing hiervan wordt gewerkt. Dit heeft niets te maken met de vraag of de Viewer Regels op de Kaart beschikbaar is of niet. Natuurlijk is alle functionaliteit van de viewer getest voor hij op de oefenomgeving is gezet, maar bij het testen kan je nooit alle mogelijke gebruiksscenario's voorzien en testen. Bij het gebruik van deze functionaliteit in de praktijk is dit probleem aan het licht gekomen, en dit wordt nu opgelost. Dit is geheel conform de SAFE-AGILE werkwijze die bij de ontwikkeling van DSO-LV gehanteerd wordt.

De leden van de PvdA-fractie willen weten welke gesignaleerde problemen moeten worden opgelost voor de start van de oefenfase, en welke voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. Er staan nu geen bekende problemen op de lijst die blokkerend zijn voor het oefenen met DSO. Voor het overige wijs ik op mijn antwoord op vraag 1 van de PvdA over het oefenen met DSO-LV.

Voor wat betreft de inwerkingtreding van de Omgevingswet ligt dit iets anders. De hiervoor genoemde voorbeelden met DigiD en het Omgevingsloket-ID hoeven niet te worden opgelost voor inwerkingtreding, deze komen juist voort uit het feit dat DSO-LV nog niet formeel in werking is. Het DSO-LV functioneert op deze punten juist zoals beoogd. Problemen in de content zoals onduidelijke resultaten bij een vergunningcheck moeten worden opgelost door het bevoegd gezag van wie de content is. Het leveren van vergunningchecks is niet verplicht voor alle overheden bij inwerkingtreding van de Omgevingswet, maar wel zeer gewenst, omdat dit van grote meerwaarde is voor burgers en bedrijven. De bekende problemen die wel moeten zijn opgelost voor inwerkingtreding zijn de problemen die veroorzaakt worden door de techniek van DSO-LV, zoals het eerdergenoemde probleem met de Viewer Regels op de Kaart in gebieden met veel geometrieën. Vooralsnog zijn er geen technische vraagstukken bekend waarbij de verwachting is dat deze niet voor inwerkingtreding van de Omgevingswet zullen zijn opgelost.

[9] VNO-NCW stelt in een mail van medio mei aan de Eerste Kamer dat er nog steeds niet volledig getest kan worden, omdat veel info uit ruimtelijkeplannen.nl, de bruidsschat en het Omgevingsloket Online (OLO) nog niet is opgenomen in het DSO. Ook wordt een aantal milieuregels van het Rijk node gemist in het DSO. Herkent de minister deze situatie? Zo ja, wanneer is dit naar verwachting opgelost? Hoe verhoudt deze ontbrekende informatie zich tot het doel van de stabilisatieperiode waarin stevig doorgetest wordt? In hoeverre is er sprake van een serieuze doortestfase als belangrijke informatie nog mist?

Nee, ik herken het geschetste beeld niet. Via de overbruggingsfunctie van DSO-LV wordt alle juridische inhoud van ruimtelijkeplannen.nl die na inwerkingtreding van de Omgevingswet blijft gelden in DSO-LV getoond. Dit functioneert al geruime tijd. De bruidsschat in DSO-LV is nagenoeg compleet, in de versie die nu beschikbaar is zijn de wijzigingen tot en met de Aanvullingsbesluiten verwerkt. De enige wijzigingen die op dit moment nog verwerkt worden zijn de wijzigingen die dit voorjaar bekend zijn gemaakt. Het gaat hier om een aantal technische aanpassingen als gevolg van bevindingen van de bestuurlijke partners in het proces van acceptatie van de bruidsschat, en de wijzigingen die voortvloeien uit de Nevele-uitspraak van de Raad van State met betrekking tot windmolenparken. Deze wijzigingen worden verwerkt in de productieversie van de bruidsschat. Deze wordt vanaf 27 juni 2022 geladen op de oefenomgeving van DSO-LV. De verwachting is dat deze laadactie voor 1 juli 2022 afgerond zal zijn.

Ook het overgrote merendeel van de huidige inhoud van het Omgevingsloket Online is beschikbaar in DSO-LV. De vragenbomen voor het indienen van aanvragen, meldingen en informatie op grond van rijksregelgeving zijn nagenoeg compleet tot en met de Aanvullingsbesluiten. Inclusief de milieuregels uit het Besluit activiteiten leefomgeving. Ik herken het beeld dat er milieuregels van het Rijk zouden ontbreken dan ook niet.

Wel ligt een beperkt aantal complexe vragenbomen voor bouwactiviteiten op dit moment nog ter consultatie voor bij de uitvoeringspraktijk. Deze zullen verwerkt worden in de productieversie van de bruidsschat. Er is ook al een groot aantal vergunning- en meldingenchecks aanwezig, alsmede vragenbomen voor Maatregelen op Maat, waarmee bedrijven die onder algemene regels vallen gemakkelijk kunnen zien welke maatregelen op hen van toepassing zijn. Een actueel overzicht van de beschikbare inhoud van het Omgevingsloket is te vinden op de website van programma Aan de

Slag met de Omgevingswet.¹⁴ De enige huidige inhoud van het Omgevingsloket Online die niet volledig beschikbaar is in DSO-LV zijn de lokale vergunning- en meldingenchecks. Het Omgevingsloket Online bevat ook vragenbomen die door decentrale overheden zelf zijn opgesteld voor zaken als kapvergunningen. Het is aan decentrale overheden om ervoor te zorgen dat hun eigen vragenbomen ook in DSO-LV worden opgenomen. Zij kunnen er overigens ook voor kiezen om dit niet te doen, bijvoorbeeld omdat zij de vragenbomen op grond van rijksregelgeving bij nader inzien afdoende vinden.

[10] Tijdens de deskundigenbijeenkomsten in de Eerste Kamer is door velen genoemd dat er minimaal een half jaar nodig is om te oefenen. De minister bevestigt dit ook in het debat in de Tweede Kamer ('droogzwemtijd'). Omdat het oefenen logischerwijs gepland is in de laatste fase, is er een reële kans aanwezig dat de minimale oefentijd die nodig is, in het gedrang komt. Graag horen de leden van de PvdA-fractie van de minister hoe hij gaat zorgen dat een half jaar oefenen, met een stabiel en getest DSO, gegarandeerd is en blijft? Deze leden verzoeken de minister in het antwoord ook het recente aanvullend advies te betrekken van het Adviescollege ICT-toetsing (van 24 mei 2022), waarin gesteld wordt dat voor de stabilisatie van het DSO nog zeker een half jaar nodig is. Uitgaand van dit advies is duidelijk dat er sowieso geen half jaar "stabiel" oefenen mogelijk is.

Ik ga er van uit dat de leden van de PvdA-fractie in deze vraag doelen op het AclCT-advies van 14 februari 2022 en mijn bestuurlijke reactie op dit advies dat ik op 24 februari 2022 aan uw Kamer heb toegezonden. Er is op 24 mei geen aanvullend AclCT-advies geweest.

De uitspraak van AclCT dat er nog twee kwartalen nodig zijn richt zich op de noodzaak om gezamenlijk en transparant een planning te maken waarbij ook achter de voordeur van bevoegde gezagen en leveranciers van software wordt gekeken en waarin mijlpalen zijn opgenomen voor het robuuster maken van DSO-LV en voor het gereedkomen van lokale software, en waarin rekening gehouden wordt met het optreden van onverwachte tegenvallers. Deze aanbeveling van het AclCT heb ik ter harte genomen, zoals ik u op 24 februari 2022 heb gemeld. Ik heb Route 2022 (die als plannings- en rapportage-instrument al bestond) aangevuld conform de adviezen van het AclCT. Deze kritieke pad planning kwam conform de verwachting van AclCT erop uit dat inderdaad na 1 juli 2022 nog twee kwartalen nodig zijn voor de Omgevingswet in werking kan treden. Zo ben ik op het voorstel van 1 januari 2023 voor de inwerkingtredingsdatum van de Omgevingswet gekomen.

Zoals ik in antwoord op vraag 1 van de leden van de PvdA-fractie al heb opgemerkt, is het oefenen met DSO-LV allang begonnen. Het beeld dat er pas vanaf 1 juli 2022 geoefend kan worden met DSO-LV berust op een misverstand. Het overgrote merendeel van de overheden die met DSO-LV moeten werken heeft al één of meerdere oefeningen met DSO-LV uitgevoerd. Ook dit kwartaal wordt naast het Indringend ketentesten flink geoefend met DSO-LV. De nodige softwareleveranciers en gemeenten hebben bewust gewacht met het oefenen met mutaties van het omgevingsplan tot de productieverisie van de bruidsschat wordt geladen op de oefenomgeving. Dit wordt in de laatste week van juni 2022 uitgevoerd. Voor het overige verwijs ik naar mijn antwoorden op de eerdere vragen van de leden van de PvdA-fractie. In mijn waarneming staat er inmiddels een voldoende stabiel en getest DSO-LV om oefenen mogelijk te maken. Zoals ik eerder meldde, komt er in de komende periode nog beperkt functionaliteit beschikbaar waar niet per 1 juli 2022 mee geoefend kan worden, zoals de functionaliteit voor gerelateerde verzoeken. Voor deze gevallen wordt bezien of een workaroud of oplossing in het hoofdspoor gevonden kan worden, en als dat niet kan of een tijdelijke alternatieve maatregel genomen kan worden, die de bijbehorende risico's afdoende mitigeert.

¹⁴ Een actueel overzicht van de beschikbare vragenbomen in het loket op de oefenomgeving staat hier: <https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/implementatie/digitaal-stelsel/beschikbare-informatie-oefenomgeving/>

[11] *In antwoorden op een eerdere vraag antwoordde de minister dat er “voor het merendeel van de functionaliteit van DSO-LV die nodig is voor inwerkingtreding geldt dat deze al geruime tijd gereed is en dus aan deze voorwaarde (half jaar oefentijd) is voldaan”. Dit antwoord gaat volgens de leden van de fractie van de PvdA voorbij aan het feit het van belang is om een half jaar te kunnen oefenen met een stabiele en betrouwbaar DSO; het gaat immers om een half jaar oefenen met alle (vaak samenhangende) onderdelen van het DSO. Graag vernemen deze leden van de minister aan welke minimale kwantitatieve en kwalitatieve vereisten de oefenperiode volgens hem moet voldoen? Kan de minister een oefenperiode van een half jaar garanderen, met een stabiel en betrouwbaar DSO, op alle afgesproken DSO-functionaliteiten? Zo ja, graag een toelichting hoe hij dat kan garanderen? Zo nee, kan dit gevolgen hebben voor de invoeringsdatum? Zo nee, wat zijn hier de mogelijke effecten van?*

In bijlage 1 van mijn antwoorden op uw eerdere vragen van 6 mei 2022 is een bijlage opgenomen van de functionaliteiten die DSO-LV moet hebben bij inwerkingtreding. Zie ook mijn antwoorden op de eerdere vragen van de leden van de PvdA-fractie over deze bijlage. Dit biedt u op hoofdlijnen een goed zicht op wat overheden in voorbereiding op inwerkingtreding van de Omgevingswet zouden moeten kunnen en daartoe zouden moeten oefenen. Hierbij ligt de bijzondere focus op de 5 minimale criteria voor inwerkingtreding van de Omgevingswet, zoals die eerder aan u zijn gemeld en waar de Implementatiemonitor Omgevingswet ook op gericht is. Dit zijn:

1. Provincies en Rijk hebben een vastgestelde omgevingsvisie, die voldoet aan de eisen van de Omgevingswet. Het Rijk voldoet met de NOVI aan deze eis en is zoals ik eerder op uw vragen al antwoordde voornemens deze op korte termijn conform de STOP-TPOD-standaard in productie te brengen. 10 van de 12 provincies voldoen al aan deze eis, omdat zij gebruik maken van het overgangsrecht voor omgevingsvisies. Zij hebben op basis van de huidige standaarden een omgevingsvisie gepubliceerd op www.ruimtelijkeplannen.nl, die tevens vindbaar is in DSO. De overige twee provincies zijn al aan het oefenen met de omgevingsvisie op DSO-LV. Mocht het niet lukken om deze conform de STOP-TPOD standaard voor 1 januari te publiceren, dan kunnen zij terugvallen op het overgangsrecht en/of de TAM-IMRO.
2. Provincies hebben een omgevingsverordening die conform de STOP-TPOD standaard is gepubliceerd. Alle provincies zijn al minimaal sinds eind vorig jaar aan het oefenen met het publiceren van omgevingsverordeningen in DSO-LV. Hiervoor is geen aanvullende functionaliteit meer nodig of in de maak. Formeel is dit geen onderdeel van deze minimale eis maar wel belangrijk voor een aantal provincies is het voorbereidingsbesluit, omdat een aantal provincies hun omgevingsverordening vergezeld wil laten gaan van één of meer van deze besluiten. Deze functionaliteit is gereed en beschikbaar in DSO-LV. Hier dienen nog stappen te worden gezet, maar de verwachting is dat dit in het komende halfjaar gaat gebeuren.
3. Waterschappen, provincie en Rijk zijn indien nodig in staat een projectbesluit vast te stellen conform de eisen van de Omgevingswet. Oefenen met het projectbesluit is al geruime tijd mogelijk, maar hier dienen de komende maanden verdere stappen te worden gezet. Alle oefeningen die hebben plaatsgevonden, hebben gebruik gemaakt van oefensoftware, die het oefenen met het projectbesluit wel mogelijk maakt. Eén onderdeel van TPOD projectbesluit is het afgelopen kwartaal nog in beweging geweest, namelijk het werken met meervoudige tijdelijk regelingdelen voor omgevingsplannen, zoals ik eerder al antwoordde. Ook hier kan de komende periode mee geoefend worden in DSO-LV. De finale consultatie over TPOD Projectbesluit, inclusief de meervoudige tijdelijk regelingdelen, is gestart. Ik ben voornemens deze TPOD nog voor de zomer interbestuurlijk vast te stellen. Het kunnen werken met meervoudige tijdelijk regelingdelen moet nog wel in lokale plansoftware worden geïmplementeerd. Dit is formeel geen onderdeel van de minimale eis voor inwerkingtreding van

de Omgevingswet, maar wel zeer gewenst, omdat projectbesluiten voor eindgebruikers relevante informatie bevatten. Dit geeft het vraagstuk dat niet alle overheden er op tijd in zullen slagen om conform STOP-TPOD projectbesluiten aan te bieden, zeker als daar meervoudige tijdelijk regelingdelen in moeten zitten. Daarom wordt momenteel bezien of een tijdelijke alternatieve maatregel voor het projectbesluit nodig en mogelijk is.

4. Wanneer gemeenten een wijziging van het omgevingsplan vaststellen, doen zij dit conform de eisen van de Omgevingswet en maken zij deze bekend conform de STOP-TPOD standaard. Er is door gemeenten veel geoefend met het laden van stukjes omgevingsplan in DSO-LV, maar hierbij is overwegend gekozen voor het maken van een initiële regeling en niet voor mutaties. Reden hiervoor was dat voor kort niet alle plansoftware gereed was om mutaties van het omgevingsplan te verwerken. De meeste softwareleveranciers van gemeenten hebben inmiddels één of meerdere mutatiescenario's operationeel. De verwachting is dat er na 1 juli een stijgende lijn ontstaat in het oefenen met mutaties, omdat dan de productieversie van de bruidsschat beschikbaar is op de oefenomgeving van DSO-LV.
5. Vergunningen en meldingen. Dit criterium valt uiteen in vier deelcriteria:
 - a. Kunnen ontvangen van een aanvraag of melding. Dit is de meest geoefende functionaliteit in DSO-LV, alle VTH-softwareleveranciers ondersteunen dit.
 - b. Vragenbomen in DSO-LV geladen voor eigen indieningsvereisten: de vragenbomen voor het indienen van aanvragen en meldingen op grond van rijksregelgeving in DSO-LV zijn nagenoeg compleet, het Rijk voldoet dus al aan deze minimale eis. Provincies zijn op beperkte schaal aan het oefenen met het maken van vragenbomen behorend bij hun verordeningen. De focus heeft bij hen tot nog toe vooral gelegen op het kunnen publiceren van de juridische tekst, de verwachting is dat het komende halfjaar benut zal worden om ook met het opstellen van de bijbehorende vragenbomen te oefenen. Ditzelfde geldt voor waterschappen. Gemeenten hebben al wel behoorlijk geoefend met het opstellen van eigen vragenbomen. Dit is mogelijk omdat zij deze kunnen koppelen aan activiteiten uit de bruidsschat, zij hoeven dus niet eerst zelf een plan te publiceren om met vragenbomen aan de slag te gaan.
 - c. Bevoegde overheden zijn voorbereid op de gewijzigde vergunningprocedure conform de eisen van de Omgevingswet. Het gaat hier over het afhandelen van de aanvraag nadat deze is ingediend, dit loopt niet via DSO-LV. Hier wordt ook al veel mee geoefend, maar dit valt dus niet onder half jaar oefentijd met DSO-LV waar de vraag aan refereert. De oefentijd is bedoeld om over de gehele DSO keten ervaring op te doen met content en processen. Van de landelijke voorziening tot achter de spreekwoordelijke 'voor deur' van het bevoegd gezag.
 - d. Bevoegde overheden zijn in staat aanvragen te beoordelen conform de vereisten van de Omgevingswet. Voor deze eis geldt hetzelfde: dit loopt niet via DSO-LV.

De oefenperiode met DSO-LV moet overheden minimaal in staat stellen om voor zichzelf zeker te stellen dat zij op 1 januari 2023 kunnen voldoen aan de minimale eisen voor inwerkingtreding van de Omgevingswet, al of niet met gebruikmaking van een workaroud en/of tijdelijke alternatieve maatregel. Deze minimale eisen voor inwerkingtreding zijn medio 2019 vastgesteld, en sindsdien niet meer gewijzigd. Hiervoor is nodig dat overheden in voldoende mate kunnen oefenen met alle in de minimale eisen voor inwerkingtreding genoemde zaken. Zoals blijkt uit het voorgaande, wordt er met het overgrote merendeel van de zaken die hier onderdeel van zijn nu al veel geoefend in DSO-LV. De

oefenperiode is voor deze onderdelen dus langer dan de genoemde zes maanden.

[12] *Als de leden van de PvdA-fractie het goed begrepen hebben is de stabiliseringsperiode van het DSO-LV gestart “vanaf april”. In deze periode wordt het DSO volop getest en worden in principe geen wijzigingen doorgevoerd. Hierover de volgende vragen:*

- *Klopt het dat er alleen nog “essentiële wijzigingen” kunnen worden doorgevoerd. Wat is de definitie van “essentiële wijzigingen”?*
- *Wijzigingen kunnen, als deze leden het goed gelezen hebben, alleen middels een uitzonderingsprocedure worden doorgevoerd. Kan de minister toelichten hoe die uitzonderingsprocedure verloopt?*
- *Zijn er sinds de start van de stabilisatieperiode wijzigingen doorgevoerd? Zo ja welke? Wat is het effect hiervan op het doel van de stabilisatieperiode?*
- *Staan er komende weken nog wijzigingen op de planning? Zo ja, welke? Wat is het effect hiervan op het doel van de stabilisatieperiode?*

Ik heb met de bestuurlijke partners afspraken gemaakt over wat de stabiliseringsperiode die op 1 april jl. is ingegaan behelst. Het basisprincipe voor het wijzigen of toevoegen van functionaliteit in DSO-LV is gedurende deze periode nee, tenzij: we doen het niet, tenzij het valt onder één van de afgesproken uitzonderingscategorieën, en de impact goed beheersbaar is. De volgende categorieën van uitzonderingen zijn gedefinieerd:

- **Restactiviteiten uit Q1:** het afmaken en uitrollen op de oefenomgeving van de functionaliteit die was ingepland voor het eerste kwartaal van 2022. Dit is inmiddels afgerond.
- **Fixes (reparaties)** ten behoeve van geconstateerde fouten, testbevindingen en operationele storingen en het oplossen van issues die naar voren komen tijdens het intensiever gebruik en het oefenen van de stelselvoorzieningen.
- **Functionele wijzigingen als gevolg van bevindingen van gebruikers.** Dit kan bijvoorbeeld gaan over kleine functionele wensen die de gebruikersvriendelijkheid sterk vergroten, maar ook functionele bevindingen waaruit blijkt dat iets niet werkt zoals zou moeten (wel “works as designed”, maar niet “works as needed”. Deze kunnen voortkomen uit het indringend ketentesten, maar ook uit het reguliere oefenen door bevoegde overheden en andere gebruikers.
- **Technische versterkingen** ten gevolge van trends in geconstateerde problemen en/of operationeel beheer die leiden tot noodzakelijke robuustheidsverbeteringen. Bijvoorbeeld: wanneer DSO veel meer gebruikt wordt om te oefenen dan verwacht, moet ervoor worden gezorgd dat de software dit hogere aantal van gebruikers ook aan kan.
- **Software die nodig is voor compliance,** dus om te voldoen aan de geldende eisen op het gebied van privacy, security etc.
- **Noodzakelijke technische upgrades** (bijv. actuele security releases in de technische infrastructuur) passend bij beheeractiviteiten.

Van de voormelde zaken is op voorhand duidelijk dat de impact beperkt is. Nadere besluitvorming is daarom op grond van de interbestuurlijke afspraken over de stabiliseringsperiode niet vereist om dergelijke wijzigingen te kunnen doorvoeren.

Daarnaast bestaat er een afgesproken uitzonderingsprocedure, waarmee besloten kan worden

over het toevoegen van nieuwe functionaliteit het of wijzigen van bestaande functionaliteit in DSO-LV, gelet op de doelen en randvoorwaarden van de stabiliseringsperiode. De besluitvorming hierover wordt meegenomen met de reguliere kwartaalplanning en – prioritering van DSO-LV. Ook hier geldt het nee, tenzij principe. Bij twijfelgevallen wordt de Programmaraad en het interbestuurlijk Opdrachtgevend Beraad om een uitdrukkelijk besluit gevraagd. Deze uitzonderingsprocedure is nu één keer toegepast, bij de planning van PI-22 oftewel het tweede kwartaal van 2022. Dit heeft tot de volgende vier uitzonderingen op het nee, tenzij-principe geleid:

- Functionaliteit met betrekking tot gerelateerde verzoeken. Dit is een klein uitbouwonderwerp. Omdat het onder de Omgevingswet niet verplicht is om alle aanvragen en meldingen die bij een activiteit horen in één keer aan te vragen (samenhang) is er bij bevoegd gezagen geen inzicht in welke procedures op hetzelfde onderwerp bij andere bevoegd gezagen lopen, terwijl zij hierop wel geacht worden samen te werken. Deze functionaliteit heeft nu prioriteit omdat deze een aparte API oplevert waar softwareleveranciers vervolgens ook nog mee aan de slag moeten.
- Automatiseren van de downloadfunctie voor omgevingswetdocumenten. Dit betreft het geautomatiseerd ophalen van plannen uit het DSO ten behoeve van onder meer de plan-plan uitwisseling.
- Informatieproducten 2.0. Het gaat hierbij om de manier waarop in de stelselcatalogus van DSO-LV metadata over aangesloten informatieproducten wordt opgenomen. Dit maakt onderdeel uit van een uitbouw-onderwerp waarvoor al groen licht is gegeven. Omdat de Stelselcatalogus al in de beheerfase is kannibaliseert dit niet op andere activiteiten die nodig zijn voor inwerkingtreding, de impact is zeer beperkt.
- Koppeling voor het Rijk met het bronhouderskoppelvlak van de LVBB. Het betreft hier een onderdeel t.b.v. publicaties door het Rijk, wat nodig is omdat het proces voor het Rijk op een aantal punten anders werkt dan voor decentrale overheden.

Deze wijzigingen passen binnen de doelen en afgesproken kaders van de stabiliseringsperiode, het effect is zodoende nihil.

[13a] *De leden van de PvdA-fractie zijn zeer benieuwd naar de resultaten van het “doortesten” van de gehele keten (gepland tot 1 juli als deze leden het goed begrepen hebben) en de “reguliere DSO-systeemtest”. Deze leden lezen in de antwoorden op de vragen van de leden van de GroenLinks-fractie dat er een aparte testorganisatie ingericht. Hierover de volgende vragen:*

- *Hoeveel fte medewerkers is belast met het “doortesten”? Wat is precies de taak/opdracht van deze testorganisatie”?*
- *Ons bereiken signalen dat het IKT (intensief Ketentesten) niet goed van de grond komt. De reden die aangegeven wordt is dat alle energie gericht is op de Tijdelijke Maatregelen. Kan de minister hier op reflecteren? Deelt hij dat beeld? Zo nee, waarom niet?*

In april is het AcICT-advies opgevolgd door het project ‘Indringend Ketentesten’ te starten. Deze aparte testorganisatie bestaat uit een kernteam (met een projectleider, twee testmanagers, vier testexperts en twee ondersteuners, zes van de in totaal acht fte’s zijn nu ingevuld) en een projectgroep met vertegenwoordigers van de betrokken organisatieonderdelen. Zij activeren en ondersteunen de ketentesters die vanuit de bevoegde gezagen deelnemen aan de IKT testweken. De opdracht van de testorganisatie is om de werking van de end-to-end keten (DSO-LV en lokale software) onder controle te brengen door de keten representatief te laten gebruiken, en de daarbij optredende problemen te analyseren en te laten oplossen. De deelnemers vanuit bevoegd gezagen

bepalen wat het belangrijkste is om te testen, in testtermen: wat de grootste productrisico's zijn.

Inmiddels heeft dit project twee testrondes achter de rug. Hoewel volop van start, zijn we nog aan het opschalen:

- Het aantal deelnemende partijen neemt per testronde gestaag toe. Men is bereidwillig, maar partijen kampen in een aantal gevallen met capaciteitsgebrek. Nu de concrete uitvoering loopt en het IKT bekender wordt neemt de belangstelling toe.
- Uitbreiding van het IKT-testteam verloopt gestaag maar in de markt is beperkte capaciteit beschikbaar. Naast de bestaande VNG-capaciteit is er per mei een ketentester aangenomen. Per juni komt er een ervaren tester bij. Werving vindt nog steeds plaats.

[14] *De leden van de PvdA-fractie lezen dat er medio april een "eerste testronde" heeft plaatsgevonden en dat er tot en met juli testronden zijn/worden gepland.*

- *Is er, zoals het Adviescollege ICT-toetsing adviseert, sprake van "een grondige en goed ontworpen testopzet"? Deze is volgens het Adviescollege "namelijk cruciaal om in de tijd die nog rest tot de invoeringsdatum de stabiliteit en de werkbaarheid van de complexe DSO-keten verder te verbeteren".*

Ja, er is in aanvulling op de bestaande testorganisatie een apart testorganisatie ingericht voor indringend ketentesten en er zijn extra testexperts geworven. Ik verwijs u hier ook naar het antwoord op vraag 13 van de leden van de PvdA-fractie. De testen worden ontworpen en uitgevoerd op grond van een vastgestelde testbasis, de minimale functionele set inwerkingtreding. Aan de hand van deze testbasis worden testscenario's opgesteld die vervolgens gestructureerd worden uitgevoerd totdat voldoende testdekking is bereikt ten aanzien van de essentiële functies voor inwerkingtreding. De resultaten hiervan worden gerapporteerd en de opvolging van eventuele bevindingen wordt geborgd bij betreffende ketenpartij. Per testronde worden ketentestscenario's uitgevoerd door representatieve combinaties van ketenpartijen. Zij doorlopen gestructureerd alle onderdelen van de DSO plan- en vergunningketen die essentieel zijn voor inwerkingtreding. De opvolging van de AcICT-aanbevelingen wordt onafhankelijk door Deloitte gezien. De opvolging van adviezen over het testen zijn daar onderdeel van.

- *Kan de minister aangeven hoe vaak er inmiddels is getest, waarop specifiek getest is en wat de resultaten tot op heden zijn? Hoeveel knelpunten zijn er gesignaleerd tijdens deze testen? Naast de aantallen ook graag een omschrijving van de inhoud van de majeure knelpunten. Welke knelpunten zijn opgelost en welke nog niet? Wanneer worden de nog niet opgeloste knelpunten naar verwachting opgelost?*

Eind mei heeft het project twee testrondes achter de rug, enerzijds gericht op het doorlopen van de planketen voor een gemeente en anderszins gericht op de afhandeling van aanvragen van initiatiefnemers door gemeenten en ingestelde behandeldiensten (omgevingsdiensten) en door waterschappen. Provincies gaan de komende rondes meedoen in de testuitvoering. Rijkspartijen gaan deelnemen middels het serviceteam Rijk. Daarbij worden de ervaringen van werkplaatsen, oefenen en praktijkproeven ingebracht en benut.

Voor het oplossen van knelpunten staan zowel de centrale beheerorganisatie van het DSO als de softwareleveranciers van bevoegde gezagen paraat. Met de deelnemende testers doen we alsof het begin 2023 is, en een verstoring van IKT testen behandelen we als een storing in productie.

- *Zijn er knelpunten naar boven gekomen die om een wijziging in het DSO-LV vragen? Zo ja, welke? Wat is de impact hiervan op het doel van de stabiliseringsperiode?*

Er zijn nog geen majeure knelpunten gesignaleerd en ook geen knelpunten die om wijziging van

DSO-LV vragen. Er is tijdens het testen een belemmerende bevinding opgetreden waarbij aanvragen niet werden ontvangen. Dit bleek te liggen aan lokale configuratie van koppelingen, hetgeen snel te verhelpen was. De resultaten van de tweede testperiode zijn nog niet geanalyseerd.

- *Heeft de Minister overwogen om de opdracht van Deloitte toe te spitsen op het onafhankelijk toetsen van de testopzet en de kwaliteit van de uitvoering hiervan? Zo nee, waarom niet? Deze leden verzoeken de minister het advies van Adviescollege ICT-toetsing van 24 mei 2022 betrekken bij de beantwoording.*

Het kabinet hecht zeer veel belang aan een kwalitatief hoogwaardige testopzet. Naar aanleiding van het AcICT-advies is hierin ook fors geïnvesteerd. Er is, aanvullend op de bestaande testorganisatie, een apart testorganisatie ingericht voor indringend ketentesten en er zijn extra testexperts geworven. Ik verwijs u hier ook naar het antwoord op vraag 13 van de leden van de PvdA-fractie. Deloitte heeft de opdracht om de opzet en het bestaan van de daadwerkelijk getroffen beheersmaatregelen te onderzoeken naar aanleiding van het AcICT-advies waaronder de opzet en uitvoering van indringend ketentesten. Onderzoek naar de opvolging hiervan is daarmee een expliciet onderdeel van hun opdracht. Deloitte is verzocht hun werkzaamheden met AcICT af te stemmen. Op 23 mei jl. heeft Deloitte hiertoe overleg gehad met AcICT.

[15] *De minister geeft aan dat een “verhoogde dijkbewaking” is ingericht op het DSO-LV; “Overheden en bedrijven die zich melden met vragen of problemen worden adequaat en snel geholpen, zodat eventuele verstoringen, fouten of bugs direct worden onderkend, geanalyseerd en gerepareerd”. Hierover hebben de leden van de PvdA-fractie de volgende vraag:*

- *Welke majeure vragen/problemen zijn gemeld, waarvoor op dit moment nog geen oplossing is gevonden?*

De leden van de PvdA-fractie hebben in eerdere vragen gerefereerd aan de lijst met bekende problemen (known issues) die vindbaar is op de site van het interbestuurlijke programma Aan de Slag met de Omgevingswet. Blijkens de vragen is de inhoud van deze lijst de fractie al bekend. Uit mijn antwoord op vraag 8 blijkt dat er geen bekende problemen zijn die het oefenen met DSO-LV door overheden verhinderen, en dat de problemen die voor inwerkingtreding van de Omgevingswet moeten worden opgelost dit naar verwachting zullen zijn. Alle bekende problemen met DSO waar op dit moment nog geen oplossing voor is, staan vermeld op deze lijst. De lijst wordt zeer regelmatig bijgewerkt. Er is daarnaast ook een actuele lijst met reeds opgeloste problemen.¹⁵

Overheden en bedrijven dienen naar aanleiding van het oefenen met DSO-LV ook wensen in voor de ontwikkeling van DSO-LV. Het gaat dan niet om het oplossen van een probleem met de bestaande functionaliteit, maar om een gewenste aanpassing daarvan, of om aanvullende of nieuwe functionaliteit. Veel van de reeds ingediende wensen zijn of worden al meegenomen bij de ontwikkeling van DSO-LV, maar dit is niet in alle gevallen mogelijk. Een actueel overzicht van de nog openstaande wensen met betrekking tot DSO-LV en de status daarvan is te vinden op de site van het IPLO.¹⁶ De stabiliseringsperiode biedt weinig ruimte om nog aan nieuwe of aanvullende wensen met betrekking tot DSO-LV te voldoen. Immers, er worden alleen nog essentiële wijzigingen doorgevoerd, zoals ik in antwoord op eerdere vragen heb uitgelegd.

Uiteraard worden de ingediende wensen wel meegenomen bij de doorontwikkeling en uitbouw van DSO-LV. Er staan momenteel voor zover bij mij bekend geen wensen op de lijst die niet

¹⁵ De lijst met opgeloste bekende problemen staat hier: <https://iplo.nl/digitaal-stelsel/storingen-onderhoud-release-informatie/bekende-problemen-known-issues/opgeloste-bekende-problemen-known-issues/>

¹⁶ De lijst met ingediende wensen voor DSO-LV staat hier: <https://iplo.nl/digitaal-stelsel/ontwikkeling-planning-beheer/wensen-ontwikkeling-dso/>

gehonoreerd worden en die blokkerend werken voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. Met andere woorden: het is natuurlijk vervelend voor de indieners dat zij veelal moeten wachten tot na inwerkingtreding voordat hun wens kan worden gehonoreerd, maar dit is geen reden om de Omgevingswet niet in werking te laten treden.

[16] *Deze leden horen van professionals uit het veld dat er zorgen zijn over de overlap tussen de plan-software en de toepasbare regels. Er is blijkbaar niet of nauwelijks geoefend wat de impact is van een initiële publicatie of wijziging plan op de Functionele Structuur en daarmee het beheer van de toepasbare regels. Deelt de Minister dit beeld? Kan de minister aangeven hoe en wanneer hier mee duidelijkheid over komt?*

Ik deel het beeld ten dele. Er is door de bevoegde overheden al veel geoefend met het publiceren en wijzigen van plannen. En er is ook al veel geoefend met het laden en wijzigen van toepasbare regels. Dit is tot nog toe in veel gevallen los van elkaar gebeurd: of het één, of het ander. Maar er is inderdaad minder geoefend met de hele keten, dus van het publiceren of wijzigen van een plan tot en met het laden of aanpassen van de bijbehorende vragenbomen in het loket. Dit is op zich niet vreemd. Het ligt voor de hand dat oefenende overheden eerst focussen op het zich eigen maken van alle losse stappen in dit proces, alvorens dit in zijn geheel te gaan oefenen. Naar mijn mening is dat wat de professionals uit het veld hebben zien gebeuren. Om het oefenen met de hele keten van publicatie tot en met vragenbomen in het loket te stimuleren, organiseren zowel VNG als het interbestuurlijke programma Aan de Slag met de Omgevingswet al geruime tijd werkplaatsen voor oefenende overheden waar dit specifiek op het programma staat. Dit zal in de komende kwartalen een vervolg krijgen. Ik verwacht dat in de komende periode veel meer overheden de hele keten, van plan tot vragenbomen in het loket, zullen beproeven. Ik zal dit uiteraard blijven stimuleren en ondersteunen.

[17] *De leden van de PvdA-fractie horen van een gespecialiseerde jurist dat de Omgevingswet niet in werking kan treden, omdat het DSO (nog) niet gekoppeld is aan de berichtenbox voor bedrijven. Dit zou strijdig zijn de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (WMEBV) en de Dienstenwet. Graag ontvangen de leden van de PvdA-fractie een reactie van de minister hierop? Is deze constatering correct? Zo ja, hoe en wanneer wordt dit opgelost? Zo nee, waarom niet?*

Die constatering is niet correct. De Dienstenwet voorziet onder meer in een centraal loket met behulp waarvan informatie toegankelijk wordt gemaakt die voor dienstverleners relevant is, en waarmee procedureel berichtenverkeer kan worden uitgewisseld tussen dienstverleners en bevoegde instanties.

Bij de totstandkoming van de Dienstenwet is gememoreerd dat de in het kader van het toenmalige wetsvoorstel voor de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) ontwikkelde voorziening Omgevingsloket Online, die voorziet in een elektronische aanvraagprocedure, past binnen de kaders van de Dienstenrichtlijn en de Dienstenwet¹⁷. Het in de Dienstenwet bedoelde centraal loket is niet zozeer één exclusieve technische voorziening die voorziet in alle relevante functies, maar veeleer een vanuit een centraal punt (al dan niet via hyperlinks) toegankelijk geheel van functionele voorzieningen. In Nederland is ter uitvoering van de Dienstenrichtlijn en Dienstenwet een ondernemersplein ingericht als centraal loket, via ondernemersplein.kvk.nl en het Engelstalige business.gov.nl.¹⁸ Via het centrale punt zijn verschillende specifieke voorzieningen bereikbaar en meer doelmatig bruikbaar dan bij enkel gebruik van de voorziening berichtenbox. Mocht een dienstverlener kiezen voor bijvoorbeeld indiening van een aanvraag voor een omgevingsvergunning via de berichtenbox, dan zal de aanvraag op grond van de WMEBV niet zonder meer om die reden

¹⁷ Tweede Kamer 2007/08, 31 579, nr. 3, blz. 28

¹⁸ <https://europadecentraal.nl/onderwerp/dienstenrichtlijn/dienstenloket/wat-is-het-dienstenloket/>

kunnen worden geweigerd. Ook met de WMEBV is de Omgevingswet dus niet in strijd door het ontbreken van een koppeling tussen LV DSO en de berichtenbox. Overigens is de WMEBV nog niet vastgesteld, het wetsvoorstel is op dit moment aanhangig bij uw Kamer. De inwerkingtreding van de Omgevingswet is daar ook verder niet van afhankelijk.

Tot slot kan worden opgemerkt dat het gebruik van de in 2005 gebouwde berichtenbox voor bedrijven onder dienstverleners beperkt is gebleken. Deze voorziening heeft inmiddels ook het einde van de technische levensduur bereikt. Het DSO zal uiteindelijk worden gekoppeld aan een toekomstige, door Logius nog te realiseren, berichtenbox voor ondernemers als ondernemersvariant van MijnOverheid. Dit is voorzien in de scope voor het DSO voor verdere doorontwikkeling, waarbij de LV DSO op termijn ook een rol kan krijgen in procedurele berichten over aanvragen, en in de verlening van vergunningen

[18] Uit antwoorden op eerdere vragen bleek dat ontwerpen foutief worden getoond op het onderdeel Regels op de Kaart in het Omgevingsloket. Is dit inmiddels opgelost?

Er is een 'bug' gevonden in de software van DSO-LV, die ervoor zorgde dat in ontwerpplannen per ongeluk ook informatie uit andere plannen te vinden was. Zo kon je in een ontwerpdocument van de provincie Zuid-Holland kaarten van een gebied rond Zwolle tegenkomen. Deze bug is inmiddels verholpen.

[19] Het uitwisselen van gegevens tussen de verschillende softwarepakketten is nog problematisch begrijpen wij. Wanneer is dit knelpunt opgelost? De leden van de PvdA-fractie horen dat BZK en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) de verantwoordelijkheid hiervoor volledig bij de softwareleveranciers neerleggen. Graag horen deze leden hoe de minister de verantwoordelijkheid ziet vanuit de systeemverantwoordelijkheid en de opdrachtgeversrol van de bevoegd gezagen?

Er zijn diverse commerciële aanbieders die ten behoeve van het DSO hun software in concurrentie aanbieden aan bevoegde gezagen maar ook aan andere partijen zoals stedenbouwkundige bureaus. De door u gevraagde stelselverantwoordelijkheid is vastgelegd in de Omgevingswet en volgt de algemene kaders zoals die bijvoorbeeld vanuit de Wet markt en overheid zijn gegeven maar ook de algemene wet- en regelgeving die de verhouding tussen de minister en de bevoegde gezagen regelen. Dit maakt dat ik niet tred in het contracteren van softwareleveranciers door bevoegde gezagen of onderlinge afspraken tussen commerciële partijen. Het is aan bevoegde gezagen en andere partijen zoals stedenbouwkundige bureaus om te bepalen welke softwareleverancier wordt gecontracteerd.

Het DSO is een open stelsel waarin ruimte is gelaten voor oplossingen van marktpartijen. De DSO-LV standaarden geven softwareleveranciers bijvoorbeeld ruimte om bij de ontwikkeling van software voor decentrale overheden nadere keuzes te maken (maatwerk). Dit betekent niets voor de technische werking van DSO-LV zolang de softwareleveranciers zich houden aan de eisen die zijn vastgelegd in die standaarden.

Deze vanuit marktwerking gegeven vrijheid betekent dat plannen die door of voor bevoegde gezagen zijn ontwikkeld niet zonder meer onderling uitwisselbaar zijn. Daarom is in overleg met alle leveranciers vanuit de stelselverantwoordelijkheid een functionaliteit voor plan-plan validatie gerealiseerd die geen van de partijen bevoordeelt en ervoor zorgt dat uitwisseling van plannen uit verschillende decentrale softwaresystemen wel mogelijk wordt. Hiermee wordt dit potentiële knelpunt opgelost.

[20] Om goed te kunnen "doortesten" en oefenen is het natuurlijk ook noodzakelijk dat het DSO- LV feitelijk beschikbaar is. Hierover hebben de leden van de PvdA-fractie twee vragen:

- *Deze leden ontvangen signalen dat het DSO-LV regelmatig voor onderhoud uit de lucht is. Dit wordt bevestigd door de onderhoudskalender. Deze leden begrijpen er onderhoud noodzakelijk is, maar het is voor de bevoegd gezagen van groot belang, zeker met strakke wettelijke doorlooptijden, dat het systeem optimaal beschikbaar is. Is overwogen om het onderhoud alleen buiten kantooruren uit te voeren? Zo nee, waarom niet? Zo ja, waarom is hier niet voor gekozen?*
- *Uit antwoord op vragen van deze leden blijkt dat er nog een verzoek ligt voor een separate aparte omgeving voor plansoftwareleveranciers. De reikwijdte en exacte voorwaarden voor deze omgeving en functionaliteit worden op dit moment gezamenlijk onderzocht. Is hier al meer duidelijkheid over? Kan de minister aangeven welke argumenten voor- en tegen hierbij een rol spelen? Op welke termijn komt hier duidelijkheid over?*

Het onderhoud aan DSO-LV wordt zo veel mogelijk buiten kantooruren uitgevoerd. Dit blijkt ook uit de onderhoudskalender waar de leden van de PvdA-fractie aan refereren. Bij de aankondigingen over onderhoud wordt uitdrukkelijk vermeld dat deze buiten kantooruren zullen plaatsvinden, en wordt gebruikers geadviseerd op de desbetreffende datum DSO-LV niet voor 9:00 uur of na 17:00 uur te gebruiken.

Hierop zijn in de afgelopen periode twee uitzonderingen geweest. Ten eerste bij de uitrol van een nieuwe versie van de STOP-standaard op de oefenomgeving, waarvoor nodig was dat deze geleegd en weer gevuld werd. Hierdoor is de oefenomgeving een aantal dagen niet beschikbaar geweest. Dit is gedaan op een wijze die de minste impact had voor gebruikers en het is ruim van tevoren en breed aangekondigd. Hierdoor konden overheden en softwareleveranciers hier in hun planning rekening mee houden. Gedurende deze periode kon op de zogenaamde demo-omgeving van DSO-LV wel geoefend worden met onder meer het gebruik van het Omgevingsloket. De tweede uitzondering ging om een korte en incidentele upgrade van onderliggende software ten behoeve van het functioneren van DSO-LV. Dit kon helaas niet buiten kantooruren plaatsvinden. Ook dit is ruim van tevoren aangekondigd, zodat de oefenende partijen en softwareleveranciers hier rekening mee konden houden.

In de afgelopen periode is onderzocht of het mogelijk is een aparte testomgeving voor softwareleveranciers te realiseren. Hierbij is een aantal scenario's uitgewerkt. De definitieve uitkomsten van dit onderzoek komen op korte termijn beschikbaar. Ik verwacht hier met de bestuurlijke partners voor de zomer een besluit over te kunnen nemen. Argumenten die hierbij een rol spelen zijn dat naast de verdeling van de kosten over de bestuurlijke partners alle inzet bij het programma en de partners gericht moet zijn op inwerkingtreding. De kosten, kennis en doorlooptijd om te komen tot een separate leveranciers test omgeving wordt afgezet tegen de huidige beschikbare omgeving voor leveranciers om te kunnen testen.

[21] De leden van de PvdA-fractie willen graag onafhankelijk kunnen vaststellen of het DSO-LV voldoende stabiel en betrouwbaar is. Hierover hebben zij eerder al vragen gesteld. Deze zijn niet adequaat beantwoord. De onderstreepte onderdelen van de vragen zijn niet beantwoord. De onderstreepte onderdelen van de vragen zijn niet beantwoord. Daarom stellen deze leden de vragen opnieuw:

De regering geeft in haar reactie op bedoeld advies van het AclICT aan: "De mogelijke beheersmaatregelen laat ik daarbij valideren door een onafhankelijk bureau, dat mee onder de motorkap kijkt". Dit brengt de leden van de fractie van de PvdA tot de volgende vragen: Welk onafhankelijk adviesbureau kijkt mee en wat is de precies de opdracht?

Ja, het kabinet is bereid om de resultaten te delen zodra deze beschikbaar zijn, Deloitte is verzocht een voortgangsrapportage op te leveren. Deloitte is verzocht hun werkzaamheden met AclICT af te

stemmen. Op 23 mei jl. heeft Deloitte hiertoe overleg gehad met AcICT. Ik zeg u toe deze rapportage voor het beoogde debat op 21 juni over de datum van inwerkingtreding aan u toe te sturen.

- Wanneer vindt deze validatie plaats? Is de regering bereid om de resultaten te delen? Waarom kiest de regering voor validatie door “een onafhankelijk adviesbureau” en niet voor het AcICT? Dit adviescollege heeft immers al vaker meegekeken en dit college kan waarschijnlijk redelijk snel een goed beeld vormen van de effectiviteit van de beheersmaatregelen.

De validatie vindt nu plaats. Gekozen is voor een externe validatie door een onafhankelijk bureau met veel expertise op het gebied van ICT. Het is niet ongebruikelijk dat een ander bureau (i.e. Deloitte) dan de organisatie die het advies heeft uitgebracht (AcICT) deze validatie doet. De opvolging van maatregelen van het BIT onderzoek uit 2020 is bijvoorbeeld door de ADR getoetst. Het is omgekeerd niet gebruikelijk dat het AcICT zelf ook regulier onderdeel wordt van de eigen processen van een ICT-traject. Het AcICT geeft aanbevelingen en die kunnen leiden tot aanpassing van de processen. In dit geval door beheersmaatregelen te treffen en deze te laten valideren door Deloitte.

- Is de regering het met de leden van de PvdA-fractie eens dat het verstandig is om ‘in april’, als het DSO-LV stabiel is volgens de programma-organisatie, het AcICT ten finale om advies te vragen over de robuustheid en stabiliteit van het DSO?

Dit advies is voor mij zeer waardevol en richtinggevend. DSO-LV is voldoende stabiel en robuust conform de gestelde performance eisen. Het recente rapport van AcICT richtte zich op DSO-LV als onderdeel van de DSO-keten. De gegeven adviezen worden opgevolgd. Deloitte toetst als onafhankelijke partij de genomen maatregelen.

- In een bericht van 28 maart 2022 van de heer M. Hendriksma op Binnenlands Bestuur “Nieuwe datum Omgevingswet verraste ICT-college” stelt de heer P. Klint, emeritus-hoogleraar software engineering bij de Universiteit van Amsterdam en een van de drie leden van het AC-ICT, dat het raadplegen van het AC-ICT over het kritieke-pad-planning de optimale route zou zijn. De leden van de PvdA-fractie delen die mening, gezien de onafhankelijke positie van dit college. Dit brengt de leden van de fractie van de PvdA tot de volgende vragen: Waarom heeft de regering er niet voor gekozen om het AC-ICT te raadplegen op de kritieke-pad-planning? Is de regering het met deze leden eens dat dit alsnog verstandig is om te doen? Graag ontvangen de leden van de fractie van de PvdA hierop een toelichting van de regering.

Het advies van AcICT van 14 februari jl. is zoals eerder aangegeven voor mij zeer waardevol en richtinggevend. Op basis van deze adviezen en het overleg met bestuurlijke partners en leveranciers ben ik op basis van de AcICT-adviezen gekomen tot de Hoofdroute 2022, die met uw Kamer is gedeeld.¹⁹

Ik heb AC-ICT niet nogmaals om advies gevraagd op dit onderdeel omdat de advisering helder was, in de Hoofdroute verwerkt is en de beslissing over de datum van inwerkingtreding van de wet uiteindelijk een politiek-bestuurlijke afweging is waarbij alle maatschappelijke en financieel-organisatorische aspecten gewogen moeten worden en niet alleen de technische ICT-aspecten van DSO-LV. Het kabinet vindt het, net als de Kamer, wel zeer belangrijk dat de opvolging van beheersmaatregelen naar aanleiding van het AcICT-advies, waaronder de aanscherping van Hoofdroute 22, onafhankelijk getoetst worden. Deloitte voert deze opdracht momenteel uit.

¹⁹ Kamerstukken I 2021/22, 33118, DJ.

[22] *De leden van de fractie van de PvdA heeft kennisgenomen van de opdracht van Deloitte. In aanvulling op de hierboven gestelde vraag willen zij de minister vragen om de onderzoeksopzet van Deloitte met de Kamer te delen en uiterlijk één week voor het debat de meest actuele, dan beschikbare rapportage van Deloitte aan de Eerste Kamer te sturen, zodat deze betrokken kan worden bij de besluitvorming. Is de minister daartoe bereid? Zo nee, waarom niet?*

In de opdracht aan Deloitte waarvan u heeft kennisgenomen, was de onderzoeksopzet opgenomen. Verder ben ik bereid, zoals geantwoord op vraag 21, de voortgangsrapportage van Deloitte voor het beoogde debat op 21 juni over de inwerkintreding van de Omgevingswet met u te delen.

[23] *Deze leden hebben ook enkele vragen gesteld over de overdacht van het DSO-LV naar de beheerorganisatie. Graag ontvangen zij alsnog een antwoord op de onderstreepte vraag; "Er is een afspraak gemaakt over de wijze waarop de acceptatie door de beheerorganisatie tot stand komt. Kan de regering toelichten hoe dit proces in zijn werk gaat? Welke onderdelen zijn wel aangeboden ter acceptatie, maar nog niet geaccepteerd en waarom niet?"*

Aanvullend hebben de leden van de PvdA-fractie de volgende vragen:

- *Voorziet de beheerorganisatie problemen bij het overnemen van (onderdelen van) het DSO-LV?*
- *Welke signalen zijn hierover door de beheerorganisatie afgegeven? Aan wie en wanneer?*
- *Wat is met deze signalen gebeurd?*

Er dient een duidelijk onderscheid gemaakt te worden tussen twee vormen van acceptatie: interbestuurlijke acceptatie en acceptatie door de tactische beheerorganisatie (Kadaster).

- Interbestuurlijke acceptatie, waarbij het gaat om de aangeboden functionaliteit en de werking en stabiliteit van DSO-LV. Met de interbestuurlijke partners is afgesproken welke functionaliteit bij inwerkingtreding gerealiseerd dient te zijn, onder handhaving van de afspraken over het vervolgens nog te realiseren basisniveau, doorontwikkeling en uitbouw. Dit inwerkingtredingsniveau is interbestuurlijk vastgesteld.
- Acceptatie door de tactische beheerorganisatie (Kadaster). In de werkwijze ligt besloten dat ontwikkelde 'stukjes' DSO-LV steeds in beheer worden genomen zodra deze zijn opgeleverd. Het Kadaster brengt sinds 2019 haar operationele, beheersmatige kennis en expertise in en voert feitelijk op tactisch niveau regie over beheer.

Het vraagstuk dat momenteel speelt, richt zich op de meerjarige, financiële zekerheid die kan worden geboden. De gesprekken zijn hierover gaande. Voor de formele acceptatie van de tactische regierol zijn door het Kadaster zogenaamde entry-criteria opgesteld. Daaraan is grotendeels, maar nog niet geheel voldaan.

Het bovenstaande laat onverlet dat de reeds ontwikkelde DSO-LV-functionaliteit al volwaardig wordt beheerd en doorontwikkeld, conform de afspraken in de Beheerovereenkomst uit 2018.²⁰ Voor de beantwoording van de overige gestelde vragen verwijs ik naar het antwoord op vraag 31 van de leden van de PvdA-fractie.

[24] *Uit eerdere vragen van de leden van de PvdA-fractie blijkt dat het budget voor fase 2 nagenoeg op is. Bij fase 2 gaat het om het afbouwen van het DSO-LV tot het basisniveau. Deze leden lezen dat het budget van 172 miljoen euro gebaseerd is op de raming van oktober 2020 en dat van dit budget per januari 2022 nog 17,2 miljoen euro beschikbaar.*

²⁰ Kamerstukken I 2018/19, 33118, AQ.

Bij fase 1 gaat het om het ontwikkelen van het DSO-LV tot basisniveau. Het hiervoor beschikbare budget bedraagt € 172 mln. Het per januari 2022 resterende budget bedraagt € 17,2 mln. Bij de recente kabinetsbesluitvorming over de Voorjaarsnota is additioneel € 5,5 mln. beschikbaar gekomen voor stabilisering van DSO-LV en overige verdringingseffecten. Naar het zich nu laat aanzien is er hiermee voldoende budget om het basisniveau van DSO-LV in de loop van 2023 op te leveren.

Bij fase 2 gaat het om het ontwikkelen van aanvullende (ten opzichte van basisniveau) en nieuwe functionaliteit voor DSO-LV, die Uitbouw wordt genoemd. Hiervoor is meerjarig 50 miljoen euro beschikbaar, waarvan tot en met Q1 2022 3,7 is gerealiseerd aan uitbouw-functionaliteiten.

[25] *Er zijn volgens de antwoorden op onze eerdere vragen extra middelen nodig voor de opvolging van het advies van het Adviescollege ICT-toetsing van februari 2022, waarvoor in het kader van de voorjaarsnota additionele middelen zijn aangevraagd onder andere voor het inrichten en uitvoeren van 'Indringend' testen/ 'end-to-end' testen, inrichten en beheren van extra oefenomgeving met ketenacceptatie- en ketentestfunctionaliteit en stabiliseringsperiode van DSO-LV. Hierover hebben de leden van de PvdA de volgende vragen:*

- *Wat is de actuele financiële situatie?*
- *Is er inmiddels duidelijkheid over het beschikbaar komen van de noodzakelijke extra budgetten voor fase 2?*
- *Wat is het effect als deze aanvullende middelen niet beschikbaar komen op de kwaliteit en intensiteit van het testen en op de stabilisatiefase van het DSO (tot en met juli)?*

De actuele situatie is dat bij de recente kabinetsbesluitvorming over de Voorjaarsnota de gevraagde additionele middelen uit hoofde van opvolging van het AciCT-advies beschikbaar zijn gekomen, conform onderstaande verdeling (bedragen x € 1 mln.).

Voorjaarsnota 2022	2022	2023
Inrichten en uitvoeren van 'Indringend' testen/ "end to end" testen van 1-4-2022 tot 1-7-2023	1,5	0,7
Inrichten en beheren van Oefenomgeving met ketenacceptatie- en -testfunctionaliteit (naast huidige pré-omgeving)	3,5	2,0
Stabiliseren van DSO-LV (van 1-4-2022 tot 1-1-2023) en overige verdringingseffecten		5,5
Versterken van sturing op operationeel beheer	1,1	1,4
Totaal Opvolging AciCT-advies	6,1	9,6

[26] *De belofte van het DSO en de Omgevingswet was "eenvoudig en beter". Om deze ambitie te bereiken is een verdere uitbouw (fase 3) van het DSO noodzakelijk. Bij fase 3 gaat het om het stapsgewijs toevoegen van nieuwe functionaliteiten aan het DSO-LV en de doorontwikkeling van de bestaande functionaliteiten. Hiervoor is de bestuurlijke agenda uitbouw leidend. Voor deze 'Uitbouw DSO' is verspreid over meerdere jaren 50 miljoen euro beschikbaar. Naast de ontwikkeling is het permanente Beheer & doorontwikkeling DSO ingericht. Hiervoor is jaarlijks 25,9 miljoen euro (met een jaarlijkse indexatie) beschikbaar. Voor de besluitvorming is het voor de leden van de PvdA belangrijk om zicht te hebben op de toekomstige kosten die samenhangen met het bereiken van het oorspronkelijke ambitieniveau "eenvoudig beter". Graag ontvangen deze leden daarom een inschatting van deze kosten en een onderbouwing hiervan op hoofdlijnen.*

Om toe te werken naar de Bestuurlijke agenda Uitbouw (voorheen scenario 3) is bij Voorjaarsnota 2020 meerjarig in totaal 50 miljoen euro beschikbaar gesteld. Tot en met Q1 2022 is daarvan 3,7 miljoen euro gerealiseerd.

De afspraken over de Bestuurlijke Agenda Uitbouw zijn onderdeel van de Beheerovereenkomst die u ter beschikking is gesteld.²¹ Deze afspraken zijn leidend bij de nieuw te ontwikkelen DSO-functionaliteiten. Een inschatting of het budget van 50 miljoen euro uiteindelijk toereikend is om alle interbestuurlijke ambities op dit terrein te realiseren is nu niet scherp te geven. Dit houdt verband met de interbestuurlijke afspraak dat - alvorens de ontwikkeling van nieuwe functionaliteit ter hand wordt genomen - er eerst een zogenoemd lean business case wordt opgesteld en goedgekeurd door het Opdrachtgevend Beraad, waarbij per initiatief wordt bepaald welke baten daarmee gerealiseerd kunnen worden tegen welke kosten. Voor 2022 is dit beeld er uiteraard wel en dit staat omschreven in de portfolioprognose voor uitbouw.

[27] Voor de vergunningverlening bij ruimtelijke plannen maken burgers en ondernemers vaak gebruik van adviesbureaus. De leden van de PvdA-fractie krijgen signalen dat er hoge kosten gemaakt moeten worden door deze adviesbureaus voor de licentie van de nieuwe software. Zij hoorden dat de kosten in de huidige situatie z'n 700 euro per jaar en in de nieuwe situatie z'n 20.000- 30.000 euro per jaar bedragen. Kan de minister dit bevestigen?

Nee, dat kan ik niet bevestigen. Deze signalen heb ik niet ontvangen.

[28] Het vermoeden is dat dit bedrag voor veel kleinere bureaus en ZZP-ers (die vooral particulieren bedienen en plannen maken voor kleine tot middelgrote ontwikkelingen) niet zondermeer betaalbaar is. Dit kan effect hebben op het aantal beschikbare adviseurs (afname terwijl er al een tekort is) danwel op de kosten die particulieren en bedrijven moeten maken voor het aanvragen van een vergunning. Herkent de minister dit beeld en kan de minister een inschatting van de gevolgen van deze kostenstijging voor de vergunningverlening?

Nee, ik herken dit beeld niet. Zie ook het antwoord op vraag 27 van de leden van PvdA-fractie.

[29] De gebruikersvriendelijkheid van het DSO voor burgers en ondernemers is uiteraard van zeer groot belang, zo constateren de leden van de PvdA-fractie. De minister benadrukt dit ook in het recente debat in de Tweede Kamer. Hierover hebben de leden van de PvdA-fractie reeds eerder vragen gesteld. Deze zijn echter niet volledig beantwoord. Daarom stellen deze leden nog een keer dezelfde vragen met enige aanvullingen naar aanleiding van een recente mail van VNO-NCW:

- A. *Kan de minister definiëren wat hij precies bedoelt met "dat de invoering niet ten koste mag van de dienstverlening aan burgers en bedrijven? Hoe definieert hij het huidige niveau van dienstverlening? Kan de minister inzichtelijk maken hoe hij getoetst heeft dat er met het (basisniveau) DSO inderdaad sprake is van minimaal hetzelfde niveau van dienstverlening? Graag apart specificeren voor inwoners en ondernemers (ondernemersvriendelijkheid). Kan de minister ook kort aangeven wat de resultaten van deze toetsen zijn?*
- B. *Van enkele MKB-brancheorganisaties hebben deze leden begrepen dat de afspraak is gemaakt dat het DSO minimaal hetzelfde serviceniveau gaat bieden als AIM/RP/OLO. Als voorbeeld wordt genoemd de ontbrekende vragenbomen in het DSO; die nu zeer gewaardeerd worden in de huidige systemen zoals het Activiteiten Internet Module (AIM).*
 - *Herkent de minister deze afspraak over het serviceniveau als AIM/RP/OLO? Is dit inderdaad afgesproken?*
 - *Zo ja, voldoet het DSO (met de huidige functionaliteiten zoals weergegeven in bijlage 1) aan dit serviceniveau? Zo ja, hoe heeft de minister dit bepaald? Zijn de brancheorganisaties hierbij betrokken? Zo ja, welke organisaties en hoe?*

²¹ Kamerstukken I 2018/19, 33118, AQ.

- *Zo nee, zou dat niet logisch zijn?*
- *Zo nee, wat is volgens de minister dan de definitie van het serviceniveau van het DSO dat is afgesproken?*

Van VNO-NCW begrijpen deze leden dat tijdens de werkplaatsen “tekortkomingen” zijn gesignaleerd ten aanzien van de “volledigheid van de inhoud van het DSO en de toegezegde MKB gebruikersvriendelijkheid” die opgelost moeten worden om aan het zelfde serviceniveau te kunnen voldoen.

- C. *Is de minister op de hoogte van deze tekortkomingen uit de werkplaatsen?*
- *Zo ja, kan de minister aangeven wat volgens hem deze tekortkomingen zijn? En wat gaat de minister doen om deze tekortkomingen op te lossen en wanneer (tijdsfad)? VNO-NCW en MKB-Nederland vragen om een bestuurlijk overleg om dit tijdsfad af te spreken? Is de minister daar toe bereid? Hoe verhouden deze tekortkomingen zich tot de door de minister en bestuurlijke partners geformuleerde “beschikbaar gekomen DSO- functionaliteiten”? Hoe verhouden deze tekortkomingen zich tot de afspraak dat de dienstverlening op peil moet blijven? Voor de leden van de PvdA is het belangrijk om hier zich op te krijgen voor het besluitvormend debat.*
 - *Zo nee, is de minister bereid om op korte termijn in gesprek te gaan met VNO-NCW en MKB-Nederland om een helder beeld te krijgen van de tekortkomingen (wat?), de wijze van oplossen (hoe?) en de termijn (wanneer?) en de Eerste Kamer hierover voor het besluitvormend debat te informeren?*
- D. *De brancheorganisatie VNO-NCW en MKB-Nederland verzoeken om een frequent, een keer per twee weken, waarin het DSO controlebaar wordt gemonitord en aangedragen oplossingen (ten aanzien van de volledigheid en MKB-vriendelijkheid, worden besproken, afgestemd en afgesproken? Is de minister daartoe bereid?*
- E. *In antwoord op een eerdere vraag over de MKB-gebruikersvriendelijkheid geeft de minister aan dat een “sommige wensen mogelijk pas na de inwerkingtreding aan bod komen” en “een deel van de doorontwikkeling zal na de inwerkingtreding van het nieuwe stelsel plaatsvinden”. Hierover hebben de leden van de PvdA-fractie de volgende vragen. Kan de minister aangeven wat hier zijn definitie is van “wensen”? De leden van de PvdA-fractie gaan ervan uit dat wensen tot aanpassingen die nodig zijn om het minimale serviceniveau te behalen wel worden doorgevoerd en dat alleen de extra wensen worden opgeschoven.*

Antwoorden:

- A. Het huidig niveau van dienstverlening aan burgers en bedrijven stelt hen in staat om aan hun wettelijke verplichtingen ten aanzien van activiteiten in de fysieke leefomgeving te voldoen, zodat zij vergunningen kunnen aanvragen en meldingen kunnen doen.

Deelnemers aan de werkplaatsen geven aan, dat het systeem zelf stabiel is en werkt. Het systeem is echter nog niet volledig gevuld met content vanuit bevoegde gezagen, zodat niet in volle omvang kan worden getest en geoefend. Een aantal branches, zoals VNCl, Afvalbedrijven en bedrijven uit de bouwsector geven aan goed uit de voeten te kunnen met het DSO, zelfs al is dat nog niet volledig gevuld. Overigens merk ik op dat we volop bezig zijn en blijven met werkplaatsen met het bedrijfsleven. Bedrijven en branches kunnen zich nog steeds aanmelden.

Elk kwartaal organiseert het interbestuurlijk programma Aan de Slag met de Omgevingswet gebruikerstesten met ‘echte’ eindgebruikers: inwoners en bedrijven die geen specifieke

kennis hebben van de Omgevingswet. De bevindingen leiden soms tot aanpassingen van het Omgevingsloket. Zo is met het oog op de gebruiksvriendelijkheid de resultaatpagina van de vergunningcheck aangepast.

Wat betreft de resultaten van de toetsen kan ik het volgende zeggen: Het is een nog lopend proces in goed overleg met het bedrijfsleven. De vragen en bevindingen van de afgelopen periode zijn verwerkt in een lijst, beantwoord en waar nodig in vervolgacties uitgezet. De vervolgacties zijn of worden ingepland in de reguliere procedures.

- B. Wat betreft de afspraak over het serviceniveau als AIM/RP/OLO kan ik toezeggen dat dit inderdaad het streven is.

DSO-LV voldoet technisch aan het serviceniveau van de huidige voorzieningen. Functioneel ontbreekt op onderdelen echter nog content (zie onder A). Tevens hebben de werkplaatsen en testen zicht gegeven op een verschil in getoonde maatregelen in AIM en DSO: er worden te veel maatregelen getoond. Informatiekundig is het een balansoefening tussen het aan gebruikers bieden van volledigheid en maatwerk. Het volledig tonen van regels is niet goed werkbaar voor het bedrijfsleven en moet worden opgelost. Er is een werkgroep gestart die onderzoekt hoe de toeleiding naar regels op pragmatische wijze kan worden verbeterd, zodat alleen de relevante regels getoond worden.

De volgende brancheorganisaties zijn hierbij betrokken: Koninklijke Metaalunie, Bovag, VNO-NCW, NRK en VVVF. Zij hebben deelgenomen aan verschillende werkplaatsen en gaan deelnemen aan vervolg-werkplaatsen. Deze organisaties zijn uitgenodigd aan een ronde tafel over content en worden betrokken bij de werkgroep 'verbetering maatregelen'.

- C. Ja, deze signalen zijn mij bekend. Belangrijk is te benadrukken dat het begrip 'tekortkoming' hier ruim wordt geïnterpreteerd. Geregeld volstaat uitleg of toelichting en blijkt het geen echte tekortkoming te zijn. Wat de echte bevindingen betreft is het goed dat die nu aan het licht zijn gekomen, zodat ze opgelost kunnen worden. Een van de bevindingen is bijvoorbeeld dat het bedrijfsleven het lastig vindt om in het nieuwe loket te vinden hoe zij bij 'maatregelen op maat' komen. Hier is al verbetering in aangebracht, en momenteel wordt samen met het MKB gekeken of dit voldoende is of dat er een extra slag nodig is. De oefenomgeving van het DSO wordt steeds verder gevuld o.a. met de definitieve sets van de bruidsschat en rijksregels naast oefencontent van bevoegde gezagen. De vragen en bevindingen van het bedrijfsleven van de afgelopen periode zijn verwerkt in een lijst, beantwoord en waar nodig in vervolgacties uitgezet. De vervolgacties zijn of worden ingepland in de reguliere procedures. Op 20 mei jl. vond een terugkoppelmoment met het bedrijfsleven plaats en in overleg met de brancheorganisaties worden vervolgbijeenkomsten gepland.²²Het ministerie heeft al geruime tijd zeer regelmatig overleg over het DSO met VNO-NCW en MKB-Nederland, samen met een aantal betrokken MKB-branches. Een aantal branches geeft aan goed uit de voeten te kunnen met de DSO-functionaliteiten zelfs al is dat nog niet volledig ingevuld (er zijn ruim 950 digitale formulieren in het DSO-omgevingsloket beschikbaar om mee te kunnen oefenen). De benodigde basisfunctionaliteiten om de dienstverlening op hetzelfde peil te houden zijn in het DSO aanwezig, aan de volledigheid van de content en vragenbomen wordt nog gewerkt.

Op 9 juni 2022 staat een bestuurlijk overleg gepland tussen de voorzitter van MKB-Nederland en mij. Later in de maand zullen door VNO-NCW/MKB-Nederland en mijn ministerie

²² Verslag terugkoppelmoment werkplaatsvragen en bevindingen 20 mei 2022

afspraken worden gemaakt voor het komende jaar, met name over het DSO.

- D. Ja ik ben daartoe bereid. Met de genoemde koepelorganisaties en een paar brancheorganisaties is inmiddels een wekelijks overleg afgesproken, waarvan het eerste op 24 mei jl. heeft plaatsgevonden. In het overleg wordt de stand van zaken besproken en komen oplossingen en nadere afspraken aan de orde. Daarnaast wordt voorzien in een wekelijks spreekuur, waarin individuele bedrijven hun vragen kunnen stellen. Voor een totaalbeeld van het overleg met het bedrijfsleven verwijs ik naar het antwoord op vraag 96 van de leden van de GroenLinks-fractie.
- E. Bij het begrip “wens” hanteer ik de definitie die Van Dale geeft: “datgene wat iemand wil”. De vermelde veronderstelling van de leden van de PvdA-fractie is juist.

[30] *Er bereiken de leden van de PvdA-fractie via andere kanalen signalen over de gebruikersvriendelijkheid van het DSO. Hieronder enkele voorbeelden met enkele vragen:*

- *Als je een perceel wilt raadplegen krijg je een veelvoud van regels te zien. Gebruikers geven aan dat dit zeer onoverzichtelijk is en maken zich zorgen over de onduidelijkheden en de vragen die dit gaat oproepen? Herkent de minister dit beeld?*
 - o *Zo nee, waarom niet?*
 - o *Zo ja, wat gaat de minister doen om dit onderdeel gebruikersvriendelijker te maken?*
 - o *Zijn de bevoegd gezagen klaar voor alle vragen bij het raadplegen?*
 - o *Deels komt dit blijkbaar omdat je ook regels van de omgeving ziet. Is dit de bedoeling?*
- *In het Omgevingsloket zoek je op adres. Daarna wordt het bijbehorende perceel geselecteerd. En dat vlak wordt onder water ook gebruikt bij het ‘matchen’ met een werkingsgebied. In het buitengebied heb je regelmatig grote percelen. Het vermoeden is dat niet iedere gebruiker door heeft dat die geometrie van het hele perceel invloed heeft op het beantwoorden van vragen in de Toepasbare Regels. Stel dat zo’n groot perceel een werkingsgebied van een persleiding ‘raakt’. Dan krijg je daar wel beperkingen/informatie door terwijl de exacte locatie van de werkzaamheden wel ruimschoots buiten die zone van de persleiding kunnen vallen. En dat dat dus helemaal niet relevant is.*
 - o *Herkent de minister dit beeld?*
 - *Zo ja, wat gaat de minister doen om dit onderdeel gebruikersvriendelijker te maken?*
- *Bepaalde delen van de informatie in het Omgevingsloket staan vast en kun je niet aanpassen. Bijvoorbeeld de vragen over participatie en de legeskosten voor het Omgevingsoverleg. Het draagt bij aan de gebruikersvriendelijkheid als de bevoegd gezagen hier hun eigen teksten kunnen invoegen en verwijzen naar de eigen sites hierover en de bijbehorende formulieren.*
 - o *Deelt de minister deze mening?*
 - *Zo ja, kan dit mogelijk gemaakt worden? En wanneer?*
 - *Zo nee, waarom niet?*
- *Bij het doen van een melding voor het slopen van asbest krijg je te zien dat er ‘vragen door het rijk’ worden gesteld. Dat is kan verwarrend zijn, want je doet de melding bij de gemeente. Het Rijk heeft alleen maar de Toepasbare Regel gemaakt.*
 - o *Herkent de minister dit beeld?*
 - *Zo ja, wat gaat de minister doen om dit onderdeel gebruikersvriendelijker te maken?*

In mijn antwoord op vraag 5 heb ik uiteengezet dat de gebruiksvriendelijkheid van DSO-LV voortdurend wordt onderzocht door middel van gebruikersonderzoeken, waarbij juist gewone

burgers worden uitgenodigd. De leden van de PvdA-fractie stellen nu een aantal concrete vragen naar aanleiding van bij haar gemelde problemen rond de gebruiksvriendelijkheid van DSO-LV. Concreet kan ik hierover het volgende melden:

- Het klopt dat als een gebruiker in de Viewer Regels op de Kaart opzoekt welke regels er allemaal van toepassing zijn op een bepaalde locatie, hij een veelheid van regels te zien krijgt als hij ervoor kiest om alle regels te zien die van toepassing zijn, zonder te filteren. Dit is in de huidige situatie overigens ook het geval: overal in Nederland geldt minimaal één bestemmingsplan van de gemeente, een verordening van de provincie, een verordening van het waterschap en de nodige rijksregelgeving. De Omgevingswet zorgt ervoor dat het aantal verschillende regels dat op een locatie van toepassing is aantoonbaar vermindert. Zo gelden op grond van de Omgevingswet vanuit het Rijk straks nog maar 4 AMvB's en geen tientallen. Maar dit neemt niet weg dat er op één locatie nog steeds regels van verschillende overheden van toepassing zullen zijn, ook na inwerkingtreding van de Omgevingswet. Daarom biedt de Viewer Regels op de Kaart de gebruiker verschillende mogelijkheden om zijn zoekresultaat op locatie te verfijnen door middel van diverse filters. Er is in de afgelopen periode het nodige gebeurd om de gebruiksvriendelijkheid van de Viewer Regels op de Kaart te vergroten. Dit naar aanleiding van gebruikersonderzoeken. Zo zijn er onder meer extra zoek- en filtermogelijkheden toegevoegd, en is het schermontwerp aangepast aan de hand van gebruikersfeedback. Deze gebruikersonderzoeken blijven in de komende periode doorlopen. Ook na inwerkingtreding van de Omgevingswet zal er ruimte zijn voor het verwerken van feedback van gebruikers. De viewer kan zo steeds beter worden aangepast aan het gedrag en de wensen van gebruikers. De leden van de PvdA-fractie vragen zich verder af of overheden klaar zijn voor vragen van gebruikers bij het raadplegen. Dit is het geval. Ook in de huidige situatie is er op een gegeven locatie veel verschillende regelgeving van toepassing, en ook nu leidt dit tot vragen van gebruikers. Bevoegde overheden hebben hier al helpdesks en klantcontactcentra voor ingericht. Het beantwoorden van vragen van burgers en bedrijven op dit gebied hoort immers nu ook al tot hun takenpakket. Het beeld dat er ook regels vindbaar zijn die niet op de desbetreffende locatie van toepassing zijn maar op de omgeving herken ik niet. De Viewer toont alle regels waarvan het juridische werkingsgebied overlapt met de gekozen locatie.
- Het door de leden van de PvdA-fractie geschetste voorbeeld van een groot perceel in het buitengebied waar een persleiding ligt herken ik ten dele. Als je zoekt op adres, krijg je inderdaad de regels te zien die op dat adres gelden. Op de bijbehorende kaart kan de gebruiker duidelijk een vlak zien oplichten dat correspondeert met het hele perceel. Het klopt dat dit in het gegeven voorbeeld niet de meest geschikte manier van zoeken is. Daarom is het in de Viewer Regels op de Kaart ook mogelijk om te zoeken op een door te gebruiker aan te geven locatie. De gebruiker kan ervoor kiezen om coördinaten in te voeren waarbinnen hij wil zoeken, of om een gebied op de kaart te tekenen waarbinnen hij de geldende regels wil zien. In een situatie van een activiteit op een groot perceel die slechts een klein deel daarvan in beslag neemt kan beter deze manier van zoeken worden gebruikt, waarbij de gebruiker dan zelf aangeeft in welk gebied de activiteit plaatsvindt. Zo vindt de gebruiker de voor hem meest relevante informatie. Overigens is het door de PvdA geschetste beeld niet anders bij het huidige www.ruimtelijkeplannen.nl. Ook daar vind je als je zoekt op adres alle regels die gelden op het desbetreffende perceel.
- Toepasbare regels leges en participatie: de vragen in het Omgevingsloket over participatie en legeskosten zijn onderdeel van de zogeheten algemene set, oftewel de set vragen die centraal ter beschikking staat voor elke aanvraag of melding, en die overheden dus niet zelf hoeven aan te leveren. Andere onderdelen van de algemene set zijn bijvoorbeeld de vragen naar NAW-gegevens van de initiatiefnemer. Welke vragen centraal bij elke aanvraag gesteld worden en welke niet is interbestuurlijk afgesproken. Als een vraag centraal gesteld wordt, kan een

individueel bevoegd gezag deze inderdaad niet zomaar aanpassen. De vragen over participatie die in de algemene set zitten volgen uit de Omgevingswet. Omdat ieder bevoegd gezag die anders zelf zou moeten opstellen is ervoor gekozen om die in de algemene set te modelleren. Het is wel mogelijk dat lokale overheden deze vraag zelf gaan formuleren, maar dan moeten ze het wel bij iedere activiteit waarvoor zij regels stellen los doen. Nadeel voor de gebruiker die meerdere activiteiten tegelijk aanvraagt is dan dat die gebruiker ook diverse keren de vraag rond participatie moet beantwoorden. Dit totdat het in DSO-LV mogelijk is vragen van verschillende bestuurslagen en binnen bestuurslagen te ontdebellen. Hier wordt in het kader van de doorontwikkeling van DSO-LV aan gewerkt, maar deze functionaliteit hoeft en zal niet beschikbaar zijn voor inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2023. De keuze voor het aanvragen van omgevingsoverleg moet de gebruiker in DSO-LV maken voordat het bevoegd gezag voor de desbetreffende activiteit bekend is op basis van de business rules van DSO. Daarom zijn ook hier generieke vragen voor opgenomen. Om dit in de lijn zoals in de vraag geschetst aan te passen zou een flinke wijziging van het Omgevingsloket nodig zijn. Dit past niet binnen de kaders die zijn afgesproken voor de stabiliseringsperiode, en is dus niet mogelijk voor inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2023.

- Het is juist dat je bij het doen van een melding voor het slopen van asbest te zien krijgt dat er vragen van het Rijk in het loket zitten. Hiermee wordt bedoeld op vragen die hun grondslag vinden in rijksregelgeving. Het klopt ook dat de gemeente in dit geval bevoegd gezag is. Dit werkt zo voor alle meldingen en aanvragen. Het weergeven namens welke bestuurslaag de vragen worden gesteld is juist toegevoegd in reactie op uitkomsten uit gebruikersonderzoeken. Het komt nog steeds regelmatig voor dat bestuurslagen overlappende vragen stellen. Het onderscheid in welke vragen van welke bestuurslaag komen helpt de gebruiker dan, omdat voor hem duidelijk is dat het gevraagd wordt op grond van rijksregelgeving en het ander op grond van de regels van de provincie of de gemeente. Uiteraard is het de bedoeling dat de verschillende overheden die vragen stellen in het loket deze zo goed mogelijk op elkaar afstemmen, zodat er geen overlappende of dubbele vragen worden gesteld aan gebruikers. Dit is een voorbeeld van hoe DSO-LV via het gebruik in de praktijk zal groeien in dienstverlening. Hier wordt in de voorbereiding uiteraard ook nu al veel aandacht aan besteed, bijvoorbeeld door middel van een interbestuurlijke werkplaats waar in een regio specifiek hierop geoefend wordt. Mijn verwachting is echter dat voor inwerkingtreding van de Omgevingswet niet uitgesloten kan worden dat er in situaties waarin een bepaalde activiteit (zoals graven, of slopen) onder meerdere vergunningplichtige activiteiten valt soms overlappende of dubbele vragen gesteld zullen worden door verschillende bestuurslagen die de desbetreffende regels hebben opgesteld. Daarom is vooralsnog de door de leden van de PvdA-fractie gesignaleerde splitsing tussen bestuurslagen aangebracht. Mocht uit onderzoek blijken dat dit voor gebruikers meer onduidelijkheid oplevert dan hij wegneemt, dan zal ik bezien of dit kan worden aangepast. Zoals ik in antwoord op eerdere vragen al meldde blijft het gebruikersonderzoek naar DSO-LV doorgaan, en blijft er ook na inwerkingtreding van de Omgevingswet ruimte voor het doen van aanpassingen naar aanleiding van bevindingen van gebruikers.

[31] *In antwoord op eerdere vragen van de leden van de PvdA-fractie stelt de regering dat de resultaten van de audit naar de administratieve organisatie (procedures rond de beheerkosten) en financiële verantwoording eind mei 2022 beschikbaar zijn. Zijn deze inmiddels beschikbaar? Zo ja, wil de minister deze met de Kamer delen? Zo nee, kan de minister deze resultaten aan de Kamer sturen zodra deze beschikbaar zijn?*

In antwoord op eerdere vragen van de leden van de PvdA²³ kan worden meegedeeld dat de

²³ Kamerstukken I, 2021/22, 33118, DC. en Kamerstukken I, 2021/22, 33118, DN.

resultaten van de audit naar de administratieve organisatie (procedures rond de beheerkosten) en financiële verantwoording (audit deel 2) inmiddels conform planning zijn vastgesteld op 18 mei jl. door het interbestuurlijk OGB Beheer (OGB-B).

Over de opvolging van de aanbevelingen wordt eind juni door het OGB-B besloten. Hierover wordt u nader geïnformeerd in een volgende voortgangsbrief. De documenten worden als bijlage meegestuurd met de brief met betrekking tot het verzoek van het lid Nicolai tot het verstrekken van documenten over het functioneren en de invoering van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).

[32] Ook onderstaande vraag is niet beantwoord. Daarom een herhaling. Is de regering bekend met de presentatie vanuit de VNG waarin wordt aangegeven dat één softwareleverancier zogezegd 'politieke onrust' zou veroorzaken? Of is de regering het met de leden van de PvdA eens dat er beter geluisterd kan worden naar kritische signalen van de specialisten en actief gezocht moet worden naar verbeteringen? Indachtig een van de tien aanbevelingen van die de commissie-Elias in 2014 deed. Is de regering bereid om bij de VNG aan te dringen op het maken van excuses?

Ik heb in het eerdere antwoord aangegeven dat de aanbevelingen van de Tijdelijke commissie ICT (2014) waardevol zijn. Tevens heb ik aangegeven dat het inderdaad zo is dat kritische geluiden vanuit een leverancier aanleiding hebben gegeven tot berichten in de (landelijke) media, navolgende vragen vanuit uw Kamer en tenslotte antwoorden vanuit het kabinet daarop. Ik beschouw dergelijke geluiden als waardevol voor de ontwikkeling van het DSO en onderdeel. Ze zijn - ook door de VNG - besproken met leveranciers, beoordeeld door specialisten en waar nodig is met alle leveranciers actief gezocht naar oplossingen voor gesignaleerde vraagstukken.

[33] In de aangenomen motie-Nooren is bepaald dat alle gemeenten, waterschappen en provincies verplicht moeten worden om een participatiebeleid vast te stellen. Wat is de actuele stand van zaken?

De motie Nooren c.s. is aangenomen bij de behandeling van de Invoeringswet Omgevingswet en vervolgens uitgevoerd als onderdeel van het Invoeringsbesluit Omgevingswet. Overeenkomstig de motie en binnen de mogelijkheden van de wettelijke grondslagen zijn aan het Omgevingsbesluit bepalingen toegevoegd op grond waarvan bij de vaststelling van een omgevingsplan, een waterschapsverordening en een omgevingsverordening moet worden aangegeven op welke wijze aan het toepasselijke decentrale participatiebeleid invulling is gegeven. Zie hiervoor artikel 10.2, tweede lid en artikelen 10.3a en 10.3b van het Omgevingsbesluit. Met deze bepalingen is als onderdeel van een motiveringsplicht, op indirecte wijze, sprake van een verplichting om te voorzien in decentraal participatiebeleid.

De motie riep voorts op te bevorderen dat de medeoverheden zo snel mogelijk beginnen met het opstellen van participatiebeleid, liefst vóór de inwerkingtreding van de Omgevingswet. In het Bestuurlijk Overleg op 12 november 2020 heb ik dit met de bestuurlijke partners besproken. Zij gaven aan dat hun waarneming is dat veel leden nu al actief aan de gang zijn met het vormgeven van participatie(beleid) en dat zij het belang hiervan onder de aandacht blijven brengen. Om gemeenten hierbij te ondersteunen is in april 2021 een model participatieverordening en een handreiking opgesteld door de VNG en gedeeld met gemeenten via het samenwerkingsprogramma van o.a. BZK en VNG, Democratie in Actie. Dit is uitgevoerd naar aanleiding van de motie Den Boer c.s.

Er is overigens bewust afgezien van wettelijk vastgelegde minimum-participatie-eisen. De Integrale Adviescommissie heeft dit ook ontraden. Participatie is lokaal maatwerk en de wijze waarop hier invulling aan wordt gegeven is sterk afhankelijk van de locatie, aard en omvang van een project. In mijn brief van 22 maart 2021 heb ik in de bijlage 'Participatie en maatschappelijk initiatief in een meervoudige democratie' een aantal uitgangspunten opgenomen voor behoorlijke participatie. Deze uitgangspunten kunnen dienen als minimale vereisten voor participatieprocessen binnen

decentrale overheden.

Vanuit het interbestuurlijke programma Aan de slag met de Omgevingswet wordt ingezet op kennisdeling over de Omgevingswet, inclusief participatie, via webinars, webcolleges, een informatieblad en een animatiefilmpje over participatie voor een breed publiek. Ook zijn samen met de bestuurlijke partners succesfactoren, doelstellingen en bijbehorende waarden en randvoorwaarden voor goede participatie op een rij gezet en opgenomen in de publicatie Denkwijze(r) voor goede participatie. Belangrijk is o.a. dat er in het proces nog ruimte is voor inbreng van participanten. Succesfactoren voor goede participatie zijn, zo is uit onderzoek gebleken, transparantie, kwaliteit, gelijkheid, inclusiviteit en passendheid. De publicatie wordt via het implementatieprogramma onder de aandacht gebracht van de doelgroepen.

Gelet op de opgenomen motiveringsplicht, alle beschikbare informatie en tools, en het beeld vanuit de bestuurlijke partners dat de overheden volop bezig zijn met het ontwikkelen van participatiebeleid, hebben de bestuurlijke partners aangegeven er het volste vertrouwen in te hebben dat hun achterban tijdig gereed zal zijn.

[34] Welke bevoegd gezagen hebben op dit moment nog geen participatiebeleid vastgesteld? Graag met naam noemen? De leden van de PvdA-fractie verzoeken de minister deze met naam te noemen en per bevoegd gezag te vermelden of de voorbereidingen al gestart zijn en wanneer men verwacht het beleid vast te stellen.

Het hebben van een participatiebeleid is benodigd bij vaststelling van het omgevingsplan. Bij een uiteindelijke rechtsgang zal hieraan getoetst gaan worden als er beroep wordt aangetekend. Dit is een spreekwoordelijke 'stok achter de deur' dat er voor zorgt dat participatiebeleid wordt vormgegeven.

Het ministerie houdt niet zelf bij welk bevoegd gezag al beschikt over een lokaal participatiebeleid. Deze vraag is uitgezet bij de bestuurlijke partners.

In antwoord hierop is door de UvW aangegeven het beeld te hebben dat de meeste waterschappen hier al met veel enthousiasme en voortvarendheid mee aan de slag zijn gegaan. Goede voorbeelden van participatiebeleid worden ook onderling informeel met elkaar gedeeld, waarbij het uitgangspunt geldt dat ieder waterschap op de inhoud haar eigen keuzes kan maken. Het onderwerp leeft voldoende binnen de waterschappen. De UvW heeft binnen de waterschappen met meerdere mailen aandacht gevraagd voor het participatiebeleid en de implementatie van de motie Nooren c.s. en zal hier in aanloop naar de inwerkingtreding van de Omgevingswet ook herhaaldelijk aandacht voor blijven vragen. Uit de uitkomsten van de halfjaarmonitor van oktober 2021, komt het beeld naar voren dat alle waterschappen per 1 juli 2022 hun participatiebeleid gereed hebben.

Het beeld bij het IPO komt hier mee overeen. Alle provincies zijn voortvarend aan de slag gegaan met de motie Nooren c.s. In een aantal provincies heeft dit al geleid tot een vastgesteld participatiebeleid, andere provincies volgen dit jaar nog. Ook is een aantal provincies voornemens het participatiebeleid uit te werken in de participatieverordening. Ook het IPO zal in de aanloop naar de inwerkingtreding van de Omgevingswet hiervoor aandacht blijven vragen en heeft er vertrouwen in dat de provincies hun participatiebeleid tijdig gereed hebben.

Bij de VNG bestaat eveneens het beeld dat bij veel gemeenten is gestart om participatie in beleid vorm te geven. Hoewel participatiebeleid door de wetgever vormvrij is gelaten, heeft de VNG een voorbeeld inhoudsopgave gepubliceerd die enige duiding geeft. De VNG constateert dat het beleid dat nu bij gemeenten in de maak is, zorgvuldig, uitgebreid en in samenhang met de mogelijk

verplichte participatie bij de buitenplanse omgevingsvergunningen wordt ingevuld. Als gevolg van de Wet elektronische publicaties (WEP) zijn gemeenten verplicht sinds 1 juli 2021 al hun vastgestelde beleid elektronisch beschikbaar te stellen via het elektronisch gemeenteblad. Een uitvraag op 'participatie' in het elektronisch gemeenteblad van alle gemeenten, geeft inzicht in hoeveel en welke gemeenten een besluit hebben genomen in het kader van participatie. Daarin is af te lezen dat ongeveer 10% van de gemeenten nu al een participatienota, participatieleidraad, participatiebeleid of een participatieverordening heeft vastgesteld. Daarnaast levert de laatste halfjaarlijkse monitor het beeld op dat 74% van alle gemeenten hun participatiebeleid op 1 juli 2022 gereed zal hebben.

Meer concrete cijfers, waarbij met naam en toenaam van bestuursorganen wordt aangegeven hoever men is gevorderd met het participatiebeleid, zijn niet beschikbaar. Gelet op het voorgaande en gezien alle aandacht die er voor participatie bestaat, mag er worden vertrouwd dat de bestuursorganen hun participatiebeleid voldoende op orde hebben als de Omgevingswet in werking treedt. Het beschikbaar komen van de stabiele datum van inwerkingtreding waar naar toe kan worden gewerkt, zal hier zeker in bijdragen.

[35] In antwoord op de vragen stelt de minister dat besloten is om het voorontwerp geen onderdeel te laten zijn van de minimale functionaliteit van het DSO voor de inwerkingtreding. De ontwikkeling om voorontwerpen in het DSO te zetten, wordt wel betrokken bij de uitbouwfase van het DSO. Kan de minister aangeven waarom hiervoor gekozen is? Kan de minister aangeven wat dit besluit betekent voor de kwaliteit van de participatie?

Hiervoor is gekozen omdat het niet wettelijk verplicht is om te werken met voorontwerpen van besluiten. Evenmin is een wettelijke regeling voorgeschreven voor de wijze hoe met voorontwerpen moet worden omgegaan. Ieder bevoegd gezag is ten slotte vrij om per besluit de juiste vorm te kiezen waarin participatie het beste kan plaatsvinden. Bevoegde gezagen zijn daarvoor zelf verantwoordelijk en kunnen voorontwerpen van besluiten in hun eigen webomgeving voor inspraak en consultatie beschikbaar stellen. Bij het vaststellen van het basisniveau is het advies van het AclCT (toen: BIT) gevolgd om DSO-LV stapsgewijs te ontwikkelen, en daarbij te beginnen met die functionaliteiten die echt nodig zijn voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. De focus heeft daarom gelegen op de functionaliteiten die overheden in staat stellen te voldoen aan hun wettelijke verplichtingen op grond van de Omgevingswet. Het werken met voorontwerpen is daar geen onderdeel van.

Dit besluit hoeft geen impact te hebben op de kwaliteit van participatie. Dat het publiceren van een voorontwerp de beste techniek is op het gebied van participatie deel ik niet. Met het publiceren van voorontwerpen worden precies dezelfde doelgroepen en op dezelfde manier bediend als met het publiceren van een ontwerp besluit. Dit zijn veelal: goed ingevoerde bedrijven en burgers die weten waar ze moeten zijn op www.ruimtelijkeplannen.nl. In de praktijk is er vaak een sterke overlap tussen de reacties op een voorontwerp en de reacties op een ontwerp. Ik ben van mening dat deze manier van participatie zo zijn nadelen heeft. Er is weinig ruimte voor een dialoog en het daadwerkelijk uitwisselen van denkbeelden tussen het bevoegd gezag en degenen die participeren. Bovendien worden hiermee vaak alleen direct belanghebbenden bereikt en niet normale burgers die zich niet dagelijks met plannen in de leefomgeving bezighouden. De Omgevingswet biedt veel ruimte om participatie op een creatievere en inclusievere manier in te vullen. Ik hoop dan ook van harte dat bevoegd gezagen de kans hiervoor te baat nemen. Overigens maakt het feit dat voorontwerpen vooralsnog niet via DSO-LV ontsloten kunnen worden het werken met voorontwerpen niet onmogelijk, zoals de leden van de PvdA-fractie lijken te veronderstellen. Gemeenten kunnen zoals gezegd nog steeds werken met een voorontwerp, maar zullen dit via hun eigen website ter beschikking moeten stellen voor inspraak.

[36] De minister schrijft dat er rond 1 juli 2022 eventueel een keuze gemaakt kan worden voor het

volgen van de hoofdroute of een alternatieve route, die borgt dat de wet in verantwoord in gang kan treden. De PvdA neemt dit dan geen besluit is dat uit de lucht komt vallen, maar dat hierover scenario's worden ontwikkeld. Hierover hebben de leden van de PvdA-fractie de volgende vragen:

- Kan de minister aangeven welke alternatieve routes hij als mogelijk ziet? Graag per route aangeven voor welke knelpunten deze alternatieve routes als oplossing worden gezien en wat de consequenties zijn voor deze alternatieve routes voor. Bij de beschrijving van de consequenties graag ook ingaan op de gevolgen voor de gebruikersvriendelijkheid.
- Is het een optie om de plan-keten te ontkoppelen? Zo nee, waarom niet?
- Kan de minister aangeven wie dit besluit rond 1 juli neemt (de minister samen met de bestuurlijke partners?) en op basis van welke informatie?
- Kan dit besluit ook voor 21 juni worden genomen, zodat de Eerste Kamer dit kan betrekken bij de besluitvorming? Zo nee, waarom niet?

Zoals ik in antwoord op vraag 1 van de leden van de PvdA-fractie al heb geantwoord, berust deze vraag op een misverstand. Niet alle overheden hoeven op hetzelfde moment dezelfde dingen te kunnen met DSO-LV. Er is daarom niet één hoofdroute die voor iedere overheid hetzelfde is, en ook niet één moment waarop een alternatief moet worden gekozen. Zoals ik in antwoord op vraag 11 van de leden van de PvdA-fractie ook heb gemeld, volg ik een aanpak die gericht is op het mogelijk maken van inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2023. Hierbij ligt de focus op het voldoen aan de vijf minimale criteria voor inwerkingtreding van de Omgevingswet, die ik in antwoord op deze vraag nogmaals heb uitgelegd.

In mijn eerdere beantwoording heb ik de verschillende alternatieven uiteengezet.²⁴ Er zijn op dit moment twee alternatieve routes ("tijdelijke alternatieve maatregelen") waarvan de bestuurlijke partners en ik verwachten dat deze ingezet gaan worden en die met ACICT zijn besproken. Het gaat om de volgende zaken:

1. Gemeenten die nog niet is staat zijn hun Omgevingsplan te wijzigen door middel van de STOP-TPOD standaard. Wijzigingsbesluiten worden in de IMRO-standaard aangeleverd en in het DSO getoond middels de overbruggingsfunctie. Zij maken dus een stukje omgevingsplan met behulp van de huidige techniek en hun huidige plansoftware. Deze tijdelijke alternatieve maatregel is met name bedoeld voor het mogelijk maken van gebiedsontwikkelingen in de periode na inwerkingtreding van de Omgevingswet. Juridisch worden deze dan mogelijk gemaakt op grond van de Omgevingswet, maar technisch gebeurt dit op de oude, vertrouwde manier. Dit heeft enige impact op de gebruiksvriendelijkheid van DSO-LV, omdat de Viewer Regels op de Kaart voor dergelijke plannen minder filtermogelijkheden bevat.
2. Overheden die nog niet in staat zijn zelf de routing van aanvragen naar een behandeldienst (zoals een omgevingsdienst) in te stellen. Hiertoe is een API²⁵ beschikbaar. Veel overheden hebben nog geen goed werkende toepassing om deze instelling zelf te kunnen doen. Er is daarom nu een centrale dienstverlening door programma Aan de Slag met de Omgevingswet om ervoor te zorgen dat de routeringsinstellingen goed staan. De betreffende overheden accorderen die. Deze maatregel heeft de vorm van dienstverlening binnen het hoofdspoor: technisch gebeurt er precies hetzelfde als wanneer een bevoegd gezag deze instellingen zelf had doorgevoerd. Deze maatregel heeft daarom ook geen impact op de gebruiksvriendelijkheid van DSO-LV.

Beide tijdelijke alternatieve maatregelen zijn beschikbaar en operationeel. Gemeenten kunnen zelf in

²⁴ Kamerstukken I 2021/22, 33118, DC.

²⁵ Application programming interface. Een verzameling definities op basis waarvan computerprogramma's onderling kunnen communiceren.

hun planvormingsproces kiezen of en zo ja, wanneer zij gebruik maken van TAM IMRO. Dit is ook na inwerkingtreding van de Omgevingswet nog een optie, van deze maatregel kan tot een jaar na inwerkingtreding gebruik worden gemaakt. Voor het instellen van behandeldiensten wordt al dienstverlening geleverd op de oefenomgeving van DSO-LV. Er loopt een inventarisatie naar welke gemeenten willen dat het interbestuurlijke programma Aan de Slag met de Omgevingswet deze instellingen ook in de productie-omgeving verzorgt. Het is de bedoeling om eind Q3 2022 helder te hebben voor welke gemeenten het interbestuurlijke programma Aan de Slag met de Omgevingswet de instellingen moet verzorgen, zodat ruim voldoende tijd resteert om dit in de productie-omgeving goed in te stellen en de desbetreffende gemeenten de kans te geven deze instellingen na te lopen.

Gaandeweg wordt gekeken of ook voor andere onderwerpen alternatieven nodig zijn die bijdragen aan inwerkingtreding en bevoegde gezagen kunnen helpen in hun transitiepad. Op dit moment wordt bezien of een tijdelijke alternatieve maatregel nodig is voor het projectbesluit en voor de functionaliteit rond gerelateerde verzoeken. Voor de zomer wordt hierover besloten. Korthedshalve verwijs ik verder naar mijn eerder gegeven antwoorden.

Als laatste vragen de leden van de PvdA-fractie of de plan-keten ontkoppeld kan worden. Dit is niet het geval. Ten eerste is dit niet nodig. DSO-LV is ook op dit deel stabiel beschikbaar en er zijn voldoende leveranciers met software. Bevoegde gezagen moeten de mogelijkheid worden geboden de gebiedsontwikkeling aan te vangen met de Omgevingswet en de voordelen van het DSO. Verder is het overgrote merendeel van de inhoud die voor inwerkingtreding van de Omgevingswet beschikbaar en gereed op de oefenomgeving van DSO-LV, te weten de rijksregelgeving en de bruidsschat.

[37] De leden van de PvdA-fractie krijgen veel zorgelijke signalen over de mate waarin gemeenten klaar zijn voor de implementatie. Hierin spelen verschillende factoren een rol. Uiteraard de onduidelijkheid over de invoeringsdatum, maar er is meer. Deze leden horen dat er grote behoefte is in het werkveld aan "standaarden" voor (de opzet van) het omgevingsplan. Gemeenten zijn nu namelijk gedwongen om niet alleen de nieuwe inhoud uit te vinden, maar ook de opzet en indeling van het omgevingsplan. Bij de bestemmingsplannen kenden we SVBP (standaard vergelijkbare bestemmingsplannen) waardoor gemeente een duidelijk houvast hadden. Deze opzet en structuur is nu erg ingewikkeld. Het kost de afzonderlijke gemeenten erg veel tijd en personele inzet om hier het wiel zelf uit te vinden. Herkent de minister deze signalen? Zo ja, wat gaat de minister, eventueel samen met de VNG, doen om aan deze behoefte te voldoen?

In antwoord op deze vraag wil ik eerst benadrukken dat vanuit de VNG en individuele gemeenten nadrukkelijk is gevraagd om geen blauwdruk voor het omgevingsplan voor te schrijven. Dit vanuit het standpunt dat er geen onnodige belemmeringen worden opgeworpen om nieuwe mogelijkheden van het omgevingsplan te verkennen en in de praktijk te beproeven. Dat is van belang omdat ten opzichte van het bestemmingsplan immers veel meer onderwerpen gereguleerd zullen worden door het omgevingsplan. Vandaar dat is besloten om in ieder geval bij aanvang geen regeling vast te stellen zoals de Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen (SVBP2008). Gemeenten beschikken bij het vaststellen van het omgevingsplan over een grote mate van vrijheid, maar kunnen de SVBP2008 wel als inspiratiebron benutten voor het stellen van regels waarmee functieaanduidingen aan locaties worden toegedeeld en in regels te hanteren terminologie.

Voor wat betreft het signaal dat gemeenten zoekend zijn naar goede voorbeelden voor opzet, indeling en inhoud van omgevingsplannen, kan gewezen worden op het initiatief van de VNG om zogenoemde staalkaarten voor het omgevingsplan te ontwikkelen. Hierbij is een model van een opzet en structuur voor een omgevingsplan opgesteld en zijn voor diverse gebiedstypen voorbeeldregelingen ontwikkeld. De adviesbureaus die gemeenten hierbij ondersteunen zijn op dit proces van ontwikkelen van staalkaarten aangehaakt. Begin juni zal de VNG een geconsolideerde

versie van de tot nu toe opgestelde staalkaarten publiceren. Gemeenten hoeven dus niet volledig zelf het wiel uit te vinden. Zo wordt kostbare tijd en personele inzet bespaard.

[38] *De leden van de PvdA-fractie horen dat er behoefte is in het werkveld aan een overzichtelijk en praktisch document over de reikwijdte van de BOPA (buitenplanse omgevingsplanactiviteit) en daarmee dus een document op basis waarvan een gemeente en ontwikkelende partij/bureau kan kiezen of een ontwikkeling met een BOPA kan of dat er toch een wijziging van het omgevingsplan nodig is. Herkent de minister deze signalen? Zo ja, wat gaat de minister, eventueel samen met VNG, doen om aan deze behoefte te voldoen?*

Deze behoefte uit de praktijk is voor de VNG reden geweest om hier een handreiking voor te publiceren. In de factsheet "*Behandelen van initiatieven tijdens de overgangsfase. Wijzigen of afwijken van het omgevingsplan?*", wordt een toelichting gegeven op de mogelijkheden die er in de overgangsfase zijn om ontwikkelingen mogelijk te maken door middel van wijziging van een omgevingsplan of door verlening van een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit. De factsheet illustreert dit met concrete voorbeelden²⁶.

[39] *Veel medewerkers bij de bevoegde gezagen, met name gemeenten, zijn nog onvoldoende toegerust voor het werken met de Omgevingswet. Deelt de minister dit beeld? Zo nee, waarom niet? Graag ontvangen de leden van de PvdA-fractie een onderbouwing. Zo ja, wat gaat de minister, eventueel samen met de VNG, doen om dit knelpunt op te lossen? Kan de minister hierbij inzoomen op de noodzaak om de komende maanden veel medewerkers praktisch te trainen? Zeker gelet op de door de minister voorgestelde inwerkingtredingdatum van 1 januari 2023 moeten deze medewerkers vanaf 1 juli-1 september 2022 in staat zijn om wijzigingen te kunnen voorbereiden en om de afweging te maken tussen een BOPA en een wijziging.*

Zoals ik in antwoord op vraag 38 van de leden van de PvdA-fractie heb gemeld, heeft de VNG een handreiking voor gemeentemedewerkers gereed over het werken met de buitenplanse omgevingsplanactiviteit. Overigens is het maken van afwegingen tussen welke activiteiten door middel van een buitenplanse omgevingsvergunning kunnen worden toegestaan en waarvoor toch echt een planwijziging is vereist geen nieuwe taak. Dit moeten deze medewerkers nu ook al, want de Omgevingswet lijkt op dit punt sterk op de Wet ruimtelijke ordening.

Ik herken het beeld dat nog niet alle medewerkers bij gemeenten in voldoende mate zijn opgeleid om met de Omgevingswet te werken. Dit is voor gemeenten een grote opgave, want zij moeten zorgen dat er voldoende medewerkers met de nieuwe wetgeving kunnen werken, terwijl er ook een hausse aan plannen en vergunningen op basis van de huidige wetgeving moet worden weggewerkt. Deze dynamiek is inherent aan de implementatie van een grote stelselwijziging als deze: in het verleden zagen we dit ook gebeuren bij de invoering van de Wro en de Wabo. In de praktijk is het niet nodig dat gemeenten al hun medewerkers helemaal hebben opgeleid voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. Er is immers ook nog flink wat capaciteit nodig om de procedures die onder het huidige recht vallen af te handelen.

Het is echter voldoende als er genoeg medewerkers zijn opgeleid voor inwerkingtreding om te zorgen dat de planvorming en vergunningverlening na inwerkingtreding, de nieuwe initiatieven dus, ongehinderd hun doorgang kunnen vinden. Ik verwacht dan ook dat het opleiden van gemeentelijke medewerkers ook na inwerkingtreding van de Omgevingswet nog volop doorgaat. Zowel VNG als het interbestuurlijk programma Aan de Slag met de Omgevingswet bieden een groot arsenaal aan middelen waarmee medewerkers van gemeenten zich inhoudelijk kunnen voorbereiden op de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Er is inmiddels een ruime selectie aan webinars,

²⁶ <https://vng.nl/nieuws/factsheet-behandelen-initiatieven-tijdens-overgangsfase>

handreikingen en andere documentatie beschikbaar. Ook zijn RIO's en DSO-experts beschikbaar om vragen vanuit gemeenten te beantwoorden, en is er een tweewekelijks inloopspreekuur over het DSO waar iedereen online binnen kan komen lopen. Oefenen wordt verder ondersteund via oefencasussen, (interbestuurlijke) werkplaatsen, oefensessies met het DSO en Omgevingsloket. Daarnaast werkt de VNG intensief samen met de stedenbouwkundige bureaus. Doel van de samenwerking is het bieden van praktisch gerichte en snel toepasbare instrumenten voor gemeenten om zonder diepgaande voorkennis van de Omgevingswet toch gebiedsontwikkelingen tijdig te kunnen voorbereiden. Per 'soort' gebiedsontwikkeling zal dit een soort van template zijn voor de invulling van het omgevingsplan. Deze komen in september beschikbaar, evenals opleidingsmateriaal voor deskundige partijen zoals de stedenbouwkundige bureaus zelf. Met de hulp van deze stedenbouwkundige bureaus kunnen in korte tijd veel gemeentelijke medewerkers worden opgeleid om deze 'templates' te kunnen toepassen. Dit is een concreet voorbeeld hoe de VNG met snel toepasbare instrumenten de gemeenten wil ondersteunen zodat medewerkers op een laagdrempelige wijze snel in staat zijn om te werken onder de omgevingswet.

Uiteindelijk is en blijft het wel de verantwoordelijkheid van gemeenten zelf om te zorgen dat hun medewerkers afdoende zijn opgeleid.

[40] De leden van de PvdA-fractie horen van veel gemeenten dat ze grote problemen ondervinden bij het werven van voldoende mensen. Vacatures staan uit, maar er solliciteren geen/onvoldoende (geschikte) kandidaten. Deelt de minister dit beeld? Zo nee, waarom niet? Graag ontvangen de leden van de PvdA-fractie een onderbouwing. Zo ja, wat gaat de minister, eventueel samen met VNG, doen om dit knelpunt op te lossen?

We (h)erkennen dat het lastig is voldoende geschikt personeel te vinden. Dit vormt ook onderdeel van een bredere trend. Duidelijkheid over de inwerkingtredingsdatum kan bijdragen aan de prioritering van capaciteit ten gunste van implementatie Omgevingswet.

Vanuit het Programma Aan de slag met de Omgevingswet en de bestuurlijke partners ondersteunen we de bevoegd gezagen zoveel mogelijk zodat zij op laagdrempelige wijze snel in staat zijn om te werken met de Omgevingswet. Bij de beantwoording van vraag 39 (onderaan) is daar een voorbeeld van geven.

[41] Er zijn gemeenten die een 'planstop' hebben aangekondigd per 1 juli, omdat er nog onvoldoende tijd zou zijn om een ontwerpbestemmingsplan voor 31 december a.s. ter inzage te leggen. In die gemeenten gaat het loket dus een half jaar 'op slot' voor nieuwe aanvragen. Herkent de minister dit signaal? Kan de minister aangeven hoeveel gemeenten dit voornemens zijn te doen en wat de gevolgen zijn in een tijd waarin juist grote haast gemaakt moet worden met de woningmarkt, energietransitie, het stikstofdossier, etc?

In algemene zin is er momenteel in Nederland een tekort aan arbeidskrachten. Dat maatschappelijke vraagstuk gaat niet aan gemeenten voorbij. Het is juist dat er op dit moment gemeenten zijn waar sprake is van capaciteitsproblemen op de afdelingen die verantwoordelijk zijn voor het maken van bestemmingsplannen en het verlenen van omgevingsvergunningen. Dit speelt onder meer bij de gemeente Woerden. Dit heeft tot gevolg dat procedures soms langer duren dan gebruikelijk. Zie ook de beantwoording van vraag 114 van de leden van de GroenLinks-fractie over dit onderwerp.

Het klopt ook dat er gemeenten zijn die per 1 juli niet meer willen beginnen aan ontwerpbestemmingsplannen, omdat deze naar verwachting dan niet voor 31 december 2022 zullen zijn afgerond. Dit betekent echter niet dat het loket dan een half jaar op slot zit voor nieuwe initiatieven. In dit geval is 1 juli 2022 het moment waarop de gemeente overstapt op het voorbereiden van ontwerp-wijzigingen van het omgevingsplan op grond van de Omgevingswet, of

ontwerpvergunningen voor het afwijken van het omgevingsplan op grond van de Omgevingswet. Vanuit de gemeenten is juist daarom aangedrongen op bestuurlijke helderheid over de inwerkingtreding van de Omgevingswet voor 1 juli 2022, zodat gemeenten in staat worden gesteld goede en gefundeerde keuzes te maken met betrekking tot welke procedure op grond van welke wetgeving in gang wordt gezet en afgerond. Juist om te voorkomen dat er vertraging ontstaat in de door de leden van de PvdA-fractie genoemde dossiers is het nodig om te zorgen dat de uitvoeringspraktijk tijdig helderheid heeft over de inwerkingtredingsdatum van de Omgevingswet.

PvdD

[42] *De leden van de fractie van de PvdD constateren dat in de 'Hoofdroute 2022' alle vereisten zijn opgenomen waaraan op het in de planning aangegeven moment dient te zijn voldaan. Voor een aantal belangrijke eisen is de datum van 1 juli 2022 aangehouden. Dat is dus de peildatum waarop kan worden beoordeeld of bijvoorbeeld met betrekking tot de software alles gebruiksklaar is van de functionaliteiten die met de nummertjes 4, 9, 10 en 11 in de planning zijn vermeld. Naar aanleiding hiervan hebben deze leden de volgende vragen:*

- *Wat gebeurt er als één of meer van die functionaliteiten op 1 juli 2022 niet op de vereiste wijze beschikbaar zijn?*

Zoals ik in antwoord op vragen 1, 11 en 36 van de leden van de PvdA-fractie heb geantwoord, is het overgrote merendeel van de functionaliteiten die de leden van de PvdD-fractie bedoelen al beschikbaar. Voor functionaliteiten die niet op 1 juli 2022 op de vereiste wijze beschikbaar zijn, volg ik een risico-gestuurde aanpak. Allereerst wordt gepoogd tot een workaround of oplossing in het hoofdspoor te komen. Waar dit niet mogelijk is of onvoldoende soelaas biedt, en dit leidt tot risico's rond het halen van de vijf minimale eisen voor inwerkingtreding van de Omgevingswet, wordt bezien of een tijdelijke alternatieve maatregel kan worden genomen, waarmee deze risico's kunnen worden gemitigeerd op een voor bevoegde gezagen werkbare manier.

[43] *Hoe kunnen gemeenten oefenen als op 1 juli 2022 één of meer van die functionaliteiten niet op de vereiste wijze beschikbaar zijn?*

Zie voor het uitgebreide antwoord op deze vraag mijn eerdere antwoorden op vraag 1, 11 en 36 van de leden van de PvdA-fractie. Kort samengevat komt het erop neer dat het merendeel van de desbetreffende functionaliteiten nu al door gemeenten geoefend kan worden, dat we dit ook zien gebeuren op de oefenomgeving. Het belangrijkste onderdeel wat veel gemeenten nog niet geoefend hebben, is het muteren van de bruidsschat²⁷ – vaak ook omdat zij bewust hebben gewacht tot de productieve versie van de bruidsschat beschikbaar zou komen. Deze wordt in de week van 27 juni 2022 uitgeleverd op de oefenomgeving van DSO-LV. Dit betekent dat er in principe vanaf 1 juli 2022 mee geoefend kan worden.

[44] *Als één of meer van die functionaliteiten op 1 juli 2022 niet op de vereiste wijze beschikbaar zijn, brengt dat dan mee dat gemeenten genoodzaakt zullen zijn om gebruik te maken van tijdelijke alternatieve maatregelen?*

Zie voor het uitgebreide antwoord op deze vraag mijn eerdere antwoorden op vraag 1, 11 en 36 van de leden van de PvdA-fractie. Kort samengevat komt het erop neer dat dit geen gegeven is. Gemeenten moeten volgens de vijf minimale eisen voor inwerkingtreding van de Omgevingswet twee dingen minimaal kunnen bij inwerkingtreding van de Omgevingswet: aanvragen en meldingen kunnen afhandelen, en wijzigingen van het omgevingsplan bekend kunnen maken. Ten eerste hebben niet alle gemeenten alle bijbehorende functionaliteiten in DSO-LV nodig. Een gemeente die al zijn VTH-taken aan de omgevingsdienst heeft uitbesteed, hoeft bijvoorbeeld niet zelf een werkend zaakstelsel te hebben om aanvragen uit DSO-LV te kunnen binnen halen en afhandelen. Een dergelijke gemeente voldoet door dit uit te besteden aan de omgevingsdienst al aan het wettelijk minimum. Voor de situatie waarin de gemeente wel zelf aanvragen uit DSO-LV moet ophalen maar daar om wat voor reden dan ook niet toe in staat is, wordt zoals eerder gezegd bezien of het mogelijk

²⁷ Onder de Omgevingswet verhuist een aantal regels van het Rijk naar gemeenten en waterschappen. Dit heet ook wel de 'bruidsschat'. Het Rijk zorgt er met het Invoeringsbesluit voor dat de regels voor gemeenten automatisch in het tijdelijk deel van het omgevingsplan komen. De regels voor de waterschappen komen terecht in de waterschapsverordening. Zie: <https://iplo.nl/regelgeving/omgevingswet/totstandkoming/hoofdlijnen-invoeringsbesluit/bruidsschat/>

is om als tijdelijke alternatieve maatregel bij wijze van achtervang een versie naar de gemeente te sturen, wanneer een aanvraag na een X aantal dagen niet is opgehaald uit DSO-LV. Daarnaast zijn er op de markt diverse alternatieve oplossingen beschikbaar die de gemeente zelf kan aanschaffen, zoals een STAM/STUF-conversiesysteem. Voor gemeenten die er niet in slagen om tijdig wijzigingen van het omgevingsplan conform de STOP TPOD standaard te genereren is al een tijdelijke alternatieve maatregel vastgesteld en operationeel: TAM IMRO. Gemeenten kunnen zelf besluiten of en wanneer ze hier gebruik van willen maken.

[45] *De regering geeft aan dat het nodig is om het koninklijk besluit betreffende inwerkingtreding van de Omgevingswet voor 1 juli 2022 in het Staatsblad te plaatsen in het licht van “de noodzakelijke zekerheid om een half jaar voor de inwerkingtreddingsdatum de voorbereidingen voor grote gebiedsontwikkelingen onder de nieuwe wet te starten”. De leden van de fractie van de PvdD wensen de regering hierover de volgende vragen te stellen:*

- *Hoeveel ‘grote gebiedsontwikkelingen’ zijn er aan de orde, waarvoor dit geldt?*

Het is niet mogelijk gebleken om in het korte tijdsbestek dat beschikbaar was voor de beantwoording van deze vragen hier een hard getal aan te verbinden. Ik kan hier wel een inschatting van maken op basis van de huidige werkstroom bij gemeenten, zoals die mij bekend is. Op dit moment verwerken alle gemeenten samen tussen de 11.000 en 14.000 bestemmingsplannen en wijzigingen daarvan per jaar. Dit is een langjarig gemiddelde. Dit komt neer op tussen de 20 en 30 plannen per gemeente per jaar. Voor grote gemeenten als de G6 en de G40 ligt dit aantal hoger, eerder tussen de 30 en 60 plannen per gemeente per jaar. Lang niet al deze plannen gaan over grote gebiedsontwikkelingen: hier zitten bijvoorbeeld ook verplichte actualisering en kleinere wijzigingen of aanpassingen tussen. Zoals ik eerder heb aangegeven, moeten voorbereidingen voor grote gebiedsontwikkelingen die in de periode na inwerkingtreding van de Omgevingswet hun beslag gaan krijgen kunnen starten vanaf ongeveer 1 juli 2022. Met het voorbereiden van een planwijziging voor een grote gebiedsontwikkeling is namelijk een voorbereidingstijd van ca. een half jaar gemoeid. Een conservatieve inschatting op basis van de huidige werkstromen zou zijn dat in het eerste half jaar na inwerkingtreding van de Omgevingswet enige tientallen grote gebiedsontwikkelingen in omgevingsplannen mogelijk gemaakt moeten worden.

[46] *Is het noodzakelijk voor die ‘grote gebiedsontwikkelingen’ dat de functionaliteiten die met de nummers 4, 9, 10 en 11 in de planning zijn vermeld, op 1 juli 2022 op de vereiste wijze beschikbaar zijn?*

De leden van de PvdD-fractie refereren aan nummers uit Route 2022. Ik ga er bij de beantwoording van de vraag vanuit dat bedoeld wordt op de nummers 4, 9, 10 en 11 uit de ‘swimming lane’ voor de lokale software (deze is in het rood gelabeld als Software). Het gaat hier om het gereedkomen van de lokale software van meestal commerciële softwareleveranciers bij decentrale overheden voor het maken en wijzigen van omgevingswetdocumenten (plansoftware, nummer 4) en het afhandelen van aanvragen en meldingen (VTH-software, nummer 11). Verder gaat het om het beschikbaar komen van de functionaliteit voor plan-plan validatie, die ertoe dient om plannen beter uitwisselbaar te maken tussen verschillende softwaresystemen (nummer 9), en de functionaliteit voor het nemen van voorbereidingsbesluiten met meervoudige tijdelijke regelingdelen (nummer 10). Om grote gebiedsontwikkelingen te kunnen voorbereiden die na inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2023 mogelijk moeten worden gemaakt door een wijziging van het omgevingsplan hebben overheden, met name gemeenten, plansoftware nodig. Bij voorkeur is dit software die is aangesloten op de Landelijke voorziening bekendmaken en beschikbaarstellen (LVBB) en werkt op basis van de STOP-TPOD standaard. Voor gevallen waarin de gemeente hier nog niet over beschikt is TAM IMRO beschikbaar: de tijdelijke alternatieve maatregel die het mogelijk maakt een omgevingsplanwijziging met de huidige IMRO-software voor te bereiden en via de huidige technische route te publiceren. Deze plannen worden dan via de overbruggingsfunctie getoond in DSO-LV. Zie ook mijn antwoorden

op de vele vragen die specifiek over deze tijdelijke alternatieve maatregel zijn gesteld²⁸.

Voor het kunnen voorbereiden van grote gebiedsontwikkelingen voor na 1 januari 2023 hebben overheden nog geen werkend VTH-systeem nodig. Het is pas vanaf de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2023 juridisch mogelijk om aanvragen in te dienen op grond van de Omgevingswet. Tot die tijd kunnen alleen aanvragen gedaan worden op grond van het huidige recht en de huidige voorziening Omgevingsloket Online. Het eerste moment waarop overheden dus een echte aanvraag kunnen krijgen die zij met een werkend VTH-systeem moeten afhandelen is 1 januari 2023. Deze mijlpaal staat op 1 juli om overheden in staat te stellen hier een half jaar mee te oefenen – maar dit blijft dus bij oefenen en kan niet tot daadwerkelijke vergunningverlening leiden.

Het voorbereiden van grote gebiedsontwikkelingen gebeurt doorgaans door 1 gemeente, met 1 plansoftwareleverancier. Hiervoor is het dus niet per se noodzakelijk dat de gemeente plannen kan uitwisselen met overheden die met een ander softwaresysteem werken. Het kan natuurlijk wel handig zijn bij de afstemming met andere overheden als dit wel mogelijk is, maar deze afstemming kan in de tussentijd ook op andere manieren worden vormgegeven. Het is voor het voorbereiden van grote gebiedsontwikkelingen in de aanloop naar de inwerkingtreding van de Omgevingswet ook niet noodzakelijk dat alle overheden in staat zijn tot het nemen van voorbereidingsbesluiten met meervoudige tijdelijke regelingdelen. De enige overheden die überhaupt bevoegd zijn tot het nemen van voorbereidingsbesluiten die gaan over de plannen van meerdere gemeenten zijn het Rijk en de provincie – zij zijn de beoogde gebruikers van deze functionaliteit. Voor het voorbereiden van de grote gebiedsontwikkelingen waarop wordt gedoeld, worden eventueel noodzakelijke voorbereidingsbesluiten veelal door de gemeente genomen. Als de gemeente dit jaar nog een voorbereidingsbesluit wil nemen, dan hoeft daarvoor niet de STOP-TPOD standaard te worden gebruikt. Dit kan ook op grond van de huidige wetgeving en met de huidige software, dit voorbereidingsbesluit blijft dan van kracht na inwerkingtreding van de Omgevingswet op grond van het overgangsrecht.

[47] Zijn er nog andere functionaliteiten die voor het starten van die grote gebiedsontwikkelingen noodzakelijk op 1 juli 2022 op de vereiste wijze beschikbaar dienen te zijn? Zo ja, welke?

Zoals ik in antwoord op vraag 46 van de leden van de PvdD-fractie meldde is de belangrijkste functionaliteit die bij een gemeente nodig is voor het voorbereiden van grote gebiedsontwikkelingen een werkend plansysteem. Dat hetzij op de LVBB is aangesloten en conform STOP-TPOD werkt, hetzij de gemeente in staat stelt om met de huidige techniek een omgevingsplan op grond van de Omgevingswet te maken. Uiteindelijk zullen er natuurlijk ook vergunningen moeten worden verleend op grond van de Omgevingswet e.d., maar het is niet onoverkomelijk als sommige gemeenten dit pas later dan 1 juli werkend krijgen maar uiteraard wel vóór de inwerkingtreding.

[48] Als de voor de 'grote gebiedsontwikkelingen' vereiste functionaliteiten niet overeenkomstig de 'Hoofdroute 2022' tijdig beschikbaar zijn, hoe kan dan nog van een verantwoorde invoering van de wet per 1 januari 2023 worden gesproken?

De hiervoor vereiste functionaliteit in DSO-LV is al gereed. Veruit de meeste gemeenten hebben al plansoftware of krijgen deze op korte termijn geleverd. Wie niet tijdig in staat is om gebiedsontwikkelingen te ondersteunen door middel van een planwijziging conform de STOP-TPOD standaard, kan terugvallen op de huidige techniek door gebruik te maken van TAM IMRO. Voor een nadere toelichting hierop verwijs ik naar de vragen die specifiek hierover zijn gesteld. Daarmee ben ik van mening dat verantwoorde invoering van de wet per 1 januari 2023 mogelijk is. Deze lijn wordt door de koepels van decentrale overheden, waaronder VNG, onderschreven.

[49] *De periode tot 1 juli 2022 wordt gebruikt voor indringende toetsing van de gehele keten. De leden van de fractie van de PvdD wijzen in dit kader op de volgende passage uit de brief van de regering van 6 mei jongstleden; "Het testen van de gehele keten wordt geïntensiveerd in de periode tot aan 1 juli 2022". Deze leden stellen de regering in dit kader graag de volgende vragen:*

- *Wordt uiterlijk 1 juli 2022 vastgesteld of de testresultaten gunstig zijn? Welke criteria worden daarbij gehanteerd?*

De planning voor het indringend ketentesten (IKT) is kortcyclisch, concreet houdt dit in; één week testvoorbereiding, één week testuitvoering. IKT kent 3 fasen:

- Fase 1: try out + 4 testweken tot 1 juli 2022: De eerste testfase richt zich op het indringend ketentesten van de afgesproken functionaliteit (capabilities, gebruikmakend van representatieve content) die minimaal vereist is voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2023. De testbasis hiervoor is [de minimale functionele set inwerkingtreding](#).
- Fase 2: doorlopende 2-wekelijkse cycli van testweken vanaf 1 juli tot november 2022. De tweede testfase richt zich op het steeds indringender en meer in samenhang testen van de keten en het hertesten van opgeloste bevindingen en het testen van Tijdelijke Alternatieve Maatregelen.
- Fase 3: borgen van IKT-aanpak in reguliere beheerorganisatie vanaf november 2022.

De IKT testen zijn op 19 april jongstleden van start gegaan met de try out (19 t/m 22 april). Op het moment van schrijven van deze update vindt testweek 2 plaats (23 t/m/ 31 mei). Er is niet één moment waarop wordt vastgesteld of de testresultaten gunstig zijn of niet, rapportage van de bevindingen vindt plaats na elke testronde.

Er wordt gerapporteerd ten opzichte van een testbasis bestaande uit de lijst van benodigde capabilities bij inwerkingtreding²⁹. Hierop staan de benodigde capabilities en belangrijke functionaliteiten van bevoegde gezagen. De uitgevoerde testscenario's en het resultaat hiervan worden in deze lijst per testweek bijgehouden. Zo ontstaat er goed zicht op de bereikte testdekking. De testresultaten zullen worden gepubliceerd.

Er zijn in de eerste testweek 50 bevindingen gedaan. Deze betreffen hoofdzakelijk capabilities die werkbaar zijn maar nog verbeterd kunnen worden. Er zijn tot nu toe nog geen blokkerende bevindingen gedaan. De gedane bevindingen zijn opgepakt door de supportorganisatie en er is hierover afstemming met de betrokken ketenpartijen.

[50] *Blijkens de antwoorden van de regering op vraag 1.16 van de leden van de fractie van GroenLinks wordt "bij het indringend ketentesten getest hoe het systeem reageert op uitzonderingssituaties, bijvoorbeeld bij uitzonderlijke zware plannen". Welke resultaten van het testen zijn inmiddels hierover bekend?*

Bij het indringend ketentesten worden eerst de benodigde capabilities/functionality van de bevoegde gezagen getest, per bevoegd gezag en dan in samenwerking met elkaar. Reeds eerder gedane testbevindingen met uitzonderlijk zware plannen hebben geleid tot richtlijnen die voorkomen dat bestanden onnodig groot worden en geometrieën de plannen onnodig zwaar maken. Het testen van uitzonderlijk zware plannen conform deze richtlijnen kan door de bevoegde gezagen worden geprioriteerd. Er worden daarnaast specifieke performance testen door de DSO-organisatie

²⁹ Deze staat op de website van ADS:
<https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/actueel/nieuws/2022/mei/overzicht-belangrijke-functies-lokale-software/>

voorbereid en uitgevoerd. Op dit gebied zijn zoals ook de verwachting was nog geen belemmerende problemen geconstateerd in de (functionele) IKT testen.

[51] *Als op 1 juli 2022 blijkt dat het doel van “robuuster maken waar dat nog noodzakelijk is” nog niet bereikt is, wordt dat dan gecontinueerd? Wat heeft dat voor gevolgen voor de oefenperiode die in de Hoofdroute 2022 is voorzien?*

Ja, het testen, eventuele bevindingen oplossen en robuuster maken gaat volop door in het tweede halfjaar. Zie ook het antwoord op vraag 7 van de leden van de PvdA-fractie. Dit heeft geen gevolgen voor de oefenperiode, die al volop gestart heeft. Het heeft wel tot gevolg dat bevindingen door oefenen en testen opgelost worden, en tot een (nog) beter functionerend stelsel leiden.

[52] *Kern van het beoog van de regering dat invoering per 1 januari 2023 verantwoord kan worden geoordeeld, is het voorhanden zijn van Tijdelijke alternatieve maatregelen (TAM).*

- *In welke wettelijke bepalingen zijn die TAM-oplossingen als zodanig benoemd en geregeld?*

Hoofdstuk 4 van de Invoeringswet Omgevingswet regelt het overgangsrecht. Hierin is voor de verschillende besluiten, zoals lopende wijzigingen van het bestemmingsplan, geregeld dat het oude recht zoveel mogelijk van toepassing blijft. Ook de huidige regels voor publicatie van die besluiten blijven dan van toepassing. Buiten dit reguliere overgangsrecht is er één tijdelijke alternatieve maatregel die verankering in de regelgeving behoeft. Dit was het mogelijk maken van het aanbieden van wijzigingen van omgevingsplannen via de huidige software en standaarden in IMRO. Dit is geregeld in artikel 11.1 van het Besluit elektronische publicaties en artikel 8.2 van de Regeling elektronische publicaties. Alle andere tijdelijke alternatieve maatregelen die er al zijn of die overwogen worden vereisen geen vastlegging in wetgeving.

[53] *Als er geen wettelijke bepalingen zijn waarin de TAM-oplossingen als zodanig benoemd en geregeld zijn, op grond van welk ‘overgangsrecht’ beroept de regering zich dan waar zij erop wijst dat de toepassing van TAM-oplossingen geen toepassing van landelijke wet- en regelgeving betreft?*

Met uitzondering van de TAM IMRO (zie de beantwoording van vraag 52) is voor het toepassen van de op dit moment als mogelijk voorziene tijdelijke alternatieve maatregelen geen aanpassing van wet- en regelgeving nodig. De maatregelen passen binnen de geldende kaders van de Omgevingswet, inclusief het overgangsrecht, en stellen overheden juist in staat deze uit te voeren. Bij geen enkele tijdelijke alternatieve maatregel wordt de Omgevingswet niet toegepast. Zo hebben bevoegde gezagen bijvoorbeeld nog niet allemaal onder de knie hoe je aanvragen in DSO-LV moet routeren naar een behandeldienst, zoals de omgevingsdienst. Als hen dat niet lukt, zouden zij zelf alle aanvragen moeten ontvangen en doorzenden naar de omgevingsdienst. Dit is heel onhandig, en leidt er mogelijk toe dat het halen van behandeltermijnen onder druk komt te staan. Daarom is bestuurlijk afgesproken dat programma Aan de Slag met de Omgevingswet op verzoek deze behandeldienstinstellingen verzorgt voor overheden die dit nodig hebben. Hier is geen wetgeving voor nodig.

[54] *Hoe moet een gemeente handelen als zij – uitgaande van een invoering per 1 januari 2023 – op 1 januari 2024 nog steeds te maken heeft met problemen van aansluiting op DSO of een nog niet goed werkende DSO-keten?*

De gegevens over het aansluiten van gemeenten (en andere overheden) op het DSO zijn openbaar, deze zijn in te zien op de website van het interbestuurlijke programma Aan de Slag met de

Omgevingswet en worden wekelijks geactualiseerd.³⁰ Op het moment van schrijven zijn 312 van de 344 gemeenten succesvol aangesloten op het koppelvak voor aanvragen en meldingen. 326 gemeenten zijn aangesloten op het koppelvak voor het publiceren van omgevingswetdocumenten. En 327 gemeenten zijn aangesloten op het koppelvak voor registreren van vragenbomen voor het Omgevingsloket. Mijn verwachting is dat alle gemeenten per 1-1-2023 hetzij zelf beschikken over een werkende aansluiting op DSO-LV voor zover zij die nodig hebben, hetzij gezorgd hebben voor een andere oplossing, al of niet door middel van een tijdelijke alternatieve maatregel. Zie hierover onder meer mijn antwoord op vraag 1 van de leden van de PvdA-fractie.

Zoals ik eerder op vragen van de leden van de PvdA-fractie (onder meer vraag 1, 11 en 36) heb geantwoord is voor de minimale vereisten voor inwerkingtreding voor gemeenten al sprake van een goed werkende DSO-keten. Het is juist dat er met name met het muteren van het omgevingsplan nog meer geoefend moet worden, maar dit wil niet zeggen dat de DSO-keten niet of niet goed werkt. Mocht bij het oefenen of het indringend ketentesten toch blijken dat er verbeteringen nodig zijn, dan zal ik daar uiteraard voor zorgen, zoals ik in eerdere antwoorden heb geschetst.

Ik ga er daarom vanuit dat de situatie die in deze vraag wordt geschetst zich helemaal niet zal voordoen. Ik verwacht op dit moment dat eventuele tijdelijke alternatieve maatregelen voor zover deze worden ingezet tot een jaar na inwerkingtreding nodig zullen zijn. Uiteraard ben ik niet van plan om tijdelijke alternatieve maatregelen zomaar uit te faseren als deze bij nader inzien langer nodig blijken te zijn en er nog geen alternatief beschikbaar is. In het theoretische geval dat dit toch het geval zou zijn, ligt het voor de hand om deze langer voort te zetten.

[55] *Welke gegevens zijn beschikbaar over het testen en beproeven van de TAM-oplossingen?*

TAM IMRO (het na inwerkingtreding nog kunnen gebruiken van de huidige techniek om wijzigingen in het omgevingsplan te bewerkstelligen) is in overleg met plansoftwareleveranciers en stedenbouwkundige bureaus tot stand gebracht. Alle plansoftwareleveranciers die nu ook werken met IMRO hebben uitgesproken met de TAM te kunnen werken. Ook gemeenten zijn geconsulteerd. Deze gegevens zijn verstrekt aan het AclICT. Dit heeft in zijn meest recente advies geoordeeld dat deze tijdelijke alternatieve maatregel inderdaad tijdelijk soelaas kan bieden voor gemeenten, en dat de informatiekundige impact hiervan slechts beperkt is.

De tijdelijke alternatieve maatregel met betrekking tot het instellen van behandeldiensten door het interbestuurlijke programma Aan de Slag met de Omgevingswet is al operationeel. Het interbestuurlijke programma verzorgt deze instellingen op de oefenomgeving voor de meeste bevoegde overheden. Dit werkt prima. Overheden hoeven hier verder zelf niets voor te doen, het is voor het gebruiken van deze tijdelijke maatregel dus niet nodig dat overheden hier zelf mee oefenen. Wel moeten ze zorgen dat zij hun wensen voor de instellingen op de productie-omgeving tijdig doorgeven. Hiervoor loopt momenteel een uitvraag. Zie ook het antwoord op vraag 36 van de leden van de PvdA-fractie.

[56] *In de omgevingsbesluiten komt ook de toepassing van milieuvoorschriften aan de orde, die in het huidige stelsel buiten de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en de Wet ruimtelijke ordening (Wro) vallen en dus niet worden meegenomen in bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen. Kan de IMRO2012-standaard als TAM worden benut voor omgevingsbesluiten die uitsluitend zien op toepassing van milieuregels? Zo nee, welke alternatieve maatregelen staan dan in zulke gevallen ter beschikking?*

³⁰ De Aansluitmonitor op de website van ADS staat hier: <https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/implementatie/voortgang-monitoring/aansluitmonitor/>

Ja. Bij de toepassing van TAM IMRO is het juist uitdrukkelijk de bedoeling dat er wel een wijziging van het omgevingsplan wordt gemaakt, en dus dat de inhoud van de Omgevingswet wordt toegepast. IMRO2012 stelt eisen aan de technische wijze waarop dit soort wijzigingen moet worden aangeleverd, niet aan de juridische inhoud daarvan. Overigens is het bij het maken van Crisis- en Herstelwet-plannen nu ook al staande praktijk dat er plannen op grond van de IMRO2012-standaard worden aangeboden die in het huidige stelsel deels buiten de Wabo en de Wro vallen, de zogeheten bestemmingsplannen met verbrede reikwijdte. Gemeenten hebben dus al ervaring opgedaan met dergelijke materie.

[57] *De minister verwacht een 'dip' in de dienstverlening bij de inwerkingtreding per 1 januari 2023 die zich voordoet bij iedere nieuwe invoering van een wet die voorziet in aanvragen en besluiten. De leden van de fractie van de PvdD hebben in dit kader de volgende vragen aan de regering te stellen:*

- *Heeft de minister rekening gehouden met personeelstekort? Welke garantie is er dat de maatregelen die op dat punt door de minister zijn aangekondigd, soelaas gaan bieden?*

In reactie op vraag 40 (PvdA) ben ik ingegaan op capaciteitsproblemen. Een dip in dienstverlening zal niet helemaal te voorkomen zijn, maar ik verwacht dat de inzet vanuit het programma Aan de slag met de Omgevingswet en de bestuurlijke partners voldoende soelaas zal bieden.

[58] *Op dit moment worden bouwaanvragen digitaal afgehandeld. Bij een onverhoopt niet werken van een digitale aanvraag en besluitvorming na inwerkingtreding van de Omgevingswet kan volgens de minister gebruik gemaakt worden van een papieren proces. Hoe groot is de kans dat de dienstverlening dan vastloopt?*

Het is niet juist dat bouwaanvragen altijd helemaal digitaal worden afgehandeld. Ook de Wabo en de Wro bieden op dit moment de mogelijkheid van het indienen van een papieren aanvraag. Het kunnen afhandelen van papieren aanvragen is al vast onderdeel van de dienstverlening van bevoegde overheden. Papieren aanvragen vergen een extra handeling van het bevoegd gezag. Die handeling is beperkt in aard en omvang. De handeling is ook niet anders dan nu bij andere wettelijke systemen omdat er voor alle aanvragen bij bevoegde gezagen een papieren mogelijkheid moet zijn. De betrokken overheden vangen dit op als het nodig is. Ik verwacht dan ook niet dat dit impact zal hebben op de dienstverlening.

[59] *Zijn er (tussen)resultaten bekend van het onderzoek van Deloitte en is de regering bereid deze met de Kamer te delen?*

Zie antwoord op vraag 22 van de leden van de PvdA-fractie.

[60] *De regering geeft aan dat "met leveranciers basischecks worden doorlopen". In dit kader hebben de leden van de fractie van de PvdD de volgende vragen:*

- *Hoeveel van de zeven softwareleveranciers hebben op dit moment nog niet alle basischecks doorlopen?*

Alle zeven plansoftware leveranciers hebben de basischeck met een of meerdere typen omgevingsdocumenten succesvol doorlopen. Dat is inclusief de nieuwste versie van de standaard (STOP A'''). De basischecks lopen nog door om de kans te bieden om alle typen omgevingsdocumenten die de softwareleverancier biedt te checken.

[61] *Zijn er grote en middelgrote gemeenten met softwareleveranciers die nog niet alle basischecks hebben doorlopen?*

Nee, zie het antwoord op vraag 60.

[62] *Als op 1 juli 2022 nog niet alle softwareleveranciers alle basischecks hebben doorlopen, moet dan worden geconstateerd dat dan niet voldaan is aan de eisen die in Hoofdroute 2022 zijn vervat? Welke gevolgen zijn daaraan verbonden?*

Nee, omdat niet alle leveranciers alle soorten bevoegd gezag ondersteunen. Als een leverancier bijvoorbeeld geen waterschap als klant heeft, is het niet noodzakelijk dat deze de basischeck voor de waterschapsverordening doorloopt. Hiernaast zijn de basischecks optioneel, softwareleveranciers zijn niet verplicht hieraan mee te werken. De basischecks zijn bedoeld als tool om de softwareleveranciers en bevoegd gezagen verder te helpen, niet als extra verplichting. Dit is de reden waarom dit niet als mijlpaal is opgenomen in de Route 2022.

[63] *De leden van de fractie van de PvdD constateren dat hun bij brief van 15 april 2022 gestelde vraag 1.24 door de regering niet is beantwoord. Deze leden ontvangen graag alsnog een antwoord op deze vraag.*

De leden van de fractie van de PvdD vroegen eerder of bekend is hoeveel gemeenten op dit moment al hebben aangegeven dat zij zich 'klaar' voelen om het stelsel van de Omgevingswet toe te passen? De vraag 'voelt u zich klaar voor inwerkingtreding van de Omgevingswet' was een vaste vraag die bij het uitvoeren van de Monitor Invoering Omgevingswet steeds werd gesteld. Ik kan mij voorstellen dat de fractie van de PvdD zich dit herinnert. De laatste editie van dit onderzoek is in oktober 2021 afgerond. Ik heb geen actueel antwoord op deze vraag tot mijn beschikking. De reden hiervoor is dat ik inmiddels ben overgestapt op andere manieren van het meten van voortgang bij de implementatie van het DSO en de Omgevingswet. Ik kijk daarbij minder naar wat gemeenten aangeven, maar des te meer naar wat ze doen. Zo wordt op wekelijkse basis gerapporteerd welke gemeenten geoefend hebben met het DSO, en welke functionaliteit zij daarbij gebruiken hebben. Deze data helpen de RIO's ook bij het prioriteren van hun inzet. Zo zien we in de data van het DSO bijvoorbeeld dat sinds we meten (1 juli 2021) 168 verschillende bevoegde gezagen omgevingsbesluiten hebben gepubliceerd, 347 bevoegde gezagen verzoeken hebben opgehaald en 375 bevoegde gezagen toepasbare regels hebben aangeleverd. Dit zijn bevoegde gezagen die aan het oefenen zijn op de oefenomgeving van het DSO.

[64] *De leden van de fractie van de PvdD constateren verder dat hun bij brief van 15 april 2022 gestelde vraag 1.25 door de regering evenmin is beantwoord. Deze leden ontvangen graag alsnog een antwoord op deze vraag.*

De leden van de fractie van de PvdD stelden de vervolgvraag wat de laatste rapportage van de RIO's was omtrent de vraag of gemeenten voldoende 'klaar' zullen zijn op het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet? Die is er niet, omdat de RIO's niet op deze manier aan de bestuurlijke partners en mij rapporteren op de voortgang van de implementatie van de Omgevingswet. Zij baseren zich voor het prioriteren van hun inzet onder meer op de data die beschikbaar zijn over wie wat oefent in DSO-LV. Ik vraag hen niet om een oordeel uit te spreken over de mate van gereedheid van gemeenten in hun regio. Dit verdraagt zich niet met de positie van de RIO's zoals ik die heb beoogd. Hun primaire taak is het ondersteunen van bevoegde overheden in een regio bij het implementeren van het DSO en de Omgevingswet, zij zijn niet aangenomen voor het uitspreken van politiek-bestuurlijk gevoelige oordelen over wie wel en niet voldoende klaar is. Een dergelijke rol zou hun ondersteunende taak en het grote draagvlak wat er voor hun rol en optreden bestaat ondermijnen.

[65] *Voorts merken de leden van de fractie van de PvdD op dat hun bij brief van 15 april 2022 gestelde vraag 1.26 niet is beantwoord. Ook op deze vraag ontvangen deze leden alsnog een antwoord van de regering.*

In de eerdere beantwoording heb ik uiteengezet dat de bij DSO-LV resterende ontwikkelvraagstukken zich voornamelijk richten op de planketen en niet op de andere onderdelen van DSO-LV. Gemeld is hoe die vraagstukken aangepakt zijn, welke oplossingen met leveranciers zijn gevonden en hoe alles zorgvuldig in de transitiestappen van bevoegde gezagen wordt betrokken. Tevens is aangegeven welke alternatieven worden geboden om werkzaamheden in de planketen bij bevoegde gezagen doorgang te laten vinden. Zo is getracht de leden van de PvdD-fractie te informeren hoe 'chaos' wordt voorkomen. De leden van de PvdD-fractie mogen uit de hoeveelheid informatie over de planketen en de gegeven antwoorden afleiden dat de planketen niet minder relevant is dan de andere ketens in het DSO.

[66] Is de regering bereid om het lid Nicolai van de PvdD-fractie, eventueel vergezeld door twee advocaten die gespecialiseerd zijn in het Omgevingsrecht, voor het plenaire debat over de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2023 de gelegenheid te geven om te onderzoeken of reeds in het DSO opgenomen omgevingsplannen doorzocht kunnen worden op een wijze die nodig is voor beantwoording van vragen die advocaten plegen te moeten beantwoorden?

Raadpleegbaarheid van informatie in het Digitale Stelsel is voor verschillende doelgroepen van groot belang. Dat is de reden dat er een zogenoemde "document-Viewer" is gerealiseerd naast de reeds beschikbare Viewer. De documentviewer voorziet in de behoefte van zowel juridische groepen als besluitvormers over het plan en partijen die een rol spelen in de 'procedurele fase' waarin het plan tot stand komt (raad, college, burgers-als-bezwaarmakers, advocaten, adviesbureaus et cetera). Bij de ontwikkeling hebben vertegenwoordigers vanuit de Raad voor de Rechtspraak en Raad van State deelgenomen aan een brede gebruikersgroep die de behoefte heeft ingebracht wat deze specifieke doelgroep nodig heeft. De gerealiseerde documentViewer heeft draagvlak bij alle betrokkenen. Hiermee zou ook de behoefte vanuit de advocatuur afgedekt moeten zijn. Genoemde vertegenwoordigers vanuit de advocatuur kunnen direct contact opnemen met het programma DSO samen met (vertegenwoordiging uit) de gebruikersgroep.

De gerealiseerde oplossing is nu als prototype beschikbaar waarmee door de doelgroep gestart kan worden met oefenen. Ook na 1 juli zal er nog sprake zijn van verder testen van het prototype, mede naar aanleiding van het toevoegen van laatste functionaliteiten. De komende maanden wordt de document viewer verder "productie-gereed" gemaakt waarbij zoals gebruikelijk extra aandacht ligt bij de robuustheid en performance ten behoeve van de productiesituatie.

De document viewer is op dit moment door iedereen te raadplegen. Het webadres van het prototype is <https://www.plannenvoordeleefomgeving.nl>. Om relevante raadplegingen te doen, realistisch oefenmateriaal te gebruiken en om mogelijke misinterpretaties te voorkomen is het van belang dat er omgevingsdocumenten op het geraadpleegde gebied gepubliceerd zijn en dat de mensen die willen raadplegen bekend zijn met de werkwijze van het DSO.

[67] Uit de Hoofdroute 2022 blijkt dat 1 juli 2022 voor een aantal kernpunten met betrekking tot het DSO een peildatum is. De regering vraagt de Kamer in te stemmen met invoering terwijl de resultaten die op de peildatum van 1 juli 2022 beschikbaar komen, niet bekend zijn. Hoe verhoudt zich dit naar het oordeel van de regering met de eis dat de Eerste Kamer de uitvoerbaarheid van wetgeving dient te toetsen?

Het is uiteraard juist dat de Eerste Kamer de uitvoerbaarheid van wetgeving dient te toetsen. Hier is bij de behandeling van de Omgevingswetgeving dan ook terecht veel aandacht voor geweest. De afweging die nu aan de orde is, is of de uitvoering op 1 januari 2023 zover gevorderd is dat het stelsel verantwoord in werking kan treden. De mijlpalen van de Hoofdroute 2022 zijn daarbij een hulpmiddel en lopen door tot 1 januari 2023. De keuze over het moment van invoering van wetgeving gaat altijd vooraf aan de invoering zelf. Dat is ook nodig voor de kenbaarheid en

uitvoerbaarheid. De uitvoeringspraktijk heeft behoefte aan een vaste datum, waar naar toe kan worden gewerkt om een goede invoering te kunnen verzekeren. Het betekent overigens niet dat de Kamer daarmee zijn controlerende functie verliest. Ook de komende tijd zal worden gerapporteerd over de voortgang van de voorbereidingen op de invoering van de Omgevingswet.

[68] De regering heeft de beslisnota van 24 februari 2022 die betrekking heeft op de Kamerbrief Inwerkingtreding Omgevingswet ter inzage gegeven. De fractielieden verzoeken om inzage in alle concepten van deze beslisnota die aan de definitieve versie zijn voorafgegaan.

Het doel van het actief aan de Kamers verstrekken van departementale nota's is aanvullend inzicht te bieden in de afwegingen achter de besluitvorming. Het gaat daarbij om nota's die door een bewindspersoon zijn gebruikt bij de besluitvorming. Concepten zijn in hun aard bestemd voor intern beraad en worden daarom in beginsel niet openbaar gemaakt. Achtergrond daarvan is dat in de fase waar een departementale beslisnota nog vorm moet krijgen, er ruimte moet zijn om concepten en gedachten met elkaar uit te wisselen. Ik vind het dan ook van belang om, ook in dit dossier, deze algemene lijn te volgen. Ik kan u overigens verzekeren dat de bij de brief van 24 februari jl. verstrekte beslisnota³¹ de nota is op basis waarvan ik het besluit heb genomen over de voorgenomen inwerkingtredingsdatum van de Omgevingswet (1 januari 2023). De concepten van deze beslisnota wijken daar inhoudelijk niet van af. De achtergronden en afwegingen zijn voorts in de brief aan uw Kamer toegelicht. Uw Kamer beschikt daarmee dus over de relevante (achtergrond)informatie ten aanzien van het besluit over de voorgenomen inwerkingtredingsdatum.

³¹ Bijlage bij Kamerstukken I, 2021/22, 33118, DJ.

D66

[69] *De leden van de fractie van D66 merken op dat in de brief van de regering van 6 mei 2022 een duidelijk antwoord ontbrak op vraag 1.4 van de leden van deze fractie en vraag 1.3 van de leden van de fractie van het CDA naar het expliciet bestuurlijk vaststellen van de functionaliteit van DSO vanuit het perspectief van de gebruiker. De leden van de fractie van D66 vragen de regering hierbij nogmaals hoe bestuurlijk wordt vastgelegd dat de functionaliteit van het DSO-LV vanuit gebruikersperspectief voldoende werkbaar is.*

Dit wordt niet bestuurlijk vastgelegd. De noodzakelijke functionaliteit die overheden nodig hebben om initiatieven van burgers en bedrijven te beoordelen is bestuurlijk vastgelegd. Via gebruikersonderzoeken, alle oefenwerkzaamheden wordt beoordeeld of deze functionaliteiten voorzien in de behoeften. Zoals ik heb geantwoord op vragen 5, 6 en 30 van de leden van de PvdA-fractie worden er regelmatig gebruikersonderzoeken gedaan met DSO-LV, waarbij burgers betrokken zijn. Veel bevindingen uit deze gebruikersonderzoeken zijn al meegenomen in de (door)ontwikkeling van DSO-LV. Ook na inwerkingtreding van de Omgevingswet is er nog alle ruimte voor het verwerken van bevindingen en het oplossen van problemen van gebruikers, juist omdat het stelsel dan voor het eerst grote groepen 'echte' gebruikers gaat kennen, die niet alleen oefenen met het DSO maar daar ook echt mee gaan werken.

[70] *De leden van de fractie van D66 wijzen er verder op dat de regering aangeeft dat het interbestuurlijke projectteam, op basis van het in maart 2022 uitgewerkte plan van aanpak, indringender is gaan testen. De regering stelt dat in deze testronden representatieve combinaties van leveranciers en bevoegde gezagen ketentesten worden uitgevoerd door de DSO-keten. Medio april 2022 heeft de eerste testronde plaatsgevonden en er vinden nog tot en met juli 2022 testrondes plaats. Wat zijn de resultaten van deze eerste testronde(s)?*

Voor het uitgebreide antwoord op deze vraag verwijs ik naar mijn antwoord op vraag 49 van de leden van de PvdD-fractie. Kort samengevat zijn er tot nu toe vijftig bevindingen gedaan. Deze betreffen hoofdzakelijk capabilities die werkbaar zijn maar nog verbeterd kunnen worden. Er zijn tot nu toe nog geen blokkerende bevindingen gedaan. De gedane bevindingen zijn opgepakt door de supportorganisatie en er is hierover afstemming met de betrokken ketenpartijen.

[71] *In het kader van gebruikersvriendelijkheid constateren de leden van de fractie van D66 dat een fysiek omgevingsloket nodig is voor burgers die digitaal niet vaardig genoeg zijn om van het DSO-omgevingsloket gebruik te maken. Heeft de regering zicht op de stand van zaken van fysieke lokketen die gemeenten, provincies en waterschappen voorzien voor vragen van burgers en bedrijven?*

Gebruikersvriendelijkheid is belangrijk. Het is ook belangrijk dat gebruikers, die niet digitaal vaardig zijn, hun vergunningaanvragen en meldingen kunnen doen. Bij behandeling van de Invoeringswet Omgevingswet zijn door diverse fracties vragen hierover gesteld.³² In het debat over de Invoeringswet is nadrukkelijk aangegeven dat een burger altijd schriftelijk en/of persoonlijk contact kan hebben met zijn bevoegd gezag. Bijvoorbeeld via thuisbezoek, spreekuren, telefonisch, enzovoorts. Met als bijkomstigheid dat zo er altijd de mogelijkheid is om aanvragen in te dienen, ook als DSO-LV niet beschikbaar is. Hoe een bevoegd gezag invulling geeft aan het persoonlijk contact wordt overigens niet geregeld in de Omgevingswet. De Awb geeft algemene regels voor de verhouding tussen de overheid en de individuele burger waaronder het recht op uitleg, correctie en menselijke tussenkomst (om gehoord te worden). De Omgevingswet brengt geen verandering aan in die rechten en mogelijkheden. Zie ook het antwoord op vraag 16.

³² Eerste Kamer, vergaderjaar 2019–2020, 34 986, S, en <https://www.eerstekamer.nl/verslag/20200128/verslag>

[72] *De leden van de fractie van D66 begrijpen dat de functionaliteit om het tijdreizen ook te tonen in de viewer voor juli 2022 wordt afgerond en beschikbaar wordt gesteld. Wat is de laatste update over het beschikbaar stellen van deze functionaliteit?*

Deze functionaliteit is gereed en wordt op korte termijn beschikbaar gesteld op de oefenomgeving van DSO-LV.

[73] *De leden van de fractie van D66 constateren dat in de Handreiking begrippenkader cultureel erfgoed onder de Omgevingswet het volgende is opgenomen: “De locaties van rijksmonumenten zullen door het Kadaster worden verbeeld in het DSO als publiekrechtelijke beperking, in eerste instantie op perceelniveau.” Kan de regering aangeven of het Kadaster ook na de invoering van de Omgevingswet verantwoordelijk blijft voor alle data en de actualisatie van de data van de monumenten in Nederland? Blijft het Kadaster ook verantwoordelijk voor het verbeelden en laden van het DSO met de actuele data over monumenten in Nederland?*

Ook na inwerkingtreding Omgevingswet worden de rijksmonumenten geregistreerd via de BRK-PB, zoals ook nu het geval is. Ze worden op kadastraal perceel geregistreerd, een exacte locatie voegen wij niet toe. Na inwerkingtreding van de Omgevingswet zijn de beperkingenbesluiten, waaronder rijksmonumenten, die nu deel uitmaken van de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken (Wkpb) kenbaar of via de Basisregistratie Kadaster-Publiekrechtelijke Beperkingen (BRK-PB) of via het DSO in het omgevingsplan. De kenbaarheid is daarmee te allen tijde verzekerd.

Het Kadaster beheert op grond van de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken (Wkpb) de registratie en de kenbaarheid van publiekrechtelijke beperkingen in de BRK-PB. De gegevens die nodig zijn voor de registratie van de publiekrechtelijke beperkingen in het Kadaster worden door het Kadaster actueel gehouden aan de hand van door de verantwoordelijke bevoegde gezagen aangeleverde besluiten.

Rijksmonumenten zijn ook via de PDOK-viewer te vinden.³³ Ook kunnen gemeenten rijksmonumenten desgewenst verbeelden in het omgevingsplan, mits daar regels aan verbonden zijn.

Voor gemeentelijke monumenten geldt een overgangperiode. Zij moeten uiterlijk 1-1-2030 overgezet zijn naar het definitieve omgevingsplan en vallen in de tussentijd via overgangsrecht nog onder de Wkpb en zijn dan kenbaar via de BRK-PB.

Provinciale monumenten (i.c. Noord-Holland en Drenthe) gaan bij invoering van de Omgevingswet direct over naar het tijdelijk deel van het omgevingsplan, via een voorbereidingsbesluit van de provincie en zijn dus niet langer kenbaar via de route van verbeelding van publiekrechtelijke beperking in de BRK-PB, maar in het DSO, rechtstreeks via het omgevingsplan.

Voor zover de vraag de *identificatie* van beschermde monumenten betreft: de identificerende gegevens over rijksmonumenten (wat is er op die locatie beschermd?) worden bijgehouden in het rijksmonumentenregister door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Dit blijft zo na inwerkingtreding van de Omgevingswet. Voor andere beschermde monumenten (gemeentelijke monumenten en provinciale monumenten) houden de gemeenten en provincies identificerende gegevens bij. Op grond van de artikelen 3.16 en 3.17 van de Erfgoedwet in ieder geval in het gemeentelijk erfgoedregister, respectievelijk het provinciaal erfgoedregister.

[74] *De leden van de fractie van D66 wensen de regering in vervolg op de eerder — bij brief van 15*

³³ Publieke dienstverlening op de kaart: app.pdok.nl/viewer

april 2022 — door de leden van de fractie van de PvdA gestelde vraag 3.8 die gaat over het trainen van gemeenten en bureaus, de volgende vraag aan de orde te stellen. Wat zijn de resultaten van deze kennisprogramma's? Hoeveel personen heeft de regering tot nu toe bereikt met deze kennisprogramma's? Op welke manier worden de leden van de Provinciale Staten en de leden van het Algemeen Bestuur van de Waterschappen betrokken bij deze kennisprogramma's? Kan de regering aangeven wat ze bedoelen met de acht regionale basiswerkplaatsen dierenpensions die er lopen? Deze zin bevreemdt de leden van de fractie van D66 namelijk.

Het interbestuurlijke programma Aan de Slag met de Omgevingswet biedt een scala aan ondersteuningsactiviteiten voor bevoegde gezagen, waaronder sessies waarvoor iedereen zich kan aanmelden. In klikdemonstraties (afgekort: klikdemo) wordt dieper ingegaan op de basis van het Omgevingsloket. Hoe werkt het, wat kun je verwachten en heel praktisch: hoe doe je een vergunningcheck of een vergunningaanvraag. Het resultaat van een dergelijke sessie is dat de deelnemer ervaring en kennis opdoet van het nieuwe Omgevingsloket en ook meer inzicht krijgt in wat er nodig is van alle partijen om het loket voor gebruikers zo goed mogelijk te laten functioneren. In totaal hebben sinds de start (april 2021) 1392 statenleden en medewerkers van bevoegde gezagen zich aangemeld voor deze sessies (de opkomst ligt iets lager). In november vorig jaar is een klikdemo voor Provinciale Staten van de Provincie Zeeland gegeven.

Voor vergunningverleners, planmakers, huidige Omgevingsloket Online (OLO)-beheerders en Klant Contact Centrum (KCC)-medewerkers is het van belang dat zij straks goed uit de voeten kunnen met het DSO en het werken met de Omgevingswet. Om dit te faciliteren bieden we deze functiegroepen een specifieke interactieve leersessie aan, waarbij medewerkers in hun functie gaan oefenen met het Omgevingsloket en inzichtelijk krijgen welke vragen kunnen komen en wat organisaties ingeregeld moeten hebben om straks te kunnen werken met het DSO en de Omgevingswet. Sinds de start van deze sessies (september 2021) hebben ongeveer 1560 deelnemers deelgenomen.

Oefenen in de eigen praktijk ondersteunt het programma onder meer via (interbestuurlijke) werkplaatsen implementatie en basiswerkplaatsen (casus dierenpension). Een werkplaats is een (versnelling)middel om te ondersteunen bij het krijgen van werkende ketens in de regio (voornamelijk planvorming en vergunningverlening, toezicht en handhaving) en ze worden ingezet als middel om te oefenen en/of een concrete implementatiestap te kunnen zetten in regionaal (interbestuurlijk) verband. De dierenpension werkplaats is een werkplaatsvariant waarbij gewerkt wordt met een standaardcasus: het dierenpension. Dan hoeven deelnemers niet met een eigen praktijkcasus te komen en wordt aan de hand van de standaardcasus gekeken wat de veranderingen van de wet en het DSO zijn op de verschillende onderdelen van de beleidscyclus. Gemeenten, provincies, waterschappen, Rijkspartijen en uitvoerende organisaties kunnen zich aanmelden voor een dergelijke werkplaats.

Verder heeft iedere koepelorganisatie (VNG, IPO, UvW en Rijk) de regie over de invoeringsondersteuning van het transitieproces voor de eigen achterban. Zij hebben elk een ondersteuningsorganisatie ingericht. De scholing van volksvertegenwoordigers maakt daar ook deel van uit.

Als onderdeel van hun voorbereiding op de inwerkingtreding van de Omgevingswet hebben de waterschappen, met hulp van de Unie van Waterschappen, voor hun eigen organisatie een uitgebreid introductie-, opleidings- en trainingsprogramma ontwikkeld en in uitvoering gebracht. Deze programma's richten zich op de veranderingen die de Omgevingswet met zich meebrengt, zowel op de letter als de geest van de wet, met andere woorden, ook op het (organisatie)culturaspect. Binnen deze programma's is er specifiek aandacht voor de leden van de dagelijkse en algemene besturen van de waterschappen. Daarnaast helpt de Unie van Waterschappen door kennisuitwisseling tussen de waterschappen te ondersteunen, via bijvoorbeeld

de projectleiders implementatie Omgevingswet, alsmede door periodiek de bestuurlijke commissies van de Unie te informeren via presentaties, mededelingen en voortgangsnotities. Ook worden de besturen geïnformeerd via ledenbrieven en de website van de Unie van Waterschappen. Gedeputeerde Staten (GS) van de provincies informeren hun Provinciale Staten (PS) over de (invoering van de) Omgevingswet. De wijze waarop dit gebeurt en de frequentie is afhankelijk van de behoefte van de Staten en verschilt daarom per provincie. Zo worden in een aantal provincies opleidingen voor PS georganiseerd, vaak ook in de bredere context van de veranderende rol van PS, en sturen GS rapportages over de voortgang van de implementatie. In andere provincies staat het gesprek met PS over de Omgevingswet op een lager pitje.

[75] De leden van de fractie van D66 constateren dat de regering gebruikmaakt van een flexpool-regeling. Op deze manier worden provincies in staat gesteld om gemeenten met een flexibele inzet van capaciteit en expertise te ondersteunen in de planvorming en vergunningverlening van woningbouwprojecten en gebiedsontwikkelingen. Daarnaast heeft de regering aangegeven dat er een tussenevaluatie wordt uitgevoerd. Hoe wordt deze flexpool gevuld met kwalitatief personeel met de huidige krapte op de arbeidsmarkt? Kan de regering de eerste tussenevaluatie met de resultaten en aanbevelingen voor een volgende flexpoolregeling-tranche met de Kamer delen?

De flexpoolmiddelen die in 2020 zijn uitgekeerd aan provincies zijn voornamelijk ingezet voor de inhuur van externe expertise en capaciteit bij gemeenten. De tussenevaluatie zal voor de zomer in een verzamelbrief naar de Tweede Kamer worden gestuurd.

[76] *Kan de regering voor beide onderdelen van het advies van de AC-ICT, en voor elk onderliggend item apart, aangeven wat de huidige stand van zaken is en wat de te verwachten stand van zaken per 1 juli 2022 is? Kunnen de antwoorden – waar mogelijk – niet alleen kwalitatief maar ook kwantitatief zijn? Kan de regering aangeven of daarmee gegarandeerd is dat DSO-LV stabiel genoeg is en de functionaliteit voldoende goed dat er inderdaad een oefentijd van een half jaar is?*

Het eerste onderdeel van het advies van het ACICT valt uiteen in drie delen:

- Integraal Keten Testen: Voor de stand van zaken met betrekking tot het indringend ketentesten en de vervolgplanning hiervan verwijs ik naar mijn antwoord op vraag 49 van de leden van de PvdD-fractie.
- Versterking sturing op operationeel beheer. Zoals ik in mijn beantwoording van 6 mei jl. ook al gemeld heb, is ter versterking van het operationeel beheer een nieuw meldingssysteem in gebruik genomen. Dit functioneert naar behoren. Ook zijn het release-, probleem-, incident- en configuratiemanagement verbeterd conform de aanbevelingen van het ACICT. Dit heeft al bijgedragen aan verbeteringen in de robuustheid en stabiliteit van DSO-LV. In het lopende kwartaal wordt verder gewerkt aan het verbeteren van de robuustheid en performance, evenals in de daaropvolgende kwartalen. Zie voor meer informatie over dit onderwerp ook het antwoord op vraag 7 van de leden van de PvdA-fractie.
- Expliciet vaststellen werkbaarheid DSO-LV. Aan dit onderdeel van het advies van ACICT wordt invulling gegeven door middel van het indringend ketentesten. Er is conform het advies een lijst van capabilities opgesteld die voor decentrale overheden beschikbaar moet zijn bij inwerkingtreding. Deze is openbaar en beschikbaar op de website van programma Aan de Slag met de Omgevingswet.³⁴ Het indringend ketentesten dient mede om vast te stellen of deze capabilities inderdaad beschikbaar zijn, zoals ik in antwoord op eerdere vragen al heb uitgelegd.

Over mijn invulling van het tweede onderdeel van het ACICT-advies, te weten de kritieke pad planning, heb ik in het voorgaande uitgebreid antwoord gegeven. Meer specifiek verwijs ik hiervoor naar de antwoorden op de vragen 1, 7, 11 en 36 van de leden van de PvdA-fractie. Hier wordt ook nader ingegaan op de vraag of DSO-LV stabiel genoeg is en of de functionaliteit voldoende goed is zodat er sprake is van een oefentijd van een half jaar.

³⁴ De functionele set inwerkingtreding Omgevingswet is hier te vinden op de website: <https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/actueel/nieuws/2022/mei/overzicht-belangrijke-functies-lokale-software/>

SP

[77] De leden van de fractie van de SP vragen de regering om aan te geven op basis van welke feitelijke informatie hij het DSO stabiel acht? Gelet op de laatstelijk ontvangen informatie van het Adviescollege ICT-toetsing vragen deze leden om een feitelijke, navolgbare en verifieerbare onderbouwing voor het stabiel verklaren van het DSO.

Het vertrekpunt in een AclCT-onderzoek zal altijd de landelijke voorziening DSO zijn zoals die in de wet- en regelgeving is omschreven. Het AclCT heeft geadviseerd om de op het moment van het laatste advies reeds afgesproken stabiliseringsperiode vanaf 1 april 2022 te handhaven. Dit betekent dat er geen grote nieuwe functionaliteiten worden toegevoegd om zo andere partijen gelegenheid te geven de ontwikkeling bij te benen. Dit advies heb ik opgevolgd. In het antwoord op vraag 3 van de leden van de PvdA-fractie heb ik al een nadere toelichting op dit onderwerp gegeven. Korthedshalve verwijs ik verder naar het advies van AclCT.

Verder heeft het AclCT mij geadviseerd om verder te investeren in het verbeteren van de robuustheid en performance van DSO-LV als onderdeel van de ketens. Ook deze adviezen heb ik ter harte genomen. Hoe ik dit gedaan heb, heb ik in voorgaande antwoorden reeds uiteengezet. Meer specifiek verwijs ik hiervoor naar de antwoorden op de vragen 1, 7, 11 en 36 van de leden van de PvdA-fractie.

[78] De leden van de fractie van de SP wijzen erop dat in het bestuursakkoord van 2015 heldere afspraken zijn gemaakt over de financiering van de Omgevingswet. Omdat bij de totstandkoming van het bestuursakkoord werd voorzien dat het verschuiven van kosten door herdefiniëren een reëel risico was is er een aparte paragraaf met definities opgenomen.

Kan de regering aangeven welke fases van de invoering op dit moment van toepassing zijn en welke partij hiervoor de kosten draagt conform het bestuursakkoord en de daarbij horende definities? Is voor alle partijen duidelijk in welke fase de invoering zich bevindt en wie daarvoor de kosten draagt? Welke aanvullende financiële afspraken zijn er gemaakt in aanvulling op het bestuursakkoord? Wat is de planning voor de komende drie jaar voor wat betreft invoering en financiering voor ieder van de bestuurlijke partners en hebben de partners daarvoor de benodigde financiële middelen beschikbaar gesteld? De leden van de fractie van de SP vragen de regering om een precieze beantwoording van deze vragen in een overzicht.

Getracht is onderstaand alle interbestuurlijke afspraken en besluiten (met financiële impact) sinds het Bestuursakkoord 2015 in een handzaam overzicht te plaatsen, waartoe de SP-fractie hier verzoekt.

Oorsprong (interbestuurlijk akkoord/overeenkomst)	Onderdeel (definitie)	Interbestuurlijk vastgesteld budget (in € mln.)	Relevante invoeringsfase	Kostendrager	Resterend budget per 2022
1) Bestuursakkoord (2015) en Financieel akkoord (2016)	Ontwikkeling DSO-LV: Rijk draagt investeringskosten	Aanvankelijk € 142 mln. (incl. € 35 mln. risicoreservering); in 2021 door BZK verhoogd naar € 172 mln.	Tot en met realisatie van DSO-LV basisniveau (gereed in de loop van 2023)	Aanvankelijk ministerie IenW; sinds 2018 ministerie BZK	€ 17,2 mln. plus € 5,5 mln. conform Voorjaarsnota-besluitvorming 2022
	Invoering: ieder BG draagt zelf de invoeringskosten	I.v.m. meerdere keren. uitstel van invoeringswet is in 2021 door BZK additioneel € 23,0 mln. beschikbaar gesteld aan de koepels (volgens de beheer-verdeelsleutel) om BG-en te maximaal te ondersteunen bij hun implementaties.	Tot datum inwerkingtreding wet	BG-en	
	Invoeringsondersteuning: interbestuurlijke financiering	Aanvankelijk € 35 mln. ; in 2021 door BZK verhoogd naar € 65 mln.	Tot en met 2026	BZK	€ 18,8 mln. exclusief het aan implementatie-ondersteuning toe te rekenen deel van het een jaar langer continueren van de ADS-programmaorganisatie; zie onderdeel 3
	Ontwikkeling Informatiepunt: rijk draagt investeringskosten	Tot 1-7-2020 € 16,8; daarna ten laste van Beheer & doorontwikkeling	Doorlopend (Beheer & doorontwikkeling)	Zie verder onderdeel 2	Zie verder onderdeel 2
	Ondersteuning van koepels in hun veranderopgaven	Aanvankelijk € 24 mln. (verstrek via subsidie-instrumentarium); in 2020 door BZK verhoogd met € 3,0 mln. ; idem in 2021 met € 1,5 mln (i.v.m. div. uitstellen van invoering wet)	Tot datum inwerkingtreding wet	BZK	N.v.t.
2) Beheerovereenkomst (2018)	Beheer & doorontwikkeling: DSO en informatiepunt (IPLO)	Jaarlijks € 25,9 mln. (plus indexatie) die volgens vaste verdeelsleutel wordt opgebracht door gemeenten (via GF), provincies (via PF), waterschappen en rijkspartijen. Als nieuwe DSO-functionaliteit is ontwikkeld (zie Uitbouw DSO) dan wordt daarmee vanaf 2024 het budget voor Beheer & doorontwikkeling verhoogd tot maximaal € 57,0 mln.		Gemeenten, provincies, waterschappen en rijk volgens verdeelsleutel uit Beheerovereenkomst (2018)	Jaarlijks € 25,9 mln. (plus jaarlijkse indexatie)
	Uitbouw DSO: toevoegen van nieuwe functionaliteit aan DSO (scenario 3)	Totaal € 50,0 mln. (Voorjaarsnota 2019); de Bestuurlijke Agenda Uitbouw	Tot en met 2027	BZK (conform Bestuurlijke Agenda	Voor de rest van 2022 tot en met 2027

		is hierin leidend		Uitbouw)	resteert nog € 46,3 mln.
3) Een jaar langer continueren van de ADS-programmaorganisatie vanaf een half jaar na inwerkingtreding wet	Hiermee komt BZK tegemoet aan interbestuurlijke wens	Totaal € 15,0 mln. (Voorjaarsnotabesluitvorming 2022)	van 1-7-2023 tot 1-7-2024	BZK	Er resteert nog € 15,0 mln. (de aan te brengen accenten voor die periode is nog onderwerp van gesprek met de bestuurlijke partners).
4) Financiële effecten stelselherziening (2021)	Dit zijn de financiële effecten voor de bevoegd gezagen (gemeenten, provincies, waterschappen en zes ministeries) als gevolg van de stelselherziening. Het uitgangspunt is dat de zgn. transitiekosten (zijnde de kosten die bevoegd gezagen moeten maken voor de implementatie van het nieuwe stelsel) kunnen worden terugverdiend door besparingen die het gevolg zijn van de inwerkingtreding van de Omgevingswet.	In het Coalitie Akkoord is onder "Overige dossiers medeoverheden" een meerjarige reeks tot en met 2025 opgenomen die mede hiervoor bestemd is.	Tot en met 2029	BZK	Op grond van de Voorjaarsnota 2022 zal in september 2022 - vooruitlopend op de interbestuurlijk afgesproken evaluatiemomenten - € 150,0 mln. beschikbaar worden gesteld aan gemeenten (via GF).

[79] *De leden van de fractie van de SP wijzen erop dat de regering al voor het plenaire debat over het inwerkingtredings-KB betreffende de Omgevingswet in de Kamer heeft aangegeven dat uitstel van de invoeringsdatum van 1 januari 2023 geen optie meer is. Kan de regering uitsluiten dat, indien het betreffende koninklijk besluit wordt geslagen voor de invoeringsdatum van 1 januari 2023, er nog omstandigheden kunnen zijn die alsnog tot uitstel van de invoeringsdatum kunnen leiden? Zou juridisch uitstel van de invoeringsdatum na het slaan van het koninklijk besluit nog mogelijk zijn of is dit uitgesloten?*

Het vaststellen van de datum is een formele stap en door middel van de voorhangprocedure zal steun daarvoor dan geborgd zijn in beide Kamers. Daarmee wordt zekerheid gegeven aan de uitvoeringspraktijk over de datum van invoering. Op basis daarvan worden inspanningen verricht en kosten gemaakt. Ik zal me dan ook, samen met de bestuurlijke partners, er maximaal voor inzetten dat het stelsel op die datum in werking kan treden. Ik zal u, ook de komende tijd, op de hoogte houden van de voortgang, zodat u kunt volgen of we op koers liggen.

Uiteindelijk betekent bestuurlijke verantwoordelijkheid dragen ook dat het noodzakelijk kan zijn te acteren wanneer het onverwachte toch dreigt te gebeuren. En dan kunnen ook noodprocedures noodzakelijk zijn. Zelfs kan als ultimatum remedium tot de invoeringsdatum van 1 januari 2023 het inwerkingtredings-KB worden aangepast, maar dat is een echt noodscenario, gezien ook de gevolgen voor de uitvoeringspraktijk. Ik zal altijd eerst proberen om met de partners een oplossing, zoals tijdelijke alternatieve maatregelen, te vinden om inwerkingtreding mogelijk te maken. Denk dan bijvoorbeeld aan het helpen van een gemeente die nog niet is aangesloten. Het belangrijkste is dat de burger goed door de overheid bediend wordt. Noodzakelijke maatregelen daarvoor moeten op

ieder moment getroffen kunnen worden.

[80] Naar aanleiding van de signalen over mogelijke oneigenlijke druk en zelfs intimidatie hebben de leden van de fractie van de SP nog de volgende vraag. Is er op enige wijze vanuit enige betrokkenheid van het ministerie, bestuurlijke partners of enige projectorganisatie invloed of druk uitgeoefend op softwareleveranciers om een kritische brief niet te verzenden? Hebben er gesprekken over deze brief plaatsgevonden? Zo ja, zijn er verslagen gemaakt van de gesprekken met de softwareleveranciers over deze brief en is de minister bereid deze met de kamer te delen?

De signalen over oneigenlijke druk en intimidatie richting softwareleveranciers worden niet herkend. Op basis van een conceptbrief vanuit plansoftwareleveranciers, die werd voorgelegd om een reactie te geven, is vanuit het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties samen met leveranciersmanagement vanuit VNG besproken met de persoon die om een reactie heeft gevraagd. Hiervan is geen gespreksverslag gemaakt.

Gesproken is over de zorgen vanuit deze plansoftwareleverancier. Wij hebben begrepen dat de leverancier na intern beraad de keuze heeft gemaakt zich terug te trekken als "ondertekenaar". Uiteindelijk is er geen brief ontvangen. Dit gesprek vond plaats in een periode waarin de contacten al werden versterkt om de zorgen beter bespreekbaar te krijgen en dit is nadien geïntensiveerd. Die intensivering was ook nodig en inmiddels is er een structureel overleg met plansoftwareleveranciers samen met stedenbouwkundige bureaus, waar werkafspraken worden gemaakt om verantwoord in werking te kunnen treden op 1 januari 2023.

GroenLinks en 50PLUS

[81] *Bij brief van 6 mei 2022 gaat de regering in op de connectie tussen de Landelijke voorziening bekendmaken en beschikbaar stellen (LVBB) en de Landelijke voorziening (DSO-LV). De regering geeft daarbij aan: "Indien een bronhouder tegen problemen aanloopt is er ondersteuning vanuit DSO en/of leveranciers". De leden van de fracties van GroenLinks en 50PLUS vragen de regering wat dit betekent voor de praktijk? Krijgt de bronhouder een melding dat doorgifte naar LVBB niet is gelukt? Klopt het dat bekendmaking en beschikbaar stellen via het LVBB een voorwaarde is voor het starten van procedures (bijvoorbeeld terinzagelegging) en het vaststellen van de beslistermijnen bij nieuwe (concept)besluiten?*

Het is juist dat het bekendmaken van een (ontwerp)besluit via de LVBB een voorwaarde is voor het starten van procedures als terinzagelegging. Dit is het geval voor die omgevingswetdocumenten waarin dit als enige geldige wijze van bekendmaken wordt voorgeschreven in de Regeling elektronische publicaties. Zoals voor (ontwerp)omgevingsverordeningen, (ontwerp)waterschapsverordeningen en (ontwerp)wijzigingen van het omgevingsplan. Beslistermijnen gelden op grond van de Algemene wet bestuursrecht en de Omgevingswet voor besluiten op aanvraag. Alleen de kennisgeving van het verlenen van een (ontwerp)vergunning voor buitenplanse omgevingsplanactiviteiten wordt getoond in DSO-LV, maar deze wordt door de gemeente via Decentrale Regelgeving en Officiële Publicaties (DROP³⁵) (de huidige route) bekend gemaakt en daarna doorgeleid naar het DSO.

In het bronhouderskoppelvlak van de LVBB, waar bronhouders hun omgevingswetbesluiten aanbieden, zijn validaties ingebouwd. Voordat daadwerkelijk wordt gepubliceerd kan de bronhouder ervoor kiezen om een proefvalidatie uit te voeren. Als een omgevingswetdocument wordt aangeboden aan de LVBB wordt dit technisch gevalideerd. Wanneer het document niet door deze validaties heen komt of om een andere reden de LVBB niet kan passeren (bijvoorbeeld omdat er sprake is van een time-out, dit is in het verleden regelmatig voorgekomen bij documenten met heel veel grote geometrieën) krijgt de bronhouder een foutmelding. In het geval dat de bronhouder er niet zelf in slaagt een oplossing te vinden is ondersteuning beschikbaar, zowel rechtstreeks bij KOOP, de organisatie die het bronhouderskoppelvlak ontwikkelt en beheert, als via het Informatiepunt Leefomgeving (IPLO).

[82] *Uit publicaties van softwareleveranciers blijkt dat er enige ruimte zit in de standaarden voor de softwareontwikkeling door die leveranciers. Wat betekent dit voor de werking van het DSO?*

Dat de standaarden enige ruimte laten voor softwareleveranciers om bij de ontwikkeling van software voor decentrale overheden nadere keuzes te maken, betekent in principe niets voor de technische werking van DSO-LV. Zolang de softwareleveranciers zich houden aan de eisen die wel zijn vastgelegd in de standaarden, zal de content die met hun systeem wordt gemaakt kunnen functioneren in DSO-LV. Het komt een enkele keer wel eens voor dat een softwareleverancier kiest voor een interpretatie van de standaard die wel juist is, maar die niet was voorzien. In dat geval wordt DSO-LV aangepast en/of wordt overlegd met de desbetreffende softwareleverancier. Hier zijn inmiddels goede werkafspraken met de softwareleveranciers over gemaakt.

Het feit dat leveranciers niet allemaal dezelfde keuzes maken bij het implementeren van de standaarden betekent wel dat plannen, die met verschillende decentrale softwaresystemen zijn

³⁵ DROP is het systeem om regelingen en bekendmakingen te publiceren. Vanuit DROP wordt direct aangeleverd naar de Staatscourant, het Gemeentebled, het Provinciaal Blad, het Waterschapsblad en het Blad Gemeenschappelijke Regelingen. Al deze publicaties zijn vindbaar via www.officiëlebekendmakingen.nl.

ontwikkeld, niet zonder meer onderling uitwisselbaar zijn. Daarom is een functionaliteit voor plan-plan validatie gerealiseerd. Deze zorgt ervoor dat uitwisseling van plannen uit verschillende decentrale softwaresystemen mogelijk wordt. De plan-plan validatie zorgt voor een check dat de gecreëerde content aan de standaard voldoet en dus door in principe iedere softwareleverancier kan worden ingelezen.

[83] *Wat zijn de gevolgen in de praktijk wanneer er tussen overheden verschillen zitten in de software als gevolg van ruimte in de standaarden?*

- i. Kunnen plannen die elkaar overlappen (bijvoorbeeld provincie en gemeente) die ontwikkeld zijn met software van verschillende leveranciers, goed weergegeven worden?*
- ii. Hoe zit dit met vergunningaanvragen waarbij zowel provincie als gemeenten zijn betrokken (bijvoorbeeld aanvragen voor een activiteit bouwen waarbij ook Natura 2000 in het geding is)?*
- iii. Wat zijn de gevolgen daarvan bij een aanvraag omgevingsvergunning waarbij zowel de provincie, het waterschap en een gemeente betrokken zijn, wanneer die alle drie een andere softwareleverancier hebben?*
- iv. Welke gevolgen kunnen de verschillen in software hebben voor wat de burger of initiatiefnemer te zien krijgt?*

Plannen van verschillende overheden die gelden op dezelfde locatie en die zijn ontwikkeld met software van verschillende leveranciers kunnen goed worden weergegeven in DSO-LV, hiervoor zijn de STOP/TPOD standaarden bedoeld. Wel kan het zijn dat in het gegeven voorbeeld het plan van de provincie er iets anders uit ziet dan het plan van de gemeente, omdat in de gebruikte plansoftware en/of bij het opstellen van het plan zelf andere ontwerpkeuzes zijn gemaakt.

De vragen over het aanvragen van vergunningen en het afhandelen daarvan berusten op een misverstand. Een aanvraag van een activiteit, waarbij zowel provincie als gemeente betrokken is, bijvoorbeeld omdat zoals in het gegeven voorbeeld een Natura2000 activiteit en een bouwactiviteit worden aangevraagd, blijft 1 aanvraag en komt altijd bij 1 bevoegd gezag terecht, conform de bevoegdheidsverdeling voor meervoudige aanvragen, zoals die is opgenomen in het Omgevingsbesluit.

In dit geval is de gemeente bevoegd gezag voor het afhandelen van de aanvraag, en heeft de provincie adviesrecht met instemming. De gemeente moet ervoor zorgen dat de provincie in staat wordt gesteld advies en instemming te verlenen. Hiervoor kan gebruik worden gemaakt van de Samenwerkingsruimte in DSO-LV, maar dit is niet verplicht. Het afhandelen van de aanvraag gebeurt in de VTH-software van de gemeente. Er zijn dus niet verschillende softwaresystemen bij de afhandeling van de aanvraag betrokken.

Als zoals in het volgende voorbeeld ook een waterschap betrokken is, dan is kennelijk ook een wateractiviteit aangevraagd. Conform de Omgevingswet worden wateractiviteiten en overige activiteiten apart van elkaar afgehandeld. In het gegeven voorbeeld zou het waterschap bevoegd gezag zijn voor de wateractiviteit, ook als de initiatiefnemer deze tegelijkertijd met de Natura2000-activiteit en de bouwactiviteit aanvraagt. Het waterschap handelt deze aanvraag af in het eigen VTH-systeem en is hiervoor alleen verantwoordelijk. Natuurlijk kan het wel afstemmen met de provincie en de gemeente, bijvoorbeeld via de Samenwerkingsruimte. Het antwoord wijzigt niet voor zover het gaat om de provincie en de gemeente in het gegeven voorbeeld.

De leden van de GroenLinks-fractie vragen of de verschillen in software gevolgen kunnen hebben voor wat de burger of initiatiefnemer te zien krijgt. Dit is inderdaad mogelijk maar is in principe niet belemmerend voor burgers. De meeste mensen vragen maar in één gemeente vergunningen aan. Twee gemeenten die hetzelfde plansoftwarestelsel gebruiken kunnen verschillende keuzes maken bij het opstellen van het omgevingsplan, bijvoorbeeld omdat de ene gemeente kiest om alle planregels op te hangen aan activiteiten, en de tweede gemeente in hoofdzaak met toekenning van functies aan locaties werkt. Andersom is het goed mogelijk dat gemeenten die voor deze beide zaken verschillende softwarestelsels gebruiken tot resultaten komen die er voor burgers en initiatiefnemers nagenoeg hetzelfde of zeer vergelijkbaar uit zien, omdat zij daarbij vergelijkbare ontwerpkeuzes hebben gemaakt.

[84] Door middel van de tijdelijke alternatieve maatregelen (TAM-oplossingen) kan een overheid (tijdelijk) maatregelen nemen om toch door te kunnen werken. Wat betekent het als meerdere overheden (bij een plan of omgevingsvergunning en dergelijke) moeten samenwerken en een of meerdere van die overheden maken gebruik van een TAM en de rest niet? Hoe werkt het in de praktijk bijvoorbeeld als een gemeente bij een plan gebruik maakt van de Tijdelijke Alternatieve Maatregel opstellen van Omgevingsdocumenten op basis van de IMRO2012 standaard (TAM-IMRO) en de provincie (die dit niet doet) een aanwijzing wil geven?

Voor het samenwerken aan het afhandelen van aanvragen geldt het volgende. Een aanvraag van een omgevingsvergunning voor meerdere activiteiten (oftewel: een meervoudige aanvraag) waarbij verschillende bevoegde overheden betrokken zijn, komt, zoals uitgelegd in antwoord op vraag 83 van de leden van de GroenLinks-fractie, altijd bij maximaal twee bevoegde overheden terecht: de verantwoordelijk waterbeheerder (waterschap, provincie of Rijkswaterstaat) voor alle wateractiviteiten, en provincie, gemeente of Rijk, voor alle overige activiteiten.

De bevoegdheidsverdeling voor meervoudige aanvragen is geregeld in het Omgevingsbesluit. DSO-LV zorgt er door middel van business rules voor, dat meervoudige aanvragen bij het juiste bevoegd gezag terecht komen. Dit is vergelijkbaar met hoe het Omgevingsloket Online op dit punt functioneert. Samenwerken aan het afhandelen van aanvragen kan via de Samenwerkingsfunctionaliteit van DSO-LV. Deze is al geruime tijd in productie beschikbaar. Voor het gebruik van de samenwerkingsfunctionaliteit maak het niet uit of de betrokken overheden verschillende VTH-systemen hebben. Het maakt hierbij ook niet uit of het bevoegd gezag voor het afhandelen van de aanvraag gebruik maakt van een TAM voor het ontvangen of afhandelen van aanvragen. Dit heeft impact op de werkwijze van het bevoegd gezag zelf bij het afhandelen, maar niet op het gebruik van de Samenwerkingsfunctionaliteit. Deze kan zelfs ook gebruikt worden om samen te werken aan het afhandelen van aanvragen op grond van het Omgevingsloket Online – vandaar dat deze functionaliteit zo vroegtijdig in productie is genomen.

Voor het opstellen van omgevingsplannen en andere omgevingswetdocumenten geldt het volgende. DSO-LV ondersteunt het samenwerken aan omgevingswetdocumenten (plannen) nog niet. Dit is een onderwerp wat wel bij de uitbouw van DSO-LV op de agenda staat. Als een gemeente voor het vaststellen van een wijziging van het omgevingsplan gebruik maakt van TAM IMRO en de provincie wil gebruik maken van een reactieve interventie of instructie, dan kan de provincie hiervoor gewoon de STOP-TPOD standaard gebruiken. De keuze van de gemeente heeft geen impact op de keuze van de provincie. De reactieve interventie c.q. instructie en de wijziging van het omgevingsplan zijn aparte omgevingswetdocumenten, die door verschillende bevoegde overheden worden vastgesteld. Of één van beide een TAM gebruikt maakt voor de ander geen verschil.

[85] *In voormelde brief van 6 mei 2022 schrijft de regering dat de ondersteuning op het Digitaal Stelsel momenteel wordt versterkt. Kan de regering de stand van zaken hierover met de Kamer delen? Bestaat er een risico dat de ondersteuning op het Digitaal Stelsel niet toereikend versterkt kan worden? Welke garanties heeft de regering dat de versterkte serviceketen in juli operabel zal zijn op een adequate manier?*

Binnen de versterkte serviceketen wordt geïnvesteerd op verbeterde samenwerking tussen de ketenpartijen gericht op het afhandelen van vragen, oplossen van problemen en het oppakken van feedback uit het oefenen en het gebruik van het stelsel. Vanuit de ondersteuning en informatievoorziening op de werkvloer worden afspraken gemaakt over het stellen van vragen en het implementeren van oplossingen. De centrale serviceketen sluit zich qua inrichting hierop aan. Vanuit de serviceketen wordt ondersteuning en informatie geboden aan het oefenen in het land. Zo wordt in de serviceketen ervaring opgebouwd om de vragen richting inwerkingtreding van de Omgevingswet en daarna het hoofd te kunnen bieden.

De serviceketen is vanuit de bestaande verantwoordelijkheden van de individuele partijen (bestuurlijke partners, Rijk, het interbestuurlijk programma Aan de Slag met Omgevingswet en de ontwikkelorganisatie van DSO-LV) al versterkt op de onderdelen:

- Communicatie;
- Meldingen coördinatie en afhandeling;
- Business analyse;
- Support aan bedrijfsleven.

De serviceketen is operabel. Om de serviceketen echter verder te versterken is door de bestuurlijke partners en het Rijk een additioneel budget beschikbaar gesteld. Dit budget is besteed aan het vergroten van de capaciteit van de DSO-experts op het gebied van Toepasbare regels en DSO, zodat de RIO's op dit gebied meer ondersteuning krijgen bij het uitvoeren van hun taken in de regio. Dit om het oefenen met toepasbare regels zeker als onderdeel van de hele DSO-keten verder te brengen.

Om het oefenen met de hele keten van publicatie tot en met vragenbomen in het loket te stimuleren, organiseren zowel VNG als het interbestuurlijke programma Aan de Slag met de Omgevingswet al geruime tijd werkplaatsen voor oefenende overheden waar dit specifiek op het programma staat. Dit zal in de komende kwartalen een vervolg krijgen, zoals op de leden van de PvdA-fractie geantwoord op vraag 16.

Daarnaast is dit budget besteed aan een interbestuurlijke serviceketen manager die als centrale taak binnen het stelsel de versterking van de support heeft.

De voorgenomen versterkingen van de serviceketen die nog moeten worden uitgevoerd zijn:

- Optimalisatie van het gebruik van data binnen de serviceketen en de opbouw van een monitor op de serviceketen.
- Verdere versterking van de DSO-expertfunctie ter ondersteuning aan de regionale taken van de RIO.
- Opzet en organisatie specifiek serviceteam provincies gericht op de een op een ondersteuning provincies
- Versterking inhoudelijke technische expertise op het stelsel in samenwerking met het systeemteam van de Tactische Beheer Organisatie.

[86a] *Kan de regering toezeggen dat de Kamer voor 7 juni een recent advies van de AclCT en/of*

Deloitte wordt toegezonden over de werking van het DSO in relatie tot de invoeringsdatum van 1 januari 2023? Is de regering het met de leden van de GroenLinks-fractie eens dat het raadzaam is om een dergelijk nieuw advies op te vragen, nu het laatste advies uit februari jl. stamt en de ontwikkelingen, volgens de regering, snel gaan?

Dit advies is voor mij zeer waardevol en richtinggevend. Tot op heden is de opvolging van de beheersmaatregelen naar aanleiding van het AcICT rapport in volle gang en ben ik van mening dat een nieuw advies naar de werking van het DSO in relatie tot de invoeringsdatum van 1 januari 2023 op deze korte termijn weinig zal toevoegen.

[86b] Mocht het onderzoek van Deloitte nog niet gereed zijn, is de regering dan bereid om aan Deloitte te vragen in eerste instantie te focussen op een kernaanbeveling uit het advies van het AC-ICT van 14 februari jl., zijnde het indringend testen van de werking en de stabiliteit van de DSO-keten. Een goed ontworpen en grondig uitgevoerde testopzet is in de ogen van deze leden namelijk cruciaal om in de tijd die nog rest tot de beoogde invoeringsdatum de stabiliteit en de werkbaarheid van de complexe DSO-keten verder te verbeteren. En kan de regering daarbij Deloitte verzoeken om de Kamer hierover vóór 7 juni a.s. te rapporteren?

De opzet van Deloitte zat in hun opdracht, die u reeds heeft ontvangen. Deloitte is verzocht hun werkzaamheden met AcICT af te stemmen. Op 23 mei jl. heeft Deloitte hiertoe overleg gehad met AcICT. Ik zeg u toe deze voortgangsrapport van Deloitte voor het beoogde debat op 21 juni over de inwerkingtreding van de Omgevingswet aan u toe te sturen.

[87] De regering maakt in de brief van 6 mei jongstleden meerdere malen melding van de drie maanden durende testperiode, zijnde van 1 april tot 1 juli 2022. Is de regering het met de leden van de fracties van GroenLinks en 50PLUS eens dat dit in de praktijk geen drie maar maximaal twee maanden betreft? Op welk moment gaat de regering met de bestuurlijke partners nu besluiten of 'de werkbaarheid en beheersbaarheid van de DSO-keten' voldoende functioneel is om tot verantwoorde invoering over te gaan? Is dat na drie maanden testen, ergo 1 augustus 2022, of op 1 juli, dat in concreto na 2 maanden is? Is het mogelijk dat de Kamer reeds op 7 juni een oordeel kan ontvangen?

Deze vraag is gebaseerd op een misvatting. Er komt naar aanleiding van het indringend ketentesten niet één besluit over de werkbaarheid en beheersbaarheid van de DSO-keten. Ik verwijs voor de planning en opzet van het indringend ketentesten naar mijn eerdere antwoorden op onder meer vraag 49 van de leden van de PvdD-fractie. De eerste bevindingen uit het indringend ketentesten zijn in dat antwoord samengevat.

[88] Welke technische vraagstukken zijn in deze testperiode tot nu toe naar voren gekomen? Zijn er redenen om het DSO verder te willen ontwikkelen? Zo ja, welke termijn is nodig om deze oplossingen te realiseren?

Zie ook het antwoord op vraag 13 van de leden van de PvdA-fractie. Er zijn tot op heden nog geen technische vraagstukken naar voren gekomen tijdens de testperiode, die aanleiding geven om wijzigingen in het DSO te realiseren.

[89] De 'Roadmap Route 2022' laat zien dat er nog een aanzienlijk aantal onderdelen van het DSO in het najaar 2022 opgeleverd moet worden. Daar ze op de 'Roadmap Route 2022' staan, betreft dit onderdelen van het kritische pad. Begrijpen de leden van de fracties van GroenLinks en 50PLUS dit

goed? Deze leden vragen de regering wat er gebeurt als deze onderdelen niet blijken te functioneren zoals verwacht. Kan de Omgevingswet dan wel in werking treden per 1 januari 2023, volgens de regering?

Deze vraag is gebaseerd op een misverstand. Route 2022 bevat geen mijlpalen voor het DSO in het najaar van 2022. De informatie is openbaar en is te vinden op de website van het interbestuurlijke programma Aan de Slag met de Omgevingswet.³⁶ Er staat pro forma een generieke mijlpaal voor het verwerken van gebruikerservaringen bij de DSO-preproductie omgeving (oftewel: oefenomgeving) in de tweede helft van dit jaar (nummer 3). Zoals blijkt uit de toelichting bij deze mijlpaal is dit meer een tijdelijke invulling (placeholder).

Er worden voortdurend verbeteringen doorgevoerd in het DSO naar aanleiding van ervaringen van gebruikers. In de toelichting staat dat het de bedoeling is om de meest urgente gebruikersfeedback waar mogelijk nog voor inwerkingtreding te verwerken. Dit is nog steeds mijn voornemen, en hier is binnen de afgesproken kaders voor de stabiliseringsperiode ook uitdrukkelijk ruimte voor gelaten. Voor de productie-omgeving van DSO-LV bevat Route 2022 twee mijlpalen op 1 januari 2023. Het gaat om het mogelijk maken van aanvragen en het doen van meldingen via het Omgevingsloket, en het ophalen van ingediende verzoeken. Deze functionaliteit is al gereed en in werking op de oefenomgeving van DSO-LV. Omdat tot en met 31 december 2022 aanvragen en meldingen nog op grond van het huidige recht via Omgevingsloket Online en de Activiteiten Internet Module moeten worden gedaan, kan deze functionaliteit pas per 1 januari 2023 in de productieomgeving van DSO-LV beschikbaar worden gesteld aan gebruikers.

[90] Op welke wijze zijn de kwetsbare landschaps- en milieuwaarden geborgd in de TAM-oplossingen? Kunnen derde belanghebbenden op dezelfde wijze informatie krijgen als de initiatietnemers en gemeenten?

Het gebruik van de tijdelijke alternatieve maatregelen die nu zijn voorzien heeft geen impact op de borging van kwetsbare landschaps- en milieuwaarden. Tijdelijke alternatieve maatregelen gaan over de techniek waarmee een besluit wordt genomen. Bijvoorbeeld: een wijziging van het omgevingsplan wordt met behulp van de IMRO-standaard gemaakt en vastgesteld, en niet conform de STOP-TPOD standaard. Dit maakt voor de inhoud van het desbetreffende omgevingsplan geen verschil. Het heeft ook geen impact op de procedure die gevolgd moet worden, en de waarborgen die deze biedt op het gebied van het verschaffen van informatie aan derde-belanghebbenden.

[91] De regering geeft aan dat de TAM-IMRO beschikbaar is voor gemeenten 'indien de gekozen planleverancier dat ondersteunt'. Wat betekent dit in de praktijk voor gemeenten wiens leverancier dit niet ondersteunt? Hoeveel gemeenten hebben aangegeven gebruik te gaan maken van TAM IMRO of andere tijdelijke maatregelen?

Om gebruik te kunnen maken van TAM IMRO moet een gemeente over de mogelijkheid beschikken om na inwerkingtreding van de Omgevingswet nog nieuwe planprocedures in gang te zetten met behulp van de huidige software. Voor veel gemeenten is dit het geval. Er zijn echter ook gemeenten die wisselen van plansoftwareleverancier, en voor na inwerkingtreding slechts een beperkte licentie of beperkte ondersteuning van lopende procedures op basis van hun huidige systeem hebben afgesproken. Zij kunnen niet zonder meer gebruik maken van TAM IMRO. Voor dit soort gemeenten kan het inhuren van een stedenbouwkundig adviesbureau, dat wel over werkende IMRO-software

³⁶ <https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/implementatie/implementatie-wet/routeplanners/gezamenlijke-route-2022/hoofdroute-2022/toelichting-hoofdroute-2022/>

beschikt, een oplossing bieden. Een handvol gemeenten heeft reeds aangegeven te verwachten gebruik te zullen maken van TAM IMRO. Het overgrote merendeel moet deze keuze nog maken. Zij zullen dit doen op basis van de beoogde inwerkingtredingsdatum van de Omgevingswet. Het verschaffen van helderheid over de inwerkingtredingsdatum zes maanden van tevoren is juist nodig zodat gemeenten goede en gefundeerde keuzes kunnen maken.

[92] TAM-IMRO kan in principe worden toegepast in de periode van één jaar na het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet, aldus de regering. Deze leden vragen de regering wat er gebeurt als een gemeente in dat jaar, door krapte op de arbeidsmarkt bijvoorbeeld, er niet in slaagt alles op orde te krijgen? Vervalt dan de IMRO-TAM van rechtswege? Hoe vervult het Rijk zijn verantwoordelijkheid in richting burgers en bedrijven die in gemeenten wonen die er niet in slagen tijdig te TAM om te zetten naar permanente voorzieningen? Dat is immers met de uitval vanwege corona en/of krapte op de arbeidsmarkt geen ondenkbeeldig scenario, volgens deze leden.

Op dit moment wordt inderdaad voorzien dat TAM IMRO tot een jaar na inwerkingtreding van de Omgevingswet beschikbaar zal zijn voor het maken van nieuwe wijzigingen van omgevingsplannen. De procedures die in dat jaar zijn gestart moeten ook in IMRO worden afgerond, het is uitermate onhandig en onwenselijk om halverwege te wisselen naar STOP TPOD. Het afronden van lopende procedures blijft daarom langer dan een jaar na inwerkingtreding mogelijk. Er wordt actie op gezet om ervoor te zorgen dat alle gemeenten zo snel als mogelijk op het hoofdspoor komen en dat zij omgevingsplanwijzigingen in STOP-TPOD kunnen aanbieden. Mocht dat onverhoopt niet binnen de genoemde termijn mogelijk blijken, dan zal de situatie opnieuw worden bezien. Het continueren van de dienstverlening staat hierbij voorop.

[93] Het is aan het bevoegd gezag om te komen tot een lokale 'stabilisatieperiode' aldus de regering en het voorziet geen consequenties voor de invoeringsdatum. Op welke wijze garandeert de regering een goed werkend DSO in de gemeenten waar een lokale stabilisatieperiode niet op tijd tot stand heeft kunnen komen? Of is het niet op tijd klaar zijn, wat de regering bedoelt met 'tijdelijke dip' in de dienstverlening?

Het staat decentrale overheden vrij om met hun softwareleveranciers afspraken te maken over een lokale stabiliseringsperiode. Dit is niet verplicht, en ook niet noodzakelijk voor inwerkingtreding. Het kan de decentrale overheden wel helpen om op tijd gereed te zijn, zoals ik ook uitleg in antwoord op vraag 104 van de leden van de GroenLinks- en 50PLUS-fractie. Met de tijdelijke dip in dienstverlening doel ik met name op het feit dat waarschijnlijk niet alle decentrale overheden erin zullen slagen hun eigen content, zoals lokale vergunningschecks uit het Omgevingsloket Online, in DSO-LV te laden voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. Gemeenten zullen dergelijke checks dan, tot dat het geval is, zelf moeten doen. Voor wat betreft de content leidt dit dus tot een tijdelijk minder dienstverleningsniveau dan nu.

[94] In de brief van 6 mei 2022 verwijst de regering in haar beantwoording van vraag 1.11 van de leden van de fracties van GroenLinks en 50PLUS naar de werkplaatsen met het bedrijfsleven. In een schrijven van zowel de BOVAG als van VNO-NCW aan de Eerste Kamer komen echter nog aanzienlijke vraagstukken naar voren. Een van de vraagstukken is dat het DSO nog onvoldoende gevuld is met rijksregels en lokale regels waardoor ze geen goed zicht krijgen op de gebruiksvriendelijkheid van het systeem. Kan de regering allereerst een toelichting geven van wat er uit de werkplaatsen naar voren komt? Kan de regering tevens aangeven wat er op 20 mei jongstleden met het bedrijfsleven besproken is? Kan de regering de Kamer de gegeven presentaties tijdens en het verslag van deze bijeenkomst doen toekomen?

De werkplaatsen betreffen een continue, nog lopend proces in goed overleg met het bedrijfsleven. De vragen en bevindingen uit het oefenen en uit de werkplaatsen van de afgelopen periode zijn verwerkt in een lijst, beantwoord en waar nodig in vervolgacties uitgezet. Er zijn momenteel ruim 950 digitale formulieren in het DSO-omgevingsloket beschikbaar om mee te kunnen oefenen. De vervolgacties zijn of worden ingepland in de reguliere procedures van het Informatiepunt Leefomgeving (IPL0) en het DSO. Op 20 mei jongstleden heeft een terugkoppeling plaatsgevonden met het bedrijfsleven waarin is toegelicht hoe de bevindingen zijn verwerkt en beantwoord. Er is vooral ingegaan op de meest dringende vragen van het bedrijfsleven. In overleg met de brancheorganisaties worden vervolgbijeenkomsten gepland. Er is geen presentatie gebruikt. Het verslag is als bijlage bijgevoegd.

[95] De leden van de fracties van GroenLinks en 50PLUS vragen de regering hoe het mogelijk is dat de landelijke bruidsschat nog niet (volledig) in het DSO is verwerkt terwijl deze al in 2020 is vastgesteld?

De voorstelling van zaken zoals in deze vraag geschetst is niet juist. Zoals ik reeds heb geantwoord op vraag 9 van de leden van de PvdA-fractie bevat de bruidsschat, zoals deze nu beschikbaar is op de oefenomgeving van DSO-LV, alle wijzigingen tot en met de Aanvullingsbesluiten. De enige wijzigingen die nog niet verwerkt zijn, zijn de wijzigingen die dit voorjaar zijn gepubliceerd. Het gaat om een aantal technische aanpassingen naar aanleiding van de bevindingen van de decentrale overheden in het kader van de acceptatie van de bruidsschat, en de wijzigingen als gevolg van de Nevele-uitspraak van de Raad van State over de regelgeving rond windmolenparken. Verder vindt over een beperkt aantal complexe vragenbomen met betrekking tot bouwen nog consultatie plaats met de uitvoeringspraktijk. Al deze wijzigingen worden verwerkt in de productieve versie van de bruidsschat. Deze wordt in de week van 27 juni 2022 beschikbaar gesteld op de oefenomgeving van DSO-LV. Dit is de versie van de bruidsschat waarmee de Omgevingswet in werking kan treden.

[96] Hoe kan het dat de regering steeds spreekt over een zorgvuldig traject met betrokkenen terwijl het bedrijfsleven blijkbaar van mening is dat ze de Eerste Kamer nodig hebben om te komen tot een regelmatig overleg met de programmaorganisatie? Is de regering bereid om een tweewekelijks overleg met MKB-NL op te starten totdat alle geagendeerde issues opgelost zijn?

Voor een goed begrip van de situatie wijs ik er op dat met VNO-NCW, MKB-Nederland, VNCl (grote chemie) en Bouwend Nederland al jaren regelmatig overleg plaatsvindt. Daarin komen het DSO en de voorlichting aan het bedrijfsleven aan de orde. Tevens is het bedrijfsleven vertegenwoordigd in reguliere overleggen als het Netwerkoverleg gebruikers (NWOOG) en het Coördinatieoverleg gebruikers (COGO) waarin het DSO centraal staat. In deze beide gremia zijn onder meer VNO-NCW en MKB-Nederland vertegenwoordigd.

Als gevolg van de georganiseerde werkplaatsen bleek evenwel een intensivering nodig van het overleg, om zo een goede en snelle terugkoppeling mogelijk te maken. Met het oog daarop is met een aantal koepelorganisaties en branches een wekelijks overleg afgesproken, waarvan het eerste op 24 mei jongstleden heeft plaatsgevonden. In het overleg wordt de stand van zaken besproken en komen oplossingen en nadere afspraken aan de orde. Daarnaast wordt voorzien in een wekelijks spreekuur, waarin individuele bedrijven hun vragen kunnen stellen.

[97] Is de regering bereid om vóórdat de plenaire behandeling van het inwerkingtredings-KB van de Omgevingswet de Kamer plaatsvindt, een korte enquête te houden onder de deelnemers van de

werkplaatsen waarbij er gevraagd wordt naar een waardering over de huidige gebruiksvriendelijkheid van het DSO en de verschillende TAM-oplossingen en tevens naar hun inschatting of het DSO, naar de mening van het bedrijfsleven, gereed voor invoering is? Zo niet, waarom niet?

Mijns inziens zijn de reacties en bevindingen uit de werkplaatsen directe feedback van de deelnemers en kunnen deze worden beschouwd als enquête. De feedback wordt, indien relevant, teruggekoppeld en direct verwerkt in reguliere processen van IPLO.

[98] Is de regering bereid een vergelijkbare enquête uit te zetten onder de deelnemers van de werkplaatsen met burgers en andere organisaties te doen? Zo niet, waarom niet?

Elk kwartaal organiseert het programma Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) gebruikerstesten met 'echte' eindgebruikers: burgers en bedrijven die geen specifieke kennis hebben van de Omgevingswet. Gebruikerstesten zijn voor iedereen toegankelijk en worden breed aangekondigd, wie dat wil kan online meekijken. De reacties en opmerkingen kunnen worden beschouwd als enquête. De resultaten worden verwerkt in DSO-LV, zodat de bevindingen leiden tot verbeteringen van de gebruiksvriendelijkheid

[99] Bij brief van 6 mei 2022 geeft de regering een eigen invulling aan wat een 'werkend DSO' inhoudt. Dat er een prioritering bestaat is begrijpelijk maar de vraag van onze fractie richtte zich juist op het oorspronkelijke ambitieniveau. Graag een antwoord vanuit dat oorspronkelijk beoogde perspectief.

De invulling 'wat een werkend DSO vermag', wordt bepaald door de bestuurlijke partners en niet eenzijdig vanuit het Rijk. Daarin zijn externe adviezen betrokken. In 2017 bent u bericht dat het Bureau ICT-Toetsing (BIT) de oorspronkelijke ambitie ineens een te grote stap vond³⁷ en dat het BIT de zorg had dat daarmee de realisatie van de in het Bestuursakkoord uitgewerkte ambitie in gevaar zou komen. Advies was het DSO in eerste instantie echt te beperken tot wat strikt noodzakelijk is. Daar is met de bestuurlijke partners invulling aan gegeven. De voor inwerkingtreding afgesproken functionaliteiten DSO-LV zijn u eerder per brief gemeld.³⁸

[100] Is de regering het met de leden van de GroenLinks fractie eens dat het voor de Kamerleden moeilijk is om hun taak - inhoudende het onderzoeken of het ontwerp-koninklijk besluit voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet aan de minimale standaarden als rechtszekerheid, werkbaarheid en uitvoerbaarheid voldoet - goed uit te voeren zolang het DSO nog in ontwikkeling is? Acht de regering het wenselijk dat de Kamer hierover nu al in de fase van beoordeling treedt, terwijl fundamentele instrumenten van een wet, zoals in dit geval het DSO, nog in verregaand ontwikkeling zijn, waardoor het op dit moment voor niemand goed mogelijk is om een eindoordeel te vormen over het functioneren daarvan?

Ik begrijp het dilemma van de leden van de fractie van GroenLinks, dit is inherent aan de besluitvorming over de totstandkoming en invoering van regelgeving.

Deze besluitvorming gaat immers per definitie vooraf aan de feitelijke werking van regelgeving. Een zorgvuldige voorbereiding is dan ook van belang voor een verantwoorde invoering. Die komt onder

³⁷ Kamerstukken I 2017/18, 33118, AE.

³⁸ Kamerstukken I 2021/22, 33118, DN.

meer tot uitdrukking in de interbestuurlijke Route 2022 en de feitelijke voorbereidingen in de praktijk. De afweging die nu aan de orde is of de uitvoering op 1 januari 2023 zover gevorderd is dat het stelsel verantwoord in werking kan treden. Dat is ook nodig voor de kenbaarheid en uitvoerbaarheid. De uitvoeringspraktijk heeft behoefte aan een vaste datum, waar naartoe kan worden gewerkt om een goede invoering te kunnen verzekeren. Het betekent overigens niet dat de Kamer na de besluitvorming over de inwerkingtredingsdatum zijn controlerende functie verliest. Ook de komende tijd zal worden gerapporteerd over de voortgang van de voorbereidingen op de invoering van de Omgevingswet.

[101] De regering schrijft in haar brief van 6 mei 2022 dat zij door middel van een 'zorgvuldig totstandkomingsproces' tot uitdrukking heeft geprobeerd te brengen dat alles wat redelijkerwijs mogelijk is, is gedaan om voorafgaand aan inwerkingtreding zicht te krijgen op de werking na 1 januari 2023. Is de regering het met deze leden eens dat het totstandkomingsproces van een wet niet doorslaggevend is voor de kwaliteit van die wet en het functioneren van die wet in de praktijk? De leden van de fracties van GroenLinks en 50PLUS prijzen de regering dat 'alles wat redelijkerwijs mogelijk is' gedaan is om zicht te krijgen op de werking van de wet na 1 januari 2023, maar constateren dat hierin tevens een groot risico schuilgaat, nu er geen enkele waarborg is dat 'alles wat redelijkerwijs mogelijk is' in praktijk genoeg is. Hoe reflecteert de regering op dit risico? Waarom is de regering bereid om dit risico te nemen, naast het meermaals aangehaalde doel van de regering om 'momentum te behouden'?

Zoals in het antwoord op de voorgaande vraag is geschetst, gaat de besluitvorming per definitie vooraf aan de werking van regelgeving en is een zorgvuldige voorbereiding nodig voor een verantwoorde invoering. Daarbij is voorzien in overgangsrecht en zijn er tijdelijke alternatieve maatregelen beschikbaar. Onderdeel van een goede invoering is ook dat er voorzieningen zullen worden getroffen om in de eerste fase van inwerkingtreding eventuele kinderziektes snel te kunnen verhelpen. Vervolgens zal de daadwerkelijke werking in de praktijk van (onderdelen van) het stelsel (jaarlijks) worden gemonitord en, ter uitvoering van de door uw Kamer aangenomen motie, zal de wettelijke evaluatie gebeuren door een onafhankelijke commissie. Deze commissie reflecteert ook op de jaarlijkse monitoringsresultaten. Aan de hand van de resultaten van de monitoring of evaluatie kan zo nodig de werking van onderdelen worden bijgesteld. De invoering van het stelsel van de Omgevingswet start weliswaar op een concrete datum, voorzien op 1 januari 2023, maar de invoering en de invoeringsbegeleiding beslaat een proces van jaren waarbij de nodige voorzieningen zijn getroffen. Dit stopt niet op het moment van inwerkingtreding. Zoals toegezegd³⁹ loopt de invoeringsondersteuning nog vijf jaar door. Daarna zal met de bestuurlijke partners worden bezien welke ondersteuning nog nodig is. Het geheel zorgt er mede voor dat risico's, ook na inwerkingtreding, beheersbaar zijn en blijven.

[102] Welke bewijzen in de zin van (onafhankelijk getoetste) onderbouwingen en informatie kan de regering aanleveren om te bewijzen dat het Rijk en de decentrale overheden en uitvoeringsorganisaties daadwerkelijk gereed zijn en in staat om de complexe Omgevingswet uit te kunnen voeren?

Hier is het indringend ketentesten mede voor bedoeld. De genoemde organisaties zijn gereed om te gaan oefenen, dat blijkt uit het feit dat veruit de meesten al geoefend hebben en zijn aangesloten op het DSO. Het komende half jaar is nodig om te zorgen dat overheden gereed zijn voor inwerkingtreding op 1 januari. Niemand is nu al helemaal klaar, maar dat is ook niet zo vreemd. Die

³⁹ T02855.

laatste zes maanden zijn nodig om, met zekerheid van een definitieve datum, op de inwerkingtreding voorbereid te zijn.

[103] Kunnen derde-belanghebbenden, zoals natuur- en milieuorganisaties, bewonersgroepen of organisaties van bedrijven, gedurende de oefenperiode van zes maanden ook oefenen met het zoeken en vinden van (ontwerp)plannen en (ontwerp)vergunningen en de onderliggende stukken?

Ja, derde-belanghebbenden, zoals natuur- en milieuorganisaties en belangenorganisaties van bedrijven, kunnen ook oefenen met zoeken en vinden van (ontwerp)plannen en onderliggende stukken in het Omgevingsloket. Hiervoor worden ook werkplaatsen georganiseerd (o.a. met Natuurmonumenten en diverse afdelingen van natuur- en milieufederaties en diverse MKB-branches). Daarnaast organiseert het interbestuurlijke programma Aan de Slag met de Omgevingswet elk kwartaal gebruikerstesten met 'echte' eindgebruikers; inwoners en bedrijven die geen specifieke kennis hebben van de Omgevingswet om te testen hoe zij het loket ervaren.

[104] De regering schrijft in haar brief van 6 mei 2022 dat het de bevoegde gezagen vrijstaat om in overleg met hun softwareleveranciers afspraken te maken over eventuele lokale stabiliseringsperioden. Daarbij voorziet de minister, zoals hij schrijft, geen consequenties voor het tijdspad naar 1 januari 2023. Kan de regering dit verduidelijken? Indien de bevoegde gezagen tot de vaststelling van lokale stabiliseringsperioden kunnen komen, dan ligt het hiermee in lijn om te denken dat dit wel consequenties voor het tijdspad van 1 januari 2023 kan hebben, aldus de leden van de fracties van GroenLinks en 50PLUS. Zijn er andere mogelijkheden waarop de keuzes van lokale bevoegde gezagen een vertragende invloed kunnen hebben op het voornoemde tijdspad?

Het klopt dat decentrale overheden de vrijheid hebben om met hun eigen softwareleveranciers een lokale stabiliseringsperiode af te spreken. Hierbij denk ik aan vergelijkbare afspraken met die op dit gebied rond DSO-LV zijn gemaakt. Deze veroorzaken ook geen (verdere) vertraging, maar behelzen simpelweg dat vanaf een bepaalde datum alleen nog essentiële wijzigingen worden doorgevoerd, zodat het bevoegd gezag zo veel mogelijk ongestoord aan het werk kan met de software. Een lokale stabiliseringsperiode zou juist een hulpmiddel moeten zijn richting inwerkingtreding, niet een reden voor extra vertraging.

[105] Kan de regering toelichten waarom zij van mening is dat op dit moment de 'minimale eisen' verder uitgekleed kunnen worden, dan wel alternatief ingevuld kunnen worden? Kan de regering daarbij reflecteren op de ambities die met de (Invoeringswet) Omgevingswet behaald moesten worden?

Ten tijde van de behandeling van de Invoeringswet zijn vanuit de ambities met de bestuurlijke partners minimale eisen vastgesteld. Deze zijn destijds in het gevoerde debat betrokken. Aan de hand van deze eisen wordt uw Kamer geïnformeerd over de voortgang. Bijvoorbeeld via de voortgangsbrieven, de rapportages over de aansluitingen en uiteraard via de Hoofdroute 2022. Deze eisen zijn niet verminderd. Wel zijn er voor bevoegde gezagen tijdelijke alternatieven geïdentificeerd om aan de minimale eisen te kunnen voldoen voor het geval dit via het hoofdspoor niet op tijd lukt. De eisen zijn gesteld om verantwoord in werking te kunnen gaan. Na de inwerkingtreding zullen continu verdere uitbreidingen plaatsvinden.

[106] Bij brief van 15 april 2022 stelden de leden van de fractie van GroenLinks de regering bij 1.14 de vraag of alle handreikingen en aanbevelingen op 1 april 2022 afgerond en beschikbaar waren voor leveranciers en gemeenten. Zo nee, op welke datum is dit wel het geval?

Ja, die zijn afgerond. De handreiking voor grote geometrieën is inmiddels gepubliceerd op de site WegwijzerTPOD van Geonovum. De technische begrenzingen die hiervoor gelden zijn gepubliceerd op het Ontwikkelaarsportaal van DSO-LV.

[107] Bij brief van 15 april 2022 stelden de leden van de fractie van GroenLinks bij vraag 1.16 de regering de vraag om in hoofdlijnen over de performance te rapporteren omdat deze leden de informatie over storingen en issues niet op het openbare deel van de website van het Informatiepunt Leefomgeving (Iplo) konden vinden.

De informatie over storingen en issues is wel online te vinden, zoals ook blijkt uit de vragen die de PvdA daarover heeft gesteld. Het overzicht staat op de pagina Storingen en Onderhoud van de IPLO-website.⁴⁰ Voor mijn beeld in hoofdlijnen van de performance van DSO-LV verwijs ik naar mijn antwoorden op de vraag 7 van de leden van de PvdA-fractie.

[108] Bij vorenbedoelde brief stelden de leden van de fractie van GroenLinks bij vraag 1.19 de regering de concrete vraag of de Raad voor de rechtspraak akkoord is met de invoering en het gebruik van de functionaliteit 'tijdreizen' per 1 januari 2023. Graag ontvangen de leden van de fracties van GroenLinks en 50PLUS een eenduidig antwoord op deze vraag.

De Raad voor de Rechtspraak is niet besluitvormend in het wel of niet in gebruik van deze functionaliteit. Aangegeven is dat deze verantwoordelijkheid bij de gezamenlijke bestuurlijke partners ligt en dat deze hebben ingestemd met de realisatie van deze extra functionaliteit in de Landelijke voorziening DSO. Dit na afstemming met de Raad voor de Rechtspraak. De functionaliteit om het tijdreizen ook te tonen in de viewer wordt voor juli 2022 afgerond en beschikbaar gesteld. Zie ook het antwoord op de vraag van de leden van de PvdD-fractie 1.17.

[109] Bij vraag 1.24 van vorenbedoelde brief stelden de leden van de fractie van GroenLinks een vraag over het beoogde minimale niveau van het DSO-LV. Graag ontvangen de leden van de fracties van GroenLinks en 50PLUS een antwoord op deze vraag.

Ik heb u in antwoord op uw vorige vragen gemeld welke afspraken ik met de bestuurlijke partners heb gemaakt over de functionaliteiten van DSO-LV. Deze definiëren DSO-LV ten behoeve van inwerkingtreding. Deze functionaliteiten gaan breder dan momenteel wordt geboden door de huidige voorzieningen. Bijvoorbeeld: van regelgeving naar kaart en van kaart naar regelgeving. U is tevens gemeld dat DSO-LV zich ook na inwerkingtreding blijft ontwikkelen en dat de bestuurlijke partners en ik daarbij vasthouden aan de gemaakte afspraken.

[110] De leden van de fracties van GroenLinks en 50PLUS vragen de regering om aan te geven welke extra middelen zijn na 1 januari 2023 beschikbaar bij het Rijk, de provincies en bij de gemeenten beschikbaar gesteld om de afronding van het DSO, inclusief extra menselijke inzet, te financieren?

Voor het antwoord op deze vraag wordt verwezen naar de antwoorden op de vragen 24 en 25 van de leden van de PvdA-fractie en naar het antwoord op vraag 78 van de leden van de SP-fractie.

[111] Is de regering bekend met de uitvoeringstoets van de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) ten aanzien van het beleidsprogramma van het ministerie van IenW, dat voortkomt uit de NOVI? Is de regering zich in het bijzonder bewust van het indicatieve oordeel dat de ILT geeft aan de uitvoerbaarheid van de verschillende onderdelen van het programma? Hoe oordeelt de regering het feit dat de ILT slechts op 2 van de 24 onderdelen een positief oordeel geeft over de uitvoerbaarheid

⁴⁰ De pagina Storingen en onderhoud staat hier: <https://iplo.nl/digitaal-stelsel/storingen-onderhoud-release-informatie/>

van de handhaafbaarheid? Hoe oordeelt de regering dat op 16 van de 24 aspecten onbekend is of er voldoende middelen zijn en op nog eens 6 aspecten om aanzienlijke extra investeringen vragen?

Ja, het kabinet is bekend met de uitvoeringstoets van de ILT ten aanzien van het beleidsprogramma van het ministerie van IenW. Het beleidsprogramma IenW komt overigens niet voort uit de NOVI, maar is de uitwerking van de afspraken uit het coalitieakkoord voor het ministerie van IenW.

De minister heeft in het debat van 13 januari 2021 niet expliciet toegezegd dat er voor deze specifieke uitvoeringsorganisaties een aparte uitvoeringstoets nodig is. Dit is uw Kamer op 12 november 2021 bij rappel op openstaande toezeggingen geantwoord.⁴¹ Uiteraard is er met uitvoeringsdiensten overleg en zijn deze betrokken in de ontwikkeling en het beproeven van het DSO. Bijvoorbeeld de rechtspraak bij de ontwikkeling van extra functionaliteit bij de viewer.

Om misverstanden te voorkomen wil ik benadrukken dat in het kader van het wetgevingsproces door de ILT zogenaamde uitvoeringstoetsen gedaan zijn op de conceptwetgevingsproducten van de stelselherziening Omgevingsrecht. Hierover bent u bij brief van 4 maart 2020 geïnformeerd.⁴² In dit kader is ook een nadere duiding gegeven van deze toetsen in relatie tot het gehele totstandkomingsproces van wetgevingsproducten in het kader van stelselherziening. Zorgvuldigheid staat bij dit proces voorop. Allereerst is in de voorbereidende fase tot wetgeving nauw samengewerkt met de stakeholders om tot conceptregelgeving te komen en zijn regelmatig zogenaamde botsproeven gehouden om de werking in de praktijk goed te toetsen. Vervolgens is de fase van (internet)consultatie en toetsing doorlopen. Elke toetsende instantie heeft zijn eigen focus. De ILT heeft de conceptregelgeving waarvoor zij als toezichthouder optreedt getoetst op Handhaafbaarheid, Uitvoerbaarheid en Fraudegevoeligheid (HUF). De toetsing door de ILT, maar ook van andere instanties zoals bijvoorbeeld de Autoriteit Persoonsgegevens, de Raad voor de Rechtspraak en de Vereniging Nederlandse Gemeenten is van groot belang voor goed uitvoerbare regelgeving. De bevindingen van de ILT en andere instanties zijn verwerkt en hebben geleid tot verbeteringen in artikelen en toelichtingen.

Specifiek voor het beleidsprogramma IenW is het kabinet bekend met de indicatieve handhaafbaarheidstoets door de ILT op het beleidsprogramma IenW.

IenW heeft aan de ILT, RWS, RVO en ProRail gevraagd om aan de voorkant te reflecteren op de maatregelen die in het beleidsprogramma van IenW worden uitgewerkt. Voor de ILT is het alleen mogelijk om op de hoofdlijnen van het beleidsprogramma te reageren. Zo geeft de ILT in de uitvoeringstoets aan dat de ILT in dit vroege stadium nog weinig aandacht heeft kunnen besteden aan aspecten als financiering en informatievoorziening. Omdat de ILT nog weinig aandacht heeft kunnen besteden aan de financieringskant was het voor de ILT bij 16 van de 24 onderdelen nog niet mogelijk om een inschatting te maken of de ILT voor vergunningverlening, toezicht en/of handhaving extra kosten zal gaan maken. Voor de overige 6 onderwerpen heeft de ILT een inschatting gemaakt of de vergunningverlening, toezicht en/of handhaving veel of weinig extra gaat kosten. In het coalitieakkoord is dan ook extra geld vrijgemaakt om de ILT structureel te versterken.

De ILT had bij 2 van de 24 onderdelen voldoende informatie om met zekerheid te stellen dat het onderdeel handhaafbaar was. 5 van de 24 onderdelen waren volgens de ILT mogelijk handhaafbaar en voor de overige onderdelen heeft de ILT meer informatie nodig. Het is hierbij goed om op te merken dat de ILT geen voorstellen als niet handhaafbaar heeft aangemerkt.

De reflecties in de brieven bieden IenW belangrijke aanknopingspunten voor de verdere uitwerking. De minister en de staatssecretaris van IenW geven in dit kader aan dat waar mogelijk punten uit de

⁴¹ Kamerstukken I 2020/21, 35925 VII/35925 IV, A.

⁴² Kamerstukken I, 2020/21, 34986, AD.

reflecties al verwerkt zijn in het beleidsprogramma dat 17 mei 2022 naar de Kamer is gestuurd en dat op het moment dat de beleidsvoorstellen uit het programma concreet genoeg zijn om te toetsen, aan de hand van de resultaten nog wijzigingen (in bijvoorbeeld planning of budgetten) kunnen worden doorgevoerd. De minister en de staatssecretaris van IenW geven aan dat uw Kamer over de uitwerking van het Coalitieakkoord 2021 – 2025 gedurende deze regeerperiode over de onderwerpen uit het beleidsprogramma IenW nader op de hoogte wordt gehouden.

[112] Is de regering bekend met de reactie van RWS op hetzelfde beleidsprogramma, waarbij men aangeeft de huidige taken met de huidige bezetting niet uit te kunnen voeren en men grote zorgen heeft over de extra opgaven, zeker daar deze met een inkrimping van het personeel moet plaatsvinden en de arbeidsmarkt zeer krap is?

Zoals al aangegeven in de beantwoording van de voorgaande vraag, is het kabinet bekend met de reactie van Rijkswaterstaat op het beleidsprogramma van IenW. Het kabinet is zich ervan bewust dat de ambities en opgaven uit het coalitieakkoord het uiterste vragen van de beschikbare uitvoeringscapaciteit. De minister van IenW streeft naar en werkt aan een zorgvuldige balans tussen de gevraagde prestaties en de beschikbare middelen. Inclusief de personeelscapaciteit. De reflecties van de minister en de staatssecretaris van IenW bij brief van 17 mei 2022⁴³ bieden belangrijke aanknopingspunten voor de verdere uitwerking.

[113] Is de regering bekend met de eindconclusies van de commissie van Aartsen ten aanzien van de staat bij de omgevingsdiensten? Is de regering in het bijzonder bekend met de conclusie dat het stelsel van de omgevingsdiensten, aldus de commissie-Van Aartsen, onvoldoende robuust is om hun rol te kunnen vervullen? De commissie-Van Aartsen sprak van enerzijds een te kleine schaal, en anderzijds een te grote diversiteit in het takenpakket. Is de regering bekend met de huidige stand van zaken ten aanzien van de opvolging van de adviezen van de commissie en dat er in de praktijk nog weinig veranderd is, noch extra middelen en capaciteit beschikbaar zijn? Kan de regering onderbouwen waarom zij van mening is dat de omgevingsdiensten in staat zijn om, naast de taken die zij blijkbare nu al regelmatig niet volwaardig kunnen uitvoeren, de extra inzet voor invoering van de Omgevingswet (inclusief het overnemen van gemeentelijke taken in het kader van TAM-oplossingen) op te vangen?

De leden van de fracties van GroenLinks en 50PLUS verwachten en hopen dat de regering bij de beantwoording haar eigen taak als stelselverantwoordelijk centraal zet en niet zal verwijzen naar opvolging door de omgevingsdiensten dan wel gemeenten of het overzicht van met aangesloten omgevingsdiensten.

Het kabinet is bekend met het rapport van de commissie Van Aartsen en de daarin opgenomen aanbevelingen en conclusies. De Staatssecretaris van IenW heeft u hierover in december jl. met de Kamerbrief versterking VTH-stelsel geïnformeerd. In deze brief staan de acties die ingezet worden om de aanbevelingen van de commissie Van Aartsen op te volgen. Om het VTH-stelsel te versterken, moet het fundament onder dit stelsel op orde zijn. Dit fundament wordt gevormd door robuuste, deskundige en vernieuwende omgevingsdiensten die de door de bevoegd gezagen aan hen opgedragen taken met gezag en professionaliteit kunnen uitvoeren waarbij de informatiehuishouding tussen alle partijen in de keten op orde is.

Vanuit de gezamenlijke uitdagingen en een breed gevoeld besef van urgentie wordt het interbestuurlijk programma versterking VTH-stelsel gestart waarbij Rijk, IPO, VNG en Omgevingsdienst NL op de inhoud gezamenlijk langs de lijnen van de aanbevelingen van de commissie Van Aartsen optrekken. Conform de toezegging van de Staatssecretaris van het ministerie

⁴³ Kamerstukken I 2021/22, 35925 XII, D.

Infrastructuur en Waterstaat wordt het programmaplan voor het interbestuurlijk programma nog voor het zomerreces aan de Tweede Kamer toegestuurd.

In het programmaplan wordt beschreven welke acties worden opgepakt om uitvoering te geven aan het rapport van de commissie Van Aartsen. Voor de inzet van extra middelen en capaciteit is vanuit het coalitieakkoord structureel € 24 mln. per jaar gereserveerd, verdeeld over enerzijds een bedrag van € 18 mln. aan beleidsmiddelen voor de versterking van het VTH-stelsel en anderzijds een van 2 naar 6 mln. euro oplopend bedrag (over een periode van 3 jaar) voor de versterking van VTH bij de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT), zoals aangegeven in het Beleidsprogramma van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat dat met brief van 17 mei 2022 aan de Kamer is gestuurd.⁴⁴

[114] Is de regering bekend met recente signalen uit de praktijk dat gemeenten hun huidige takenpakket in de ruimtelijke ordening niet meer aan kunnen en de planontwikkeling stilleggen? Signalen in deze richting zijn onder andere bekend uit Beuningen, Woerden, Eindhoven, Zwolle en Breda. De leden van de fracties van GroenLinks en 50PLUS krijgen ook van andere gemeenten deze signalen. Dit is overigens geen verrassing want ook de VNG kaartte dit al aan in het rapport naar de uitvoeringspraktijk in het ruimtelijk domein. Hoe duidt de regering deze signalen? Hoe staan genoemde gemeenten in de overzichten over aansluitingen van het DSO ingedeeld? De leden van de fracties van GroenLinks en 50PLUS zijn benieuwd hoe deze gemeenten in het overzicht naar voren komen.

Deze signalen zijn mij bekend. Het gaat in alle gevallen om signalen met betrekking tot capaciteitsproblemen in het ruimtelijke domein. Op dit onderwerp ben ik bij de beantwoording van eerdere vragen al uitgebreid ingegaan. De informatie over aansluitingen op DSO-LV is openbaar, en is te vinden op de website van het interbestuurlijk programma Aan de Slag met de Omgevingswet.⁴⁵ Gemeenten Zwolle, Eindhoven, Breda, Woerden en Beuningen beschikken allemaal over een werkende aansluiting op DSO-LV voor het ontvangen van aanvragen en meldingen. Zij hebben ook allen een werkende aansluiting voor het kunnen plaatsen van vragenbomen in het Omgevingsloket. Zwolle, Eindhoven en Breda hebben een werkende aansluiting op de LVBB en zijn geslaagd in publicatie van een omgevingswetdocument op de oefenomgeving. Woerden en Beuningen hebben een technisch werkende aansluiting op de LVBB, maar hebben nog geen omgevingswetdocument gepubliceerd op de oefenomgeving.

[115] De regering heeft, bij de beantwoording van vraag 1.7 van de leden van de fractie van GroenLinks in de brief van 15 april, aangegeven dat de versterkte serviceketen per 1 juli gereed is. Hoeveel fulltime-equivalent (fte) werkt daar dan? Hoeveel fte is afkomstig van een gemeente, hoeveel van een provincie en hoeveel elders uit het werkveld? Als nog niet bekend is hoeveel fte er aan de slag gaat, hoe verwacht de regering dat de versterkte serviceketen per 1 juli niet alleen 'belbaar' maar ook echt in de praktijk bij gemeenten en provincies aan de slag is? Is het dan niet realistischer om te verwachten dat de ondersteuning bij het grootste deel van de gemeenten pas na de zomer echt van de grond komt en er dus geen sprake van 6 maanden oefenen kan zijn?

Dezelfde vragen hebben de leden van de fracties van GroenLinks en 50PLUS over de opzet van de flexpool. Daarnaast heeft de fractie deze extra vraag over de flexpools: deze flexpool is, zoals uit de antwoorden bij 1.28 blijkt, vooral ingezet te worden voor de ontwikkeling van woningbouwprojecten. Kan de regering aangeven hoe dit helpt bij de drukte bij gemeenten om zich de Omgevingswet eigen te maken, met name bij die gemeenten die onder bemenst zijn?

⁴⁴ Kamerstukken I 2021/22, 35925 XII, D.

⁴⁵ <https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/implementatie/voortgang-monitoring/aansluitmonitor/>

De nieuwe flexpoolregeling is bedoeld om woningbouw- en herstructureringsprojecten te versnellen, en voor het opstellen van lokale/regionale woonzorgvisies. Voor het eigen maken van de Omgevingswet hebben we andere middelen tot onze beschikking. Hiervoor verwijs ik naar de beantwoording van vraag 39 van de leden van de PvdA-fractie. Ten aanzien van de vraag over onderbemensing verwijs ik graag naar het antwoord op vraag 40 van de leden van de PvdA-fractie.

[116] *In de beantwoording door de regering van de door de leden van de fractie van GroenLinks gestelde vraag 1.8 geeft zij aan dat het aan de decentrale overheden is om een 'lokale stabilisatieperiode' af te spreken. De regering ziet als gevolg hiervan geen consequenties richting de inwerkingtredingsdatum van 1 januari 2023. De regering is echter stelselverantwoordelijk en er zijn voldoende signalen uit de praktijk om nu reeds te weten dat veel gemeenten worstelen met de invoering vanwege financiële druk, ziekte en krapte op de arbeidsmarkt. Hoe vult de regering haar verantwoordelijkheid richting burgers en bedrijven in om te zorgen voor voldoende stabiliteit in de lokale systemen, zodat zes maanden oefenen door gemeenten gewaarborgd wordt?*

Voor het antwoord op deze vraag verwijs ik naar mijn antwoord op vraag 104 van de leden van de fracties GroenLinks en 50PLUS.

[117] *Kan de regering de resultaten van de indringend Ketentest-plan(n-en) geven? Welke lessen zijn er tot nu toe geleerd? Welke issues zijn bij deze test gevonden en welke zijn opgelost?*

Voor het antwoord op deze vraag verwijs ik naar het antwoord op vraag 29 van de leden van de PvdD-fractie.

[118] *Kan de regering de kritische-tijdpad-planning 2022, stand van zaken de dato van deze brief geven, met daarbij een overzicht van de wijzigingen in de planning tot nu toe en een duidelijk onderscheid tussen de kritische en niet-kritische onderdelen.*

De kritieke pad planning is een kritieke pad planning, en bevat dus in beginsel geen niet-kritische onderdelen. Deze planning is verwerkt in Route 2022, zoals ik in antwoord op eerdere vragen heb uitgelegd. Ik verwijs naar de meest recente versie van Route 2022 inclusief toelichting⁴⁶ daarbij, die op de website van het interbestuurlijke programma Aan de Slag is gepubliceerd. Voor een overzicht van de stand van zaken tot nu toe verwijs ik u naar dit document, en naar de antwoorden op de vragen 1, 11 en 36 van de leden van de PvdA-fractie.

[119] *Kan de regering het rapport van Deloitte na ontvangst daarvan vóór 7 juni delen met de Kamer? Zo nee, kan de regering aangeven hoe de Eerste Kamer zichzelf een goed oordeel kan vormen over de werkzaamheid van het DSO?*

Zoals ik op vraag 86 van de leden van de GroenLinks-fractie heb geantwoord is het streven om u het tussenrapport van Deloitte voor het beoogde debat op 21 juni over de inwerkintreding van de Omgevingswet toe te sturen.

⁴⁶ <https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/implementatie/implementatie-wet/routeplanners/gezamenlijke-route-2022/> en <https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/implementatie/implementatie-wet/routeplanners/gezamenlijke-route-2022/hoofdroute-2022/toelichting-hoofdroute-2022/>

[120] *Kan de regering garanderen dat voor alle TAM-oplossingen en omléidingen op 1 juli 2022 werkbare definitieve voorzieningen beschikbaar zijn? Zo nee, op welke wijze garandeert de regering aan de Eerste Kamer dat de beoogde effecten van de Omgevingswet (eenvoudig en beter) binnen afzienbare tijd na invoering gerealiseerd worden en Nederland niet opgescheept wordt met een wet die de ruimtelijke praktijk niet 'eenvoudig en beter' maar juist jarenlang 'complexer en slechter' maken? Graag ontvangen deze leden van de regering een onderbouwde reactie. Om dat te garanderen lijkt het de leden van de fracties van GroenLinks en 50PLUS belangrijk dat er op zijn minst voor de 'minimale eisen' zicht moet zijn op het gewenste eindbeeld.*

De tijdelijke alternatieve maatregelen zijn juist bedoeld om met gebruikmaking van de huidige voorzieningen te kunnen werken onder de Omgevingswet. Daar hoeven dus geen nieuwe voorzieningen voor te worden ontwikkeld. Zo kunnen als tijdelijke alternatieve maatregel, met de software die momenteel wordt gebruikt voor bestemmingsplannen, nieuwe delen van een omgevingsplan worden vastgesteld. In dit geval gaat het om het gebruik van IMRO-standaarden. De voorzieningen voor de toepassing van het DSO zijn evenwel beschikbaar en werken op de genoemde datum van 1 juli 2022 en er kan mee worden geoefend. De lokale overheden moeten echter zelf ook beschikken over de benodigde software om hierop aan te sluiten en om er gebruik van te kunnen maken. Mochten daar onverhoopt problemen ontstaan en de Omgevingswet is in werking getreden, kan als terugvaloptie dus nog gebruik gemaakt worden van de mogelijkheid om delen van het omgevingsplan vast te stellen met de huidige IMRO-software voor bestemmingsplannen waarover overheden en stedenbouwkundige adviesbureaus al beschikken en waarmee ze bekend zijn. Met die software wordt een nieuw stukje omgevingsplan geconstrueerd dat op dezelfde wijze raadpleegbaar is als de bestemmingsplannen, die bij aanvang van rechtswege onderdeel zijn van een omgevingsplan. Dat is vergelijkbaar met het feit dat ook ten tijde van de inwerkingtreding van de Omgevingswet nog bestemmingsplannen in procedure zijn. Die plannen zullen ook na inwerkingtreding met de oude plansoftware onderdeel gaan worden van het tijdelijke deel van het omgevingsplan. Het eindbeeld is dat uiteindelijk alle plandelen, waarbij gebruik is gemaakt van de oude software, op de leest van de Omgevingswet worden geschoeid. Het overgangsrecht voorziet er reeds in dat alle bestemmingsplannen (en andere ruimtelijke plannen) op een bij koninklijk besluit te bepalen termijn, moeten zijn vervallen en onderdeel zijn geworden van het nieuwe deel van het omgevingsplan. Ook voor de plandelen waarbij nog gebruik is gemaakt van de tijdelijke alternatieve maatregel met de oude plansoftware, zal worden voorzien in een overgangsregeling zodat ook deze delen op enig moment worden omgevormd naar de nieuwe plansoftware. Dit eindbeeld is ook helder gemaakt bij de toelichting op het gebruik van deze alternatieve maatregel. Het Adviescollege ICT-Toetsing heeft in uw opdracht voornoemde alternatief gezien en concludeert dat deze soelaas biedt: *'De IMRO-TAM biedt gemeenten de mogelijkheid om na inwerkingtreding van de Ow nog een jaar gebruik te maken van huidige plansoftware (op basis van de IMRO-standaard) en besluiten aan te leveren via de huidige voorziening RuimtelijkePlannen.nl. Daarmee wordt de noodzaak om aan te sluiten op de planketen met maximaal een jaar uitgesteld. Gemeenten blijven echter verplicht om aan te sluiten op de deelketen 'van idee tot afhandeling'. De IT-impact van de IMRO-TAM is beperkt, aldus het Adviescollege. Tevens spreekt AclCT uit dat met het uitstel van de wet de noodzaak voor de TAM verminderd is.*

[121] *Welke termijn heeft de regering zichzelf gesteld om te komen tot de 100 procent versie van het DSO-LV en DSO-lokale voorzieningen, zoals beoogd voordat de TAM-oplossingen gemaakt werden. Welke termijn heeft de regering zichzelf gesteld om alle TAM-oplossingen overbodig te maken?*

Voor het antwoord op deze vraag verwijs ik naar mijn antwoord op vraag 54 van de leden van de PvdD-fractie. Vooralsnog wordt beoogd dat de tijdelijke alternatieve maatregelen voor zover deze

nodig zijn tot maximaal één jaar na inwerkingtreding van de Omgevingswet worden ingezet.

[122] De regering heeft een voorlichtingscampagne toegezegd om burgers voor te bereiden op de Omgevingswet en de nieuwe manier van werken die daarbij komt kijken. Hoe gaat het met de ontwikkeling hiervan? Hoe waarborgt de regering dat deze campagne daadwerkelijk toereikend is om alle burgers in staat te stellen om met de Omgevingswet te werken? Is de regering van mening dat 6 of 4 maanden voldoende zal zijn om burgers te informeren over de aangepaste termijnen en procedures waarin men zienswijzen kan indienen en bewaar kan maken?

De ontwikkeling van de online-campagne voor inwoners en bedrijfsleven vordert goed. Duidelijkheid over de datum van inwerkingtreding is noodzakelijk om tijdig (drie maanden van tevoren) te kunnen starten met de campagne: onder andere inkoop van advertenties in een bepaalde periode vraagt voorbereidingstijd. De campagne gaat (in afstemming met overheids- en bedrijfskoepels) drie maanden voor de datum van inwerkingtreding van start. De campagne attendeert op het bestaan van de Omgevingswet en geeft aan waar men terecht kan voor meer informatie, conform de toezegging⁴⁷ aan uw Kamer.

[123] Bij de beantwoording van de bij brief van 15 april 2022 door de leden van de fractie van GroenLinks gestelde vraag 1.27 geeft de regering aan dat er materieel geen veranderingen zijn als gevolg van de Omgevingswet betreffende de bescherming van Natuur en Milieu. Het zijn dit soort achteloze antwoorden die bij de leden van de fracties van GroenLinks en 50PLUS twijfels doen rijzen over de vraag of de regering de gevolgen van de Omgevingswet doorziet. Allereerst zijn verschillende milieunormen van het wettelijk niveau verschoven naar een algemene maatregel van bestuur AMvB, zijn gesloten normen vervangen door open normen en daarnaast is het beschermingscriterium in de natuurbeschermingswet van 'nee, tenzij' omgezet naar 'ja, mits'. Dit is een wezenlijk verschil waarbij de bewijslast, over de vraag of een bepaalde ontwikkeling niet in de omgeving past, veel zwaarder bij de overheid komt te liggen dan bij het 'nee, tenzij' regime waar een initiatiefnemer moet aantonen dat een ontwikkeling geen schade kan doen. Of is de regering bereid onomwonden te bevestigen dat het 'Ja, mits' regime ten aanzien van de bescherming van de natuur, juridisch geduid, volledig gelijkgesteld is aan het 'nee, tenzij' regime van de natuurbeschermingswet?

Gegeven de aard van vraag 1.27 is in de beantwoording niet uitgebreid ingegaan op de materiële normering onder de Omgevingswet. De parlementaire behandeling daarvan is immers afgerond. De leden van de fracties van GroenLinks en 50PLUS hebben gelijk dat er op milieugebied formele en materiële wijzigingen zijn in de normering, overigens onder de randvoorwaarde van een gelijkwaardig beschermingsniveau. Bij enkele onderwerpen zoals geluid en externe veiligheid heeft het kabinet ervoor gekozen om beleidsmatig al gewenste wijzigingen te bundelen met de stelselherziening van het omgevingsrecht, om opeenvolgende wijzigingen voor de uitvoeringspraktijk te voorkomen. Overigens zijn gesloten normen in de rijksregelgeving niet vervangen door open normen, met uitzondering van bepaalde "good housekeeping"-regels zoals schoonmaken, beheren en onderhouden van vereiste voorzieningen. Dergelijke vanzelfsprekende verplichtingen, die onder huidig recht soms wel en soms niet expliciet zijn geregeld, zijn vervangen door de specifieke zorgplicht.

Bij de behandeling van de Aanvullingswet natuur Omgevingswet en het Aanvullingsbesluit natuur Omgevingswet is al bevestigd dat het "nee, tenzij"-principe onverkort blijft gelden voor Natura 2000-

⁴⁷ T02869.

activiteiten en flora- en fauna-activiteiten.⁴⁸ Dat principe is immers ook verankerd in de Europese regelgeving die basis vormt voor de natuurbeschermingsregelgeving.

In de regelgeving voor het Natuurnetwerk Nederland (NNN), die onder huidig recht is opgenomen in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening, en onder de Omgevingswet in het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl), is zoals bekend wel een materiële wijziging doorgevoerd.⁴⁹ In die regels is inderdaad het “nee, tenzij”-regime niet overgenomen omdat de instructieregels van het Bkl niet zozeer het “hoe” (de wijze van bescherming) omschrijven, maar veeleer het “wat” (een afdoende bescherming van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN). Dat biedt de provincies meer ruimte om te bepalen op welke manier de doelstellingen behaald worden. De provincies zijn prima in staat om te bepalen op welke manier en met welke regels dit doel het beste kan worden behaald. Provincies kunnen in hun eigen omgevingsverordening de huidige “ADC-toets” handhaven om uitdrukking te geven aan het “nee, tenzij”-beginsel, maar zij kunnen ook op andere wijze sturen op het te bereiken resultaat. Er is naar het oordeel van het kabinet geen sprake van een verzwakking van het huidige beschermingsregime.

[124] Bij brief van 12 mei 2022 over de programmatische aanpak voor de portefeuille Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening voor de komende jaren geeft de regering op vragen van de leden van de fractie van de PvdD aan met een nieuwe wet te komen om het mogelijk te maken dat het Rijk aan gemeenten kan opleggen om een minimum percentage sociale huur in de gemeenten te realiseren. Kan de regering aangeven waarom hier niet gesproken wordt over een aanvullingswet voor de Omgevingswet en er sprake lijkt te zijn van een losstaande wet?

Volkshuisvesting is één van de prioriteiten van het kabinet en één van de kerntaken van de overheid. Veel mensen in Nederland kunnen momenteel geen woning vinden die past bij hun wensen en portemonnee. Er zijn onvoldoende (passende) woningen en het aantal huishoudens neemt toe. Voor zowel nieuwe woningen als de bestaande woningvoorraad gaat het om woningen die geschikt zijn voor lage en middeninkomens, aandachtsgroepen en ouderen en om een eerlijke verdeling over gemeenten, wijken en buurten. Het oplossen van deze problematiek vraagt naar het oordeel van het kabinet om een sterkere regie op de woningbouw en de volkshuisvesting. Gezien deze problematiek kondigt de Nationale Woon- en Bouwagenda (NWBA) meer regie aan, onder meer in de vorm van (I) bindende en afdwingbare afspraken en (II) ‘als stok achter de deur’ aanvullende wet- en regelgeving om de uitvoering van deze afspraken te waarborgen via het wetsvoorstel ‘versterken regie op de volkshuisvesting’.

De regering denkt aan een wetsvoorstel met wijzigingen in diverse wetten, zoals de Woningwet, de Huisvestingswet en de Omgevingswet. Het is gebruikelijk dat zo’n wetsvoorstel een eigen titel heeft, maar het is dus een wijzigingswet en geen nieuwe zelfstandige wet. Vooral nog is het streven om deze wet in 2024 in werking te laten treden. Het heet geen aanvullingswet omdat die term wordt gebruikt voor wetten die tegelijk met de Omgevingswet in werking treden.

[125] Tot slot wensen de leden van de fracties van GroenLinks en 50PLUS de minister voor VRO en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aan te geven dankbaar te zijn dat er een gesprek heeft plaatsgevonden met het lid Kluit van de fractie van GroenLinks over de signalen van niet-professionele escalatie richting personen die kritiek uiten op de voortgang of de inhoud van de Omgevingswet. Het verslag van het gesprek is gedeeld met de leden van de onderhavige commissies. Is de regering bereid de Kamer op de hoogte te houden van de gesprekken over omgangsvormen en niet-intimiderende escalatie die gevoerd gaan worden en welke dilemma’s en leerpunten daaruit naar voren zijn gekomen? Kan de regering de Kamer ook informeren over eventuele nieuwe

⁴⁸ Kamerstukken I 2019/20, 34985, E, p. 18-19, H, p. 27 en J, p. 35-36.

⁴⁹ Kamerstukken I 2021/22, 33118, DC, p. 114-115 en DE, p. 4-5.

meldingen, mochten die zich voordoen, hetgeen de leden van de fracties van GroenLinks en 50PLUS overigens niet hopen of verwachten.

Naar aanleiding van de signalen die de fractie van GroenLinks heeft geuit heeft de secretaris-generaal van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aangegeven binnen de organisatie het gesprek aan te zullen gaan over omgangsvormen en de grenzen van integer escalatiegedrag. Over de uitkomst van die gesprekken zal het kabinet de Eerste Kamer informeren. Indien meldingen worden ontvangen over omgangsvormen met betrekking tot de invoering van de Omgevingswet dan zal daarvan bij die gelegenheid melding worden gemaakt.